

DE CHRISTO
REVELATO
LIBER OCTAVVS.

PRO O E M I V M.

D E **R**ÆCLARE Irenæus scripsit, anti- Lib. 4. aduer-
quissima sanctitatis auctor, omnes qui- sis hæref. c.
dem actus, præcipue passionem Christi 66.
in libris Prophetarum esse descriptas.
Legite, inquit, diligentius prophetas,
& inuenietis omnem actionem, & om-
nem doctrinam, & omnem passionem
Domini nostri Iesu Christi prædicatam
in ipsis. Id quod Augustinus copiose
se expertum attestatur, cum scribit contra Faustum Manichæum
ad hunc modum: Christus mihi ubique illorum librorum, ubi Lib. 12. c. 27,
que illarum scripturarum peragranti, siue ex aperto, siue ex occul-
to occurrit, & reficit. & cætera. Quamuis autem reliquos actus
doctrinamque ac mores Christi vetus scriptura declarat. quemad-
modum bona ex parte intelliget, qui superiores Libros perlegerit,
tamé nusquam spiritus prophetiæ neque vberior neque illustrior
apparet, quàm in Christi passionibus, opprobrijs, doloribus de-
cantandis. Vt merito Petrus expresserit prænuntiasse eas quæ in 1. Pet. 1.
Christo sunt passionem, & posteriores glorias. Cur verò putamus
in ijs prædicandis Christi contumelijs & cruciatibus Spiritum
Ff 2 sanctum

Hæc
Noli
hæc
rofius
autem
tunc
em no-
cordis
10.
is

DE

sanctum ita profusum, nisi ut scandalum crucis ab humanis cordibus remoueret, atque ipsis vocatis sanctis & electis eam Dei sapientiam & virtutem copiosissimè cōmendaret? Nonne ipse quoque Christus crebro atque aperte discipulos de morte sua & passione commonefaciendos ante putauit? Nam quod inuitis & meritis turpe atque funestum fuit supplicium crucis, id Christo charitate hominum ardenti sponte susceptum, salutis nostræ trophæum est, Dei verò gloriæ decus sempiternum. Quam ob rem culpam nos lector non debet, quod in hac parte, dum Christi passiones commemoramus, paulo effusiores simus. Fortassis diuinum pro nobis sacrificatum Agnum, vsque ad particulas etiam ministris dissectum, yberiore & auiditate & fructu Christianus conuiuia epulabitur.

**IESVS AD PASSIONEM PERGENS, ET
suos tristitia plenos consolans. Cap. I.**

I. **IOAN.** 14. *Quia hac locutus sum vobis, tristitia impleuit cor vestrum: sed ego veritatem dico vobis, expedit vobis ut ego vadam.* Et reliqua, quæ longo sermone prosequitur.

1. **1. Reg.** 20. *Osculantes se alterutrum Dauid & Ionathas, fleuerunt pariter, Dauid autem amplius.* Discessum Dauidis Ionathas lacrimis prosecutus per accommodationem iuxta ea quæ disputata sunt lib. 3. cap. 12. & 13. non male cœtui Apostolorum ob Christi absentiam mæltissimo aptari potest. Nam Dauidem à Saule tantopere vexatum, Christum à Phariseis morri traditum notare, docent Patres.

2. **1. Machab.** 9. *Dicebant Iudæ Machabæo sui: Liberemus animas nostras modo: nos enim pauci sumus. Et ait Iudas: Absit rem istā facere, ut fugiamus ab eis: sed si appropinquauit tempus nostrum, moriamur in virtute propter fratres nostros.* Et hoc similiter per accommodationem.

3. **Esai.** 26. *Vade populus meus, abscondere modicum ad momentum, intra cubicula tua, claude ostia tua super te, donec pertranseat indignatio.* Hoc Christus suis significauit, cum dixit, Quo ego vado vos non potestis venire modo. & mox, Iterum veniam & recipiam vos ad me ipsum. Basiliius autem in Regulis breuioribus c. 277. de ijs qui sæculum fugiunt exponit.

4. **Esai.** 54. *Vt mulierem derelictam & mærentem spiritu vocauit te Dominus, & vxorem ab adolescentia abiectam, dixit Deus tuus. Ad*

punctum

punctum in modico dereliqui te, & in miserationibus magnis congregabo te. Similem propemodum tristitia Apostolicæ causam Christus affert, cum ait, Mulier cum parit tristitiã habet, quia venit hora eius. Et vos igitur nunc quidem tristitiã habetis: similem quoque consolationẽ addit, Iterum veniam, & gaudebit cor vestrum.

IESVS HORRORE MORTIS MAESTITIAQUE
peruasus. Cap. II.

I. **M**at. 26. Assumpto Petro & duobus filijs Zebedei, cepit contristari & mæstus esse. Tunc ait illis, Tristis est anima mea vsque ad mortem.

II. Marc. 14. Cœpit pauere & tædere.

1. Psal. 54. Cor meum conturbatum est in me, & formido mortis cecidit super me. Timor & tremor venerunt super me, & contexerunt me tenebre. Cassiodorus & Augustinus Christũ hæc loquendi sub ipsũ passionis tẽpus ostendunt: Eutymius etiã Dauidi adscribit, sed magis Christo. refert Marinar. lib. 2. de Conson. Christ. & prophet. Eucl. lib. 10. dem. 2.

2. Psal. 101. Oratio pauperis, cum anxius fuerit & effuderit corã Domino precem suam: Domine exaudi orationem meam, & clamor meus ad te veniat. Non auertas faciem tuam à me: in quacunque die tribulor, inclina ad me aurem tuam. Proper. hic. Iste pauper Christus est, qui nostra indutus est paupertate, ut quorum suscepit naturã, exequatur & causam. Eodem modo Aug. in titulo Psalmi. Ecclesia in offic. Passion.

3. Psal. 142. Anxiatus est super me spiritus meus, in me turbatũ est cor meum. Ita Hilarius hoc loco, Meminerimus omnia quæcunque sub prophete nomine dicuntur, etiam ad personã Domini esse referenda. Ecclesia planè refert in offic. Passion.

4. Psal. 41. Apud me oratio Deo vitæ meæ: dicam Deo, Susceptor meus es: Quare oblitus es mei? & quare contristatus incedo?

5. 3. Reg. 19. Timuit ergo Elias, & surgens abiit quocunque eum ferebat voluntas, venitq; in Bersabee Iuda, & dimisit ibi puerũ suũ, & perrexit in desertum. Quandam habet hic Eliæ motus similitudinem cum Saluatoris, nostri timore, discipulisque relictis.

IESVS TORRENTEM CEDRONVM TRANSIENS.

Cap. III.

I. **I**oan. 18. Egressus est Iesus trans torrentem Cedron cum discipulis suis.

1. 2. Regis. Egressus est ergo Rex, et vniuersa domus pedibus suis: omnesque stebant voce magna: Rex quoque transgrediebatur torrentem Cedron. Pulchrè Cornelius Iansenius Concordiæ suæ Euangelicæ cap. 137. historiam Regum cum Euangelica narratione componit, putatque Ioannem allusisse ad Dauidis lacrymabilem fugam, cum scriptura similia de Christo & Dauide narret.

IESVS AFFLICTVS ORANS.

Cap. IIII.

I. **M**atth. 26. Procidit in faciem suam, orans, & dicēs, Pater mi, si possibile est, transeat à me calix iste.

II. Luc. 22. Et factus in agonia prolixius orabat. Et factus est sudor eius, sicut guttæ sanguinis de currentis in terram.

1. Psal. 21. Deus meus clamabo per diem & non exaudies, & nocte & non ad insipientiam mihi. Ne discesseris à me, quoniam tribulatio proxima est, quoniam non est qui adiuuet. Sicut aqua effusus sum, & dispersa sunt omnia ossa mea. Factum est tanquam cera liquecens in medio ventris mei. Erue à framea Deus animam meam, & de manu canis unicam meam. Has voces hisque similes in Psalmo in persona Christi poni certissimum est, cum ipse Christus initium Psalmi in cruce pronuntiarit. De oratione vero in horto Getsemani facta explicat Iustinus in Tryphon. Ambros. in ferm. 3. Tertullianus contra Iudæos. Ecclesia quoque in officio passionis passim eas repetit, Christum imitans, & agens. lege Eusebium lib. 10. c. ultimo.

2. Psal. 54. Exaudi Deus orationem meam, & ne despexeris deprecationem meam: intende mihi & exaudi me. Contristatus sum in exercitatione mea, & conturbatus à voce inimici, & à tribulatione peccatoris. Quoniam declinauerunt me iniquitates, & in ira molesti erant mihi. Cor meum conturbatum est in me, & formido mortis cecidit super me, & contexerunt me tenebræ. Et dixi, quis dabit mihi pen-

nas

nas columbae, & volabo & requiescam? Hilarius, Cassiodorus, Augustinus ad Christum referunt afflictum & orantem. Marinar. quoque lib. 2. Euseb. lib. 10. c. 2.

3. Psal. 141. *Voce mea ad Dominum clamaui, voce mea ad Dominum deprecatus sum. Effundo in conspectu eius orationem meam, et tribulationem meam ante ipsum pronuntio.* & reliqua vsque ad finem psalmi: quam orationem non tam de se ipso quam de Domino per David dictam Hilarius asserit: loquitur vero de oratione Domini tempore passionis. Et notandum, quod titulus habet, Oratio David in spelunca. Talis fuit locus orationis Christi in horto, teste Brocardo. lege Iansenium cap. 137.

IESVS A IYDA VENDITVS.

Cap. V.

1. **M** *Matth. 26. Quid vultis mihi dare, & eum vobis tradam? At illi constituerunt ei triginta argenteos.*

1. Zachar. 11. *Et dixi ad eos, Si bonum est in oculis vestris, asserite mercedem meam: & si non, quiescite. Et appenderunt mercedem meam, triginta argenteos. Et dixit Dominus ad me, Projice illud ad statuarium, decorum pretium, quo appretiatum sum ab eis.* Citat Matthæus cap. 27. Cyprianus in expositione symboli. Prosper de Prædict. p. 3. c. 18. Euf. l. 1. dem. 410.

2. Genes. 37. *Vendiderunt Ioseph Ismaëlitis, triginta argenteis.* Ambros. in lib. de Ioseph. c. 3. Prosp. de prædict. p. 2. c. 22. August. latè serm. 81. de tempore, & lib. 12. cont. Faustum. c. 28. Terrullian. in lib. contra Iudæos. neque figuræ mysterium euacuatur, etiam si cum alijs non triginta, sed viginti argenteis venditum legamus.

IESVS A IYDA PRODITVS.

Cap. VI.

1. **M** *Matth. 26. Qui autem tradidit eum, dedit illis signum dicens, Quemcumque osculatus fuero, ipse est, tenete eum. Et confestim accedens ad Iesum dixit, Ave Rabbi. & osculatus est eum.*

II. Luc

II. Luc. 22. *Iesus autem dixit illi, Iuda osculo filium hominis tradis?*

1. Psal. 54. *Si inimicus meus maledixisset mihi, sustinuissem utique: & si is qui oderat me super me magna locutus fuisset, abscondissem me forsitan ab eo. Tu vero homo unanimis, dux meus, & notus meus: qui simul mecum dulces capiebas cibos: in domo Dei ambulauimus cum consensu.* Ambros. li. 3. offic. c. ultimo. Prosper de predict. p. 3. c. 18. Eutym. August. Cassiodor. Hilarius. Euf. li. 10. de. 2.

2. Psal. 40. *Qui manducat mecum panem, leuabit ostra me calcaneum suum.* Dominus Matth. 26. Cyprian. in exposit. Symbol. Euf. lib. 10. c. 1. fufe, vbi totum psalmum de Christo optime capi ait.

3. Psal. 139. *Cogitauerunt iniquitates in corde: tota die constituebant prelia. Acuerunt linguas suas sicut serpentes: venenum aspidum sub labijs eorum. Custodi me Domine de manu peccatoris, & ab hominibus iniquis eripe me. Qui cogitauerunt supplantare gressus meos: absconderunt superbi laqueum mihi. Et funes extenderunt in laqueum: iuxta iter scandalum posuerunt mihi.* Hilarius ita, loquitur Christus in hoc psalmo, cum traditorem suum nouit, cum consilia aduersus se inita prospicit, &c.

4. Psal. 108. *Pro eo quod non est recordatus facere misericordiam. Et persecutus est hominem inopem, & mendicum, et compunctum corde mortificare. Et dilexit maledictionem, & veniet ei. & reliqua.* Totum psalmum de Iuda proditore compositum indicat Petrus Actot. 1. & secundum eum interpretes Psalmorum. Euseb. lib. 10. dem. 3. late.

5. 2. Reg. 17. *Dixit Achitophel ad Absalom, Eligam mihi duodecim millia virorum, & consurgens persequar David hac nocte, & irruens super eum percutiam eum; cumque fugerit omnis populus, qui cum eo est, percutiam Regem desolatum. Num enim virum tu queris, & omnis populus erit in pace.* Augustinus super Psal. 7. docet Achitophel Iudae proditoris tenuisse figuram, vnde ruina fratris interpretatur.

6. 2. Reg. 3. *Adduxit eum Iobab ad medium porta, vt loqueretur ei in dolo. Et percussit illum ibi.*

7. 2. Reg. 10. *Dixit itaque Iobab ad Amasiam: Salue mi frater. Et tenuit manu dextera mentum Amase, quasi osculans eum. Porro Amasia non obseruauit gladium, quem habebat Iobab: qui percussit eum.*

8. 3. Reg. 2. *Effudit sanguinem belli in pace. Abueris & Amasae interitum ob prodicionem Iobab vehementer detestatur David, Sa loqnoni commendans, vt metitas ab eo pernas exigeret: fuit vero factum atrox, & Iudae traditoris parricidio simillimum.*

IESVS COMPREHENSVS ET LIGATVS.

Cap. VII.

- I. **M** *Atth. 26. Tunc accesserunt, & manus iniecerunt in Iesu m, & tenuerunt eum.*
- II. *Ioan. 18. Cohors ergo & tribunus & ministri Iudeorum comprehenderunt Iesum, & ligauerunt eum.*
1. *Thren. 4. Spiritus oris nostri Christus Dominus, captus est in peccatis nostris. August. 18. de Ciuit. 33. Ambros. in psal. 118. serm. 15. Cyprian. in exposit. symb. Prosper de Prædict. p. 2. c. 21. Euseb. lib. 4. c. 24.*
2. *Psal. 139. Absconderunt superbi laqueum mihi, & funes extenderunt in laqueum. Hilarius.*
3. *Esai. 53. Oblatus est, quia ipse voluit, & non aperuit os suum: sicut onis ad occisionem ducetur. Aug. 2. de consens. Euang. c. 31. & in 1. lib. contra aduersarium legis & prophetarum. Iustin. in 2. apolog. & in Trypho. Chryf. in demonstrat. quòd Christus sit Deus.*
4. *Thren. 3. Venatione ceperunt me quasi auem inimici mei gratias. Hieronymus, auem intelligi Dominum captum ab inimicis.*
5. *Psal. 70. Consilium fecerunt in unum, dicentes, Deus dereliquit eum: persequimini & comprehendite, quia non est qui eripiat. Augustinus conc. 1. in hunc psalmum, Christus infirmus factus est inter manus inimicorum, & quasi nihil valens comprehensus est.*
6. *Hierem. 37. Comprehendit Ierias Hieremiam, & adduxit eum ad principes. Quam ob rem irati principes contra Hieremiam, caesum eum miserunt in carcerem. Hieronymus in cap. 11. Hieremias ita scribit, Illam sequamur regulam, quòd omnes prophetae in typum Domini Saluatoris pleraque gesserint, & quicquid circa præiens tempus completum sit in Hieremia, hoc in futurum de Domino prophetari. Hac Hieronymi regula saepe nobis utendum erit.*

IESVS DESERTVS A SVIS.

Cap. VIII.

- I. **M** *Atth. 26. Tunc discipuli omnes, relicto eo, fugerunt.*
- II. **M** *Marc. 14. Tunc discipuli eius relinquentes eum, omnes fugerunt.*

Gg 1 Za-

1. Zachar. 13. *Framea suscitare super pastorem meum, & super virum coherentem mihi, dicit Dominus exercituum: Percute pastorem, & dispergentur oves.* Ipse Christus Matth. 26. Iustin. in Tryphone. Rupertus lib. 5. in Zachariam.

2. Esai. 63. *Torcular calcaui solus, & ex gentibus non est vir mecum.* Cyprian. in exposit. Symboli, & lib. 2. epist. 3. Cyrillus in Esaiam, Gregorius 2. lib. in Ezechi. homil. 13.

3. Ibidem. *Circumspexi & non erat auxiliator, quæsiui & non fuit qui adiuuaret.* Ambr. de Institut. uir. c. 7. Cyrillus hic, Marianus. li. 2.

4. Psal. 111. *Saluum me fac Domine, quoniam defecit sanctus: quoniam diminutæ sunt veritates filijs hominũ.* Hieronymus in 63. c. Esa.

5. Psal. 68. *In conspectu tuo sunt omnes qui tribulant me. Improperium expectauit cor meum & miseriam. & sustinui qui simul contristaretur, & non fuit: & qui consolaretur, & non inueni.* Ecclesia in offic. passionis, Arnobius, Eutymius, & reliqui tractatores.

6. Psal. 30. *Super omnes inimicos meos factus sum opprobrium vicini meis valde, & timor notis meis. Qui videbant me, foras fugerunt à me. Oblivioni datus sum, tanquam mortuus à corde.* Cassiodorus notos vocat Apostolos, qui Christum deseruerunt, iuxta illud, Percute pastorem, & dispergentur oves. Vide Augustinum, & reliquos, Marinar. lib. 2.

7. Psal. 87. *Longe fecisti notos meos à me: posuerunt me abominationem sibi.* D. Irenæus li. 4. cap. 66. Notos Apostolos explicant Cassiodorus, Eutymius.

8. Ibidem. *Circumdederunt me sicut aqua, tota die circumdiderunt me simul. Elongasti à me amicũ & proximũ, & notos meos à miseria.*

9. Psal. 37. *Amici mei & proximi aduersum me appropinquaerunt, & steterunt. Et qui iuxta me erant, de longe steterunt: & vim faciebant qui quærebant animam meam.* Iustin. in colloquio. Ecclesia in offic. passionis. Augustinus hic, Proximi erant Apostoli, qui tamen de longe steterunt.

10. Iob. 19. *Fratres meos longe fecit à me: & noti mei quasi alieni recesserunt à me. Dereliquerunt me propinqui mei: & qui me nouerant, obliti sunt mei.* Greg. lib. 14. moral. c. 21. ad Christum quidem refert, sed generaliter propter infidelitatem Iudæorum: Ecclesia in offic. passionis magis propter fugam Apostolorum.

11. Iob. 6. *Fratres mei præterierunt me, sicut torrens, qui raptim transit in conuallibus.* Passionibus Iob Christum præfiguratum tradit Greg. lib. 6. moral. c. 1. & lib. 17. c. 1. Hieronymus quoque, siue quisquis is auctor est, in præfatione & in fine libri Iob.

12. Iob. 30. *Insidiati sunt mihi, & præualuerunt: et non fuit qui ferret auxiliũ.* Pleraque in Iob de passionibus ipsius magis secundũ prophetiam

LIBER OCTAVVS.

239

prophetiam de saluatore intelligi, quam per historiam de ipso, qui
uis facile perspicier, si quæ cōmemorantur, aduerteret. Qua regu
la sæpe in hoc libro de passione Domini vtendum necessario est,
iuxta ea quæ tradit Gregorius Papa lib. 1. Moral. c. 25. & li. 2. c. 22.
& lib. 3. c. 11. Rupertus quoque Tuitiensis de operibus spiritus san
cti lib. 2. c. 3. & 10.

IESVS ALAPA PERCVSSVS A SERVO.

Cap. I X.

1. **I** OAN. 18. Vnus assistens ministrorum dedit alapam Ie
su, dicens, Sic respondes Pontifici?
1. Thren. 3. Dabit percutienti se maxillam. Prosper de Prædic. p.
3. c. 29. Rupertus in Hierem. lib. 1. c. 68. Marinar. lib. 2.
2. Iob. 16. Exprobrantes percusserunt maxillam meam. Gregorius
& Hieronymus ibi.
3. Michæ. 5. In virga percutient maxillam iudicis Israël. Hiero
nym. lib. 2. in Michæ. Marinar. lib. 2.
4. 3. Reg. 22. Accessit autem Sedecias filius Chanaana, & percus
sit Michæam in maxillam. Memineris regulæ Hieronymianæ su
pra positæ cap. 7. huius libri.

IESVS DVCTVS IN CONCILIVM IVDÆORVM.

Cap. X.

1. **M** AT. 26. At illi tenentes Iesum, duxerunt ad Caipham
principem sacerdotum, vbi scribæ & seniores conuene
rant. Principes autem sacerdotum, & omne concilium querebant fal
sum testimonium aduersus Iesum, vt eum morti traderent.
II. Iohan. 18. Pontifex ergo interrogauit Iesum de discipulis suis,
& de doctrina eius.
1. Psal. 16. Susceperunt me sicut leo paratus ad prædam, & sicut
catulus leonis habitans in abditis. Cassiodorus, Quando gladijs,
inquit, & fustibus eum insanorum turba circundedit iuxta Euan
gelicam veritatem.
2. Ibi. Inimici mei animã meam circundederunt, adipem suũ con
cluserunt: os eorũ loquutũ est superbiã. Projiciẽtes me nũc circundede
rũt me, oculos suos statuerũt declinare in terrã. Ecclesia in offic. Pass.
Gg 2 3. Psal. 21.

3. *Psal. 21. Circūdederunt me vituli multi: tauri pingues obsederunt me: aperuerunt super me os suum sicut leo rapiens & rugiens.* Justin. in colloq. de Christo comprehenso & ad Phariseos adducto. August. epist. 120. c. 14. Euseb. lib. 10. c. 8.

4. *Ibidem: Circūdederunt me canes multi, concilium malignantium obsedit me.*

Ecclesia saepe in offic. Passionis.

5. *Psal. 63. Protexisti me à conuentu malignantium, à multitudi- ne operantium iniquitatem.* August. Cassiodor.

6. *Psal. 68. Aduersum me loquebantur, qui sedebant in porta: & in me psallebant, qui bibebant vinum.* Eutyim. Arnob.

7. *Psal. 34. Tentauerunt me: subsannauerunt me subsannatione: frenduerunt super me dentibus suis.* Cassiodorus.

8. *Genes. 49. Simeon & Leui fratres, vasa iniquitatis bellantia: in consilium eorum non veniat anima mea, & in cœtu illorum non sit gloria mea.* Tertullian. 3. lib. cōtra Marcionem, Ambrosius de Benedictionibus Patriarcharum cap. 3. docent has tribus in passione Domini fuisse præcipuas.

9. *Psal. 70. Dixerunt inimici mei mihi: & qui custodiebant animam meam, consilium fecerunt in vnum, dicentes, Deus dereliquit eum, persequimini, & comprehendite eum, quia non est, qui eripiat.* Aug. de Christo. Ecclesia in offic. Passionis.

10. *Hierem. 11. Ego quasi agnus mansuetus, qui portatur ad victimam: & non cognoui, quia cogitauerunt super me consilia, dicentes, Mittamus lignum in panem eius, & eradamus eum de terra viventium, & nomen eius non memoretur amplius.* Iustinus in colloquio Tryphonis ait, hæc erasa fuisse à Iudæis, ne conuincerentur de Christi nece. Cyprian. 2. aduers. Iud. c. 15. Ecclesi. in offic. Passionis. Quod autem dicit se Christus ignorasse consilia Iudæorū aduersum se, solum indicat ita se mansuetum ac beneuolum illis exhibuisse, ac si esset insidiarum inscius. Alioqui in eodem Propheta Hieremia dicit, Tu demonstraisti mihi omne studium eorum in malum.

Sed considerandum est multa esse à prophetis prædicta de Christo, quæ sunt veluti communia passioni ipsius vniuersæ, ac proinde in plura loca æquè quadrant, vt desertum à suis, appetitum ab infidis Iudæis, illorum cœtum grauitè insultasse Christo, consilia funesta agitasse, atque ad hunc modum plæraque. Nos tamen specialibus locis applicamus, nullo modo prohibentes alijs plærisque iungi: quin potius necessario vel repetenda sunt vel intelligenda in alijs atque alijs partibus huius tam exquisiti Christi certaminis. Quæ regula semel proposita & superioribus & sequentibus seruiat.

IESVS

IESVS A

I. M

11. Mat. 26
runt, Hic dixit
adificare illud.

1. *Psal. 26*
surrexerunt m
offic. Passionis.

2. *Psal. 34*
me. Eutyim.

3. *Iob. 16.*
dicens mihi.

4. 3. Reg.
falsum testim
eum & lapid

Rupertus in
stus falsis tes

tione ad Virg
nobis mortu

IESVS

I. M

dixit, Ego si
Audiſtis bl
runt eum eſ

11. Mat.

1. Sap. 1
minat. Mo

stum cap.
Passionis.

IESVS A FALSI TESTIBVS ACCVSATVS.

Cap. X I.

I. **M** Arc. 14. Multi testimonium falsum dicebant aduersus eum, & conuenientia testimonia non erant.

II. Mat. 26. Nouissime autem uenerunt duo falsi testes, & dixerunt, Hic dixit, Possum destruere templum Dei, & post triduum reedificare illud.

1. Psal. 26. Ne tradideris me in animas tribulantium me, quia insurrexerunt me testes iniqui, & mentita est iniquitas sibi. Eccles. in offic. Passion. Marinar. lib. 2.

2. Psal. 34. Surgentes testes iniqui, quos ignorabam, interrogabant me. Eurym. Aug. Eccles. in offic. Pass.

3. Job. 16. Suscitatur falso loquus aduersus faciem meam, contradicens mihi. Hierony. Falso loquus populus Iudaeorum in Christum.

4. 3. Reg. 21. Submittite duos viros filios Belial contra Naboth, & falsum testimonium dicant, Benedixit Deum & Regem: & educite eum & lapidate, sicque moriatur. Fecerunt ergo, sicut praeceperat eis. Rupertus in lib. Reg. lib. 5. c. 14. Glossa interlinearis illic, Et Christus falsis testibus extra portam passus est. Ambrosius in exhortatione ad Virgin. sic, Nabuthe, qui venit à patre, interstat, qui pro nobis mortuus est, pro nobis falsis appetitus testimonijs.

IESVS REVS MORTIS IUDICATVS ET

blasphemus, quod Filium Dei se faceret.

Cap. X I I.

I. **M** Arc. 14. Rursum summus sacerdos interrogabat eum, & dixit ei, Tu es Christus filius Dei benedicti? Iesus autem dixit, Ego sum. Summus autem sacerdos scidit vestimenta sua, & ait, Audistis blasphemiam? Quid vobis videtur? Qui omnes condemnauerunt eum esse reum mortis.

II. Mat. 26. Dixerunt, Reus est mortis.

1. Sap. 2. Promittit se scientiam Dei habere, & filium Dei se nominat. Morte turpissima condemnemus eum. Aug. 12. contra Faustum cap. 44. Cyprian. 2. aduers. Iudae. cap. 14. Ecclesi. in offic. Passionis.

2. Hierem.

2. Hierem. 18. *Dixerunt, Venite & percutiamus eum lingua, & non attendamus ad vniuersos sermones eius.* Hierony. ibi.

3. Hierem. 18. *Tu autem Domine scis omne consilium eorum aduersum me in mortem.* Bene Hieronymus scribit, manifestissimam esse de Christo prophetiam.

4. Hierem. 11. *Mittamus lignum in panem eius, & eradamus eum de terra viuentium, & nomen eius non memoretur amplius.* Tertull. 3. cont. Marcionem. Athanas. de Incarnat. Verbi, Cyprian. 2. aduers. Iudæ. cap. 20. Hierony. lib. 2. in Hierem.

5. Psal. 30. *In eo dum conuenirent simul aduersum me: accipere animam meam consiliati sunt.* Cassiodorus de insidijs & consilio Iudæorum. Arnobius.

6. Psal. 37. *Vim faciebant, qui querebant animam meam: & qui inquirebant mala mihi, locuti sunt vanitates, & dolos tota die meditabantur.* Eccles. in offic. pass. Augustinus, *Vim faciebant, & crucifigebant, querebant crimina, de Christo, mala de bono, scelera de innocente.*

7. Psal. 85. *Deus iniqui insurrexerunt super me, & synagoga potentium, quaesierunt animam meam, & non proposuerunt te in conspectu suo.* Aug. Synagoga, inquit, superbiorum Iudæorum in caput nostrum Christum insurrexit, dicens, Crucifige.

IESVS A PETRO ABNEGATVS, EVMQVE
benigne respiciens. Cap. XIII.

I. **M**ARC. 26. *Petrus negavit coram omnibus, dicens, Nescio quid dicis. Et iterum negavit cum iuramento, Quia non noui hominem. Et continuo gallus cantauit: & recordatus est Petrus, & egressus fleuit amare.*

II. Luc. 22. *Et conuersus Dominus respexit Petrum. Et recordatus est Petrus verbi Domini. Et egressus foras Petrus fleuit amare.*

1. Iob. 19. *Et quem maxime diligebam, auersatus est à me.* Gregor. 14. Moral. cap. 23. de Christo. *Meminisse oportet, quæ supra cap. 8. in fine diximus de passionibus Iob.*

2. Psal. 11. *Saluum me fac Deus, quoniam defecit sanctus, & diminutæ sunt veritates à filijs hominum.* Hieronymus ad negationem Petri refert in 63. c. Esai.

3. Thren. 4. *Quomodo obscuratum est aurum, mutatus est color optimus: dispersi sunt lapides sanctuarij in capite omnium platearum? Filij Sion inclyti, & amicti auro primo, quomodo reputati sunt in vasa testea,*

sa testea, opus manuum figuli? Generalis quidem sententia de uiris spiritualibus cadentibus, vt docet Gregorius: sed præcipue Apostolos tangit, quos lapidibus sanctuarij, idest rationalis, notari tradit Hieronymus.

4. Hierem. 31. *Conuerte me, & conuertar: quia tu Domine Deus meus. Postquam enim conuertisti me, egi penitentiam: & postquam ostendisti mihi, percussi femur meum. Confusus sum & exui. Hæc quoque sententia omnibus penitentibus congruit, sed Petro maxime, quem primo respexit Iesus, deinde deserto prætorio egit penitentiam flens largiter.*

5. Oratio Manasses. in fine 3. Paralip. *Peccavi super numerum arenæ maris: multiplicatæ sunt iniquitates meæ Domine: multiplicatæ sunt iniquitates, & non sum dignus intueri altitudinem celi pro multitudine iniquitatum mearum. Per accommodationem tribui possunt Petro flenti, quemadmodum & sequentia.*

6. Thren. 2. *Deduc quasi torrentem lacrimas per diem & noctem: non des requiem tibi, neque taceat pupilla oculi tui.*

IESVS COLAPHIS PALMISQUE PERCVSSVS,
consputus, & illusus. Cap. XIV.

I. **M**atth. 26. *Expuerunt in faciem eius, & colaphis eum ceciderunt, alij autem palmas in faciem eius dederunt, dicentes, Prophetiza nobis Christe, quis est, qui te percussit?*

II. Marc. 14. *Ministri alapis eum cedebant.*

III. Luc. 22. *Viri qui tenebant Iesum, illudebant ei, cadentes. Et velauerunt eum, & percutiebant faciem eius, & interrogabant eum dicentes, Prophetiza. Et alia multa blasphemantes dicebant in eum.*

1. Iob. 16. *Aperuerunt super me ora sua: & exprobrantes percusserunt maxillam meam Satiati sunt pennis meis. Ecclesia in officio Passionis ex hoc contextu nonnulla usurpat. Hieronymus omnia de Christo. Nam iuxta historiam nihil tale accidisse Iob legimus.*

2. Iob. 30. *Factus sum eis in proverbum. Abominantur me, & longe fugiunt à me, & faciem meam conspuere non verentur. Obsecro quando Iobi faciem consputam legis? Bene ergo Hieronymus ibi, siue quiuis ille auctor sit, Faciem consputam Saluatoris Evangelia testantur.*

3. Thren. 3. *Dabit percipienti se maxillam: saturabitur opprobrijs. Prosper de Diuin. prædict. p. 3. cap. 19. Rupertus in Hieremiam lib. 1. c. 68.*

4. Hierem.

4. Hierem. 15. Tu scis Domine: recordare mei, & visita me, & tuere me ab ijs qui me persequantur. Noli in patientia tua suscipere me: scito, quoniam sustinui propter te opprobrium. Eccles. in offic. Passionis.

5. Esai. 50. Corpus meum dedi percutientibus, & genas meas vellentibus: faciem meam non auerti ab increpantibus & conspuentibus in me. Dominus Deus auxiliator meus, ideo non sum confusus, ideo posui faciem meam ut petram durissimam, & scio quoniam non confundar. Illustrissima est prophetia, quam penes omnes auctores referunt, Athanasius ad Epitectum contra hæreticos. Irenæus lib. 4. cap. 66. Iustinus in 2. apolog. pro-Christiano. Cyprianus in exposit. Symboli. Chrysoft. in demonstrat. quod Christus sit Deus. Prosper de Prædict. p. 3. cap. 19. Ecclesia denique in offic. Passionis.

6. Esai. 57. Vos autem accedite huc filij auguratricis, semen adulteri & fornicaria. Super quem iurastis? super quem eiecistis linguam, & dilatastis os? Et hæc non minus illustris contra illos Domini, sacrilegos auguratores. Meminit Iustinus in colloquio, & Cyprianus in exposit. Symboli.

7. Thren. 3. Factus sum in derisum omni populo meo: canticum eorum tota die. Eccles. in offic. pass. Marinar. lib. 2.

8. Hierem. 20. Factus sum in derisum tota die: omnes subsannant me. Idem Marinarius in eodem opere.

9. Psal. 68. Opprobria exprobrantium tibi ceciderunt super me. Paulus de Christo ad Rom. 15. Ecclesia in officio Parasceues.

10. Ibidem. Factus sum illis in parabolam: aduersum me loquebantur, qui sedebant in porta, & in me psallebant, qui bibebant vinum.

11. Zachar. 3. Et Iesus erat indutus vestibus sordidis. De Christo prædictum monent Iustinus in Tryphon. Cyprianus lib. 2. aduersus Iudæos cap. 13. Augustinus lib. 12. contra Faustum cap. 36. Euseb. lib. 4. cap. 19. in passione completum docet.

12. Iudic. 16. Cum apprehendissent Philistinim Samsone, eruerunt oculos eius. Latantesque per conuiuia, præceperunt, ut vocaretur Samsone, & ante eos luderet. August. serm. 108. de Tempore pulchrè in Samsone notat Christi figuram. Prosper de Præd. par. 2. cap. 21.

M. Ar. 1.
mi fac
concilio, videntes la
II. Mar. 27. Ma
pes sacerdotum & se
derent.

1. Psal. 2. Quare
nia? Astitit Reges
versus Dominum &
explicatur à Spiritu

M. Ath. 27.
Pantio P
1. Hierem. 11. Tu
ignus mansuetus, qui p

M. Ath. 27.
dammas
alieno laqueo se suspendi
quidam, & suspensus cre
1. Psal. 108. Cum
fuit in peccatum. Fuit
piat alter. Petrus Apo
sit Deus. Leo in serm.
2. Ibidem. Persecutio

CONCILIVM IVDÆORVM ET FVROR GEN-
tium aduersus IESVM. Cap. XV.

I Marc. 15. Et confestim mane consilium facientes sum-
mi sacerdotes cum senioribus, & scribis, & vniuerso
concilio, vincientes Iesum duxerunt, & tradiderunt Pilato.

II. Mar. 27. Mane autem facto consilium inierunt omnes princi-
pes sacerdotum & seniores populi aduersus Iesum, vt eum morti tra-
derent.

1. Psal. 2. Quare fremuerunt gentes, & populi meditati sunt ina-
nia? Asiterunt Reges terra, & principes conuenerunt in vnum, ad-
uersus Dominum & aduersus Christum eius. Actor. 4. refertur &
explicatur à Spiritu sancto. Ecclesia in offic. Palsionis.

IESVS VINCTVS ET TRADITVS PILATO.
Cap. XVI.

I Ath. 27. Et vinctum adduxerunt eum, & tradiderunt
Pontio Pilato Presidi.

1. Hierem. 11. Tu ostendisti mihi studia eorum: & ego quasi
agnus mansuetus, qui portatur ad victimam.

IVDAS OB IESVM TRADITVM
pœnitentia ductus & suspensus.
Cap. XVII.

I Ath. 27. Tunc videns Iudas, qui eum tradidit, quòd
damnatus esset, proiectis argenteis in templo, recessit, &
abiens laqueo se suspendit. Actor. 1. Possedit agrum de mercede ini-
quitatis, & suspensus crepuit medius, & diffusa sunt viscera eius.

1. Psal. 108. Cum iudicatur, exeat condemnatus, & oratio eius
fiat in peccatum. Fiant dies eius pauci, & episcopatum eius acci-
piat alter. Petrus Apostolus, Actor. 1. Chrysof. quòd Christus
sit Deus. Leo in serm. de pass. Domin. Euseb. lib. 10. c. 3. diffuse.
2. Ibidem. Persecutus est hominem inopem & mendicum, & cõpun-
ctum

Et non corde mortificare: & dilexit maledictionem, & veniet ei: & noluit benedictionem, & elongabitur ab eo. Et induit maledictionem sicut vestimentum, & intravit sicut aqua in interiora eius, & sicut oleum in ossibus eius. Prosper, & Eutymius ceterique consentiunt psalmum 108. totum esse propheticum, in Iudam ac complices eius dictatum. lege Eusebium lib. 10. demonstrat. 3. vbi ex professo tractat.

3. 2. Reg. 17. Porro Achitophel videns quod non esset factum consilium suum, surrexit & abiit in domum suam: & disposita domo sua suspendio interijt. Augustinus in psal. 7. docet Achitophel Iudae figuram extitisse. Rupertus quoque in lib. 2. Reg. c. 35. Marinat. lib. 2.

IESVS MULTIS MODIS ACCVSATVS APVD
Præsidentem à Iudæis.
C. XVIII.

I. **L**uc. 23. Ceperunt illum accusare, dicentes, Hunc inuenimus subuertentem gentem nostram, & prohibentem tributa dari Casari, & dicentem se Christum Regem esse.

II. Ioan. 18. Si non esset hic malefactor, non tibi tradidissemus eum.
1. Hierem. 38. Dixerunt Principes Regi, Rogamus vt occidatur homo iste: de industria enim dissoluit manus virorum bellantium, et manus vniuersi populi, loquens ad eos iuxta verba hæc. Siquidem homo iste non querit pacem populo huic, sed malum. Marin. lib. 2. Hierony.

2. Iob. 19. Persequamur eum, & radicem verbi inueniamus contra eum. Supra cap. 8.

3. Psal. 63. Exaceruerunt vt gladium linguas suas, intenderunt arcum rem amaram: vt sagittent in occultis immaculatum. Subito sagittabunt eum: & non timebunt. firmauerunt sibi sermonem nequam. Augul. & Cassiodor. totum psalmum de Christo propheticum.

4. Psal. 13. Sepulcrum patens est guttur eorum, linguis suis dolose agebant: venenum aspidum sub labijs eorum, quorum os maledictione & amaritudine plenum est. Veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem. Subaudiendum, Domini Saluatoris, inquit hic Cassiodorus.

5. Psal. 139. Eripe me Domine ab homine malo: à viro iniquo eripe me. Qui cogitauerunt iniquitates in corde: tota die constituerunt praelia. Acuerunt linguam suam sicut serpentes, venenum aspidum sub labijs eorum. Eccles. in offic. pass. Hilarius totum psalmum 139. de Domini passione cantatum.

IESVS AD OMNIA SIBI OBJECTA TACENS.

Cap. XIX.

1. **M** *Atth. 26. Cum accusaretur à Principibus Sacerdotum & senioribus, nihil respondit. Tunc dicit illi Pilatus: Non audis, quanta aduersum te dicunt testimonia? Et non respondit ei vllum verbum, ita vt miraretur p̄ses vehementer.*

1. *Esai. 53. Oblatus est quia ipse voluit, & non aperuit os suum: sicut volis ad occisionem ducetur, & quasi agnus coram tōdente se obmutescet, & non aperiet os suum.* Augustinus lib. 12. contra Faustū Manichæum cap. 43. referens hanc de Christo prophetiam, Tam aperta, inquit, hæc sunt, vt frustra quærat expōitor. Idem de consens. euang. lib. 2. c. 31. & tract. in Ioan. 117. et lib. 2. contra aduers. legis & prophe. Irenæus lib. 4. c. 66. Cyprian. in expōit. Sym. Chryl. quòd Christus sit Deus.

2. *Psal. 37. Qui inquirebant mala mihi locuti sunt vanitates, et dolos tota die meditabatur. Ego autem tanquam surdus non audiebam, & sicut mutus non aperiens os suum. Et factus sum sicut homo nō audiēs, & non habens in ore suo redargutiones.* Anselmus in speculo cap. 6. Iustin. in Tryphon. Cyprian. in expōit. Symb. Aug. hic, Oportebat, vt taceret in passione, non taciturus in iudicio.

3. *Ezech. 3. Et tu fili hominis, ecce data sunt super te vincula, & ligabunt te in eis, & non egredieris in medio eorum. Et linguam tuam adherere faciam palatio tuo: & eris mutus, nec quasi vir obiurgans. Quia domus exasperans est.* Marinar. lib. 2.

IESVS AB HERODE ET CURIA EIVS

spectus. Cap. XX.

1. **L** *Vc. 23. Spreuit autem illum Herodes cum exercitu suo, et illisit indutum veste alba, & remisit ad Pilatum.*

1. *Psal. 30. Factus sum tanquam vas perditum: quoniam audiui vituperationem multorum.* Cassiodorus.

2. *1. Reg. 21. Et ait Achis ad seruos suos, Vidistis hominem insanū? quare adduxistis eum ad me? An desunt nobis furiosi, quòd introduxistis istum vt fureret me presente?* August. in psal. 33. conc. 1. fusè & eleg. at. Idem in Psal. 55. in titulo, in illa verba, Cum tenuerunt eum Allophyli in Geth. Cassiodorus ibidem. Repertus verò lib. 2. in lib. Reg. c. 8. interpretatur quidem de Christo, sed aliter, vt etiam Rabanus & Isidorus in Glossa.

Hh 2 3. Osee.

3. Osee. 10. *Et ligantes adduxerunt eum Regi munus in palatium Assyrii.* Hoc dumtaxat iuxta septuaginta, quorum lectionem sequens Iustinus affirmat certam esse prophetiam de Christo transmissa à Pilato ad Herodem, quem dicit significari per palatium Assyrii, quod esset reuera Assyrius genere. eodem modo Cyprianus in exposit. Symboli. Hieronymus nihil meminit.

IESVS A PLEBE IVDÆORVM BARRABA
electo repudiatus. Cap. XXI.

I. **M** *Atth. 27. Dixit Pilatus, Quem vultis dimittam vobis? Barrabam, an Iesum qui dicitur Christus? At illi dixerunt, Barrabam.*

II. *Luc. 23. Exclamavit simul vniuersa turba dicens, Tolle hunc, & dimitte nobis Barrabam: qui erat propter seditionem quamdam factam in ciuitate & homicidium missus in carcerem.*

1. *2. Reg. 20. Accidit vt ibi esset vir Belial, nomine Seba, filius Bochrì, vir lemineus: & cecinit buccina, & ait, Non est nobis pars in Dauid. Et separatus est omnis Israel à Dauid: secutusque est Seba filium Bochrì. Qui Sebam prætulerunt Dauidi Regi, ijdè Barrabam Christo.*

2. *Hierem. 2. Hæc dicit Dominus, Quid inuenerunt in me iniquitatis patres vestri, quia elongauerunt à me, & ambulauerunt post vanitatem, & vani facti sunt?*

3. *Mich. 6. Popule meus, quid feci tibi, aut quid molestus fui? responde mihi. Quia eduxi te de terra Aegypti, & de domo seruentium liberaui? Tale quid conqueritur Christus de Iudæis, ut etiam Ecclesia in Parasceue commemorat.*

4. *Ose. 3. Diligit Dominus filias Israël, & ipsi respiciunt ad Deos alienos, & diligunt vinacia vuarum. Et hæc Christi querela est.*

IESVS FLAGELLIS CAESVS.
Cap. XXII.

I. **I** *IOAN. 19. Apprehendit Pilatus Iesum, & flagellauit.*

1. *Esai. 50. Dorsum meum dedi ad flagella. Iuxta translationem Septuaginta: quã prophetiam de Christo flagellato celebrant Sancti Patres. S. Leo Papa serm. 4. & 15. de Pass. Dñi. Cyprianus li. 2. ad Quirinũ cap. 13. Irenæus lib. 4. cõtra hæreses cap. 66. Prosper*

de Præ-

de Prædict. p. 3. c. 19. Tertullianus lib. 3. contra Marcionem. Iustinus in 2. apolog. pro Christianis. Athanasius ad Epitectum contra hæreticos, & alij sæpe. Euseb. lib. 6. c. 27.

2. Psal. 37. Ego in flagella paratus sum, & dolor meus in conspectu meo semper. Aug. in psal. 37. de Christo. Marinar. lib. 2.

3. Job. 19. Saltem nunc intelligite, quia Deus non æquo iudicio afflixerit me, & flagellis suis me cinxerit. Supra cap. 8.

4. Job. 16. Conscidit me vulnere super vulnus, irruit in me quasi gigas. Hieronym. de Christo.

5. Esai. 53. Et Dominus vult contere eum verberere. Sic recitat Iustinus in colloquio.

6. Psal. 34. Congregata sunt super me flagella, & ignoravi. Nempe causam. Hic Hieron. Flagellatum Dominum narrat Euægelia.

7. Psal. 68. Quæ non rapui, tunc exolvebam. Anselmus in speculo cap. 10. Irenæus lib. 4. c. 66.

8. 2. Machab. 6. Cum plagis perimeretur Eleazarus, ingemuit, & dixit, Domine qui habes sanctam scientiã, manifeste tu seis, quia cum à morte possem liberari, duos corporis sustineo dolores: secundum animam vero propter timorẽ tuum libenter hæc patior. Christus propter amorem potius & Patris & hominum.

IESVS SPINIS CORONATVS, PERCVSSVS
& illusus. Cap. XXIII.

I. MAT. 27. Tunc milites suscipientes Iesum in prætorium, congregauerunt ad eum vniuersam cohortem, & exuentes eum, chlamydem coccineam circumdederunt ei. Et plectentes coronam de spinis, posuerunt super caput eius, & arundinem in dextera eius. Et genuflexo ante eum illudebant, dicentes, Ave Rex Iudæorum. Et expuentes in eum acceperunt arundinem, & percutiebant caput eius.

1. Thren. 3. Trepidit arcum suum, & posuit me quasi signum ad sagittã. Misit in renibus meis filias pharetræ suæ. Factus sum in derisum omni populo meo. Canticum eorum tota die. Repleuit me amaritudinibus: inebriauit me absinthio. Et fregit ad numerum dentes meos: cubauit me in cinere. Marinar. 2. lib. Eccles. in offic. pass.

2. Psal. 31. Die ac nocte grauata est super me manus tua: conuersus in arumna mea, dũ configitur spina. Prosp. de prædic. p. 3. ca. 20.

3. Job. 16. Aperuerunt super me ore sua, & exprobrantes percuss-

caſerunt maxillam meam: ſatiati ſunt panis meis. Concluſit me Deus apud iniquum, & manibus impiorum me tradidit. Ego ille quondam opulentus, repente contritus ſum: tenuit cervicem meam, confregit me, et poſuit me ſibi quaſi in ſignum. Ex hoc capite Job, deſumpſit Eccleſia quædam in officio Paraſceues. Nā illa verba, Hoſtis meus terribilibus oculis aſpexit me, præcedūt proximè, quæ de ſe Chriſtus uſurpat.

4. Pſal. 38. Opprobrium inſipienti dediſti me: obmutui, & non aperui os meum: quia tu feciſti: amoue à me plagas tuas.

5. Genef. 22. Aries hærebat ueribus, qui immolatus eſt ab Abraham. De ſpinis coronato Domino & mox immolato in cruce interpretatur B. Proſper de Prædict. p. 3. c. 20. & Auguſtinus lib. 3. contra Maximin. c. 26.

IESVS PRODUCTVS A PILATO ET OSTENTVI
habitus. Cap. XXIV.

I. Ioan. 19. Exiuit ergo Ieſus portans coronam ſpineam, & purpureum veſtimentum. & dicit eis, Ecce homo.

1. Eſai. 53. Non eſt ſpeci es ei neque decor: & vidimus eum, & non erat aſpectus, & deſiderauimus. Deſpectum & nouiſſimum viro- rum, virum dolorum, & ſcientem infirmitatem, & quaſi abſconditus vultus eius, & deſpectus: vnde nec reputauimus eum. Athan. de in carnat. Verb. Tertull. 3. cont. Marcion. Aug. iam ſupra indicatus.

2. Pſal. 68. Propter te ſuſtinui opprobrium: operuit confuſio faciem meam. Extraneus factus ſum fratribus meis, & peregrinus filijs matris meæ. Totus Pſalmus de Chriſto eſt: quod declarant ea quæ à Paulo referuntur ad Rom. 14. & à Ioanne 2. & 19. capite.

IESVS AD MORTEM CRVCIS INSTANTISSIME
poſtulat. Cap. XXV.

I. Ioan. 19. Cui ergo vidiffent eum Pontifices & miniſtri, clamabant dicentes, Crucifige, crucifige eum.

II. Luc. 23. Inſtabant vocibus magnis, poſtulantē, vt crucifigere- tur, & inualeſcebant voces eorum.

III. Mat. 27. Dicit illis Pilatus, Quid igitur faciam de Ieſu qui dicitur Chriſtus? Dicunt omnes, Crucifigatur. Ait illis Præſes, Quid enim

enim

1. C
tio cor
ſua ſuff
Marcio
taurum

2. I
fremui
intuitu

3. T
eorum
gitation
tiones e
offic. p

4. S
piſſima
& ſupr

5. H
de terra
10. infr

6. P
annuun

7. P
ta die in
die: quæ
nus hu

8. Pſ
acutus.

IESV

I. I

II. M
per filio

1. Da
& nō er
Iudæos.
nos legi

enim mali fecit? At illi magis clamabant dicentes, Crucifigatur.

1. Genes. 49. Maledictus furor eorum, quia pertinax, & indignatio eorum, quia dura. In furore suo occiderunt virum, & in voluntate sua suffoderunt murum. Tertullian. aduers. Iudæ. & 3. lib. contra Marcionem. Ambros. de Benedict. Patriarch. c. 3. Subneruauerunt taurum, legit Tertullianus, & explanat egregie.

2. Iob. 16. Collegit furorem suum in me, & comminans mihi infremuit contra me dentibus suis: hostis meus terribilibus oculis me intuitus est. Ecclesia in offic. Passionis.

3. Thren. 3. Vidisti omnem furorem eorum, vniuersas cogitationes eorum aduersum me. Audiisti opprobrium eorum Domine: omnes cogitationes eorum aduersum me. Labia insurgentium mihi, & meditationes eorum aduersum me tota die. Hieronym. copiose. Eccles. in offic. passionis.

4. Sap. 2. Contumelia & tormento interrogemus eum: morte turpissima condemnemus eum. Aug. 12. con. Faust. c. 44. infra cap. 32. & supra cap. 12.

5. Hierem. 11. Mittamus lignum in panem eius, & eradamus eum de terra viuentium, & nomen eius non memoretur amplius. Supra c. 10. infra c. 28.

6. Psal. 34. Aduersantur mihi inique, qui oderunt me gratis: & annuunt oculis. Irenæ. lib. 4. c. 66. Eccles. in offic. Pass.

7. Psal. 55. Miserere mei Deus, quoniam conculcauit me homo, tota die impugnans tribulauit me. Conculcauerunt me inimici mei tota die: quoniam multi bellantes aduersum me. Commendat Augustinus hunc Psalmum de Passione Christi.

8. Psal. 59. Dentes eorum arma & sagittæ, & lingua eorum gladius acutus. Leo Papa ferm. 8. de Pass. Domini.

IESVS A IVDÆIS NEGATVS REX EORVM.

Cap. XXVI.

I. IOAN. 19. Dicit eis Pilatus, Regem vestrum crucifigam?
Responderunt Pontifices, Non habemus Regem nisi Cæsarē.

II. Mat. 27. Vniuersus populus dixit, Sanguis eius super nos, & super filios nostros.

1. Danie. 9. Et post hebdomadas sexaginta duas occidetur Christus, & nō erit eius populus, qui eū negaturus est. Tertulli. in lib. aduers. Iudæos. Rupertus in Danie. lib. 1. c. 15. Hieron. in c. 9. Daniel. Quod nos legimus, Occidetur Christus, legit Aug. li. 22. cōtra Faustū c. 86

Deficiet

Deficiet vnctio. eodem modo multi ex veteribus. idcirco testimonium hoc illustrissimum, quod D. Hieronymi versione patefactum est, minus est ab antiquis patribus frequentatum, quam tantæ rei magnitudo poscebat. supra lib. 5. c. 2.

2. Psal. 17. *Filij alieni mentiti sunt mihi, filij alieni inueterati sunt, & claudicauerunt à semitis suis. Eripies me de contradictionibus populi, constitues me in caput gentium. Populus, quem non cognoui, seruiuit mihi.* Hierony. in 1. cap. Esai. Cyprian. lib. 1. adu. Iudæ. c. 21. Aug. 22. cont. Faustum c. 86. Greg. hom. 6. in Ezech.

3. 1. Reg. 8. *Non te abiecerunt, sed me, ne regnem super eos. iuxta omnia opera sua, quæ fecerunt à die, qua eduxi eos de Aegypto, vsque ad diem hanc, sicut dereliquerunt me, & seruiuerunt dijs alienis.* Egregiè Prosper de Præd. p. 2. c. 24. Iratus Dominus dixit Samueli, Non te isti, sed me spreuerunt: vt illud tunc signaretur, quod post dixerunt Pilato, Non habemus Regem nisi Cæsarem, spernentes Iesum Regem.

4. Esai. 1. *Filios exaltaui & enutriui: ipsi autem spreuerunt me. Cognouit bos possessorem suum, & asinus præsepe Domini sui: Israël autem me non cognouit, & populus meus non intellexit. Væ genti peccatrici, populo graui iniquitate, semini nequam, filijs sceleratis. Dereliquerunt Dominum, blasphemauerunt sanctum Israël, abalienati sunt retrorsum.* Hierony. hoc loco: Quod iungitur, Blasphemauerunt sanctum Israël, proprie de Iudæis dicitur conclamantibus, Non habemus Regem, nisi Cæsarem. Tertull. contra Iudæo eodem modo. Cyprianus quoque lib. 1. contra Iudæos.

5. Esai. 63. *In dilectione sua & in indulgentia sua ipse redemit eos, & eleuauit eos, & portauit cunctis diebus sæculi: ipsi autem ad iracundiam prouocauerunt, & afflixerunt spiritum sancti eius: & conuersus est eis in inimicum: ipse debellauit eos.* Lactan. lib. 4. c. 12. Castro, Tunc ad iracundiam prouocasse, cum dixerunt, Non habemus Regem, nisi Cæsarem.

6. Hierem. 5. *Dices ad eos, Sicut dereliquistis me, & seruiistis Deo alieno in terra vestra: sic seruietis alienis in terra non vestra. Audi popule stulte, qui non habes cor, qui habentes oculos non videtis.* Illic præcedit, Negauerunt Dominum dicentes, Non est ipse. Perspicuæ sunt & plurimæ prophetiæ de hac populi Iudaici in Deum & in Christum eius iniuria.

7. Osee. 10. *Et dicent, Non est Rex noster. Non enim timemus Dominum: & rex quid faciet nobis? Loquimini verba visionis inutilis, & ferietis fœdus cum mendacio, & germinabit quasi amaritudo iudicium.* Rupertus hoc impletum asserit, cum dixerunt, Non habemus Regem, nisi Cæsarem. Marinar. lib. 2.

IESVS INNOCENS A PRÆSIDE IUDICATVS,

& tamen improbitati Iudeorum traditus.

Cap. XXVII.

I. IOAN. 18. & 19. Ter dixit Pilatus Iudæis, Nullam inuenio in eo causam. & querebat dimittere eum.

II. Luc. 23. Instabant vocibus magnis, vt crucifigeretur. Et Pilatus adiudicauit fieri petitionem eorum.

III. Matth. 27. Videns autem Pilatus, quia nihil proficeret, sed magis tumultus fieret, accepta aqua lauit manus: Iesum autem flagellatum tradidit eis, vt crucifigeretur.

1. Daniel. 6. Satrapæ & senatores dixerunt Regi Dario, Daniel de filiis captiuitatis Iudæ non curauit de lege tua, & de edicto quod constituisti: sed tribus temporibus per diem orat obsecratione sua. Quod verbum vt audiuit Rex, satis contristatus est, & pro Daniele posuit cor, vt liberaret eum: & vsque ad occasum Solis laborabat, vt erueret eum. Viri autem intelligentes Regem dixerunt, scito Rex, quia lex Persarum atque Medorum est, vt non liceat immutari. Tunc Rex præcepit, & adduxerunt Danielem, & miserunt eum in lacum leonum. Pulcherrime hanc Christi figuram in Daniele ad necem postulato & obtento contra Regis voluntatem explicat Rupertus lib. 1. in Daniel. cap. 11.

2. Daniel. 14. Babylonij indignati sunt vehementer, quod Bel destructus esset: & dixerunt, cum venissent ad Regem, Trade nobis Danielem, alioqui interficiemus te & domum tuam. Vidit ergo Rex, quod irruerent in eum vehementer, & necessitate compulsus tradidit eis Danielem. Qui miserunt eum in lacum leonum. Simile est superiori.

3. Hierem. 38. Dixerunt Principes Regi, Rogamus vt occidatur homo iste: siquidem homo iste non querit pacem populo, sed malum. Et dixit Rex Sedechias, Ecce ipse in manibus vestris est: neque enim fas est Regem negare vobis quicquam. Tulerunt ergo Hieremiam, & proiecerunt eum in lacum, in quo non erat aqua, sed lutum. descenditque Hieremias in cænum. Marinar. lib. 2. supra cap. 7. huius libri posita est Hieronymi regula.

4. Genes. 37. Cogitauerunt fratres Ioseph illum occidere, & mutuo loquebantur, Ecce somniator venit. Venite occidamus. Audiens autem Ruben nitebatur liberare eum de manibus eorum, & dicebat, Non interficiatis animam eius, nec effundatis sanguinem, sed proficite in cisternam. hoc autem dicebat, volens eripere eum de manibus

eorum. Aug. serm. 81. de tempore. lib. 12. cont. Faust. cap. 28. Prosp. lib. 2. de præd. cap. 22.

5. Iob. 34. *Dixit Iob; iustus sum, & Deus subuertit iudicium meum. in iudicando enim me mendacium est: violenta sagitta mea absque ullo peccato.* Ab Eliu quidem calumniose hæc obijciuntur Iob: verum ab ipso innocentia sua, & iudicij aspiritas merito declarata est. Ty pum fuisse Christi patientis satis iam supra ex Gregorio & alijs didicimus.

6. Esai. 57. *Iustus perit, & non est qui recogitet in corde suo.* Iustin. in 2. apolog. & in Tryphon. Cyprian. 2. aduers. Iudæ. c. 14.

7. Psal. 3. *Non timebo millia populi circumdantis me. Exurge Domine adiuua me. quoniam tu percussisti omnes aduersantes mihi sine causa.* Cassiodorus. Hieronymus sic, Dominus de Iudæis frementibus & clamantibus, Tolle, tolle, crucifige eum.

8. Psal. 34. *Exurge & intende iudicio meo, Deus meus, & Domine meus in causam meam. Iudica me secundum iustitiam tuam Domine Deus meus, & non supergaudeant mihi, non dicant, deuorauimus eum.* Hieronymus. Vox Christi in passione. Aug. Tribulatus in caritate & in corpore .i. ecclesia orat.

I E S V S B A I V L A N S S I B I C R V C E M.
Cap. XXVIII.

I. IOAN. 19. *Susceperunt autem Iesum, & eduxerunt. Et baiulās sibi crucem, exiuit in eum, qui dicitur Caluarie locum.*

1. Genes. 22. *Tulit quoque Abraham ligna holocausti, & imposuit super Isaac filium suum.* Præclaram de Christi cruce portata significationem tractant Gregorius in Ezech. homil. 6. Tertullianus 3. lib. contra Marcionem, Augustinus in Psal. 30. conc. 2. & lib. 12. contra Faustum. c. 25.

2. Esai. 9. *Factus est principatus eius super humerum eius.* Propter crucem Christi humeris impositam demonstrat Leo Papa serm. 8. de passion. Domini. Tertull. 3. aduers. Marcionē. Cyprian. li. 2. c. 21. & in serm. de Pass. Domini. Ambrosius 4. lib. de Fide, c. 1. & de Benedict. Patriarch. c. 6. Iustin. in 2. Apolog.

3. Esai. 22. *Et dabo clauem David super humerum eius.* Idē principatum Christi & clauem David esse super humerum eius.

4. Esai. 53. *Vulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra. Disciplina pacis nostræ super eum, & linore eius sanati sumus.* Leo Papa serm. 4. & 7. de Pass. Domini, paulo

lo aliter iuxta septuaginta. locum Esai. satis multi explicant.

5. Sap. 14. *Benedictum est lignum per quod fit iustitia.* Ambrosius serm. 8. in Psal. 118. sic, Hoc ad patibulum retulit Domini, quia iustitia est crucis, in qua peccata donavit.

6. Psal. 128. *Supra dorsum meum fabricauerunt peccatores, prolongauerunt iniquitatem suam.* Hilarius & Augustinus de Ecclesia, Hieronymus etiam Christo applicat.

7. *Indic. 10. Præcidit Abimelech arboris ranciam, impoſitumque ferens humero, dixit ad socios, Quod me vidistis facere, cito facite.* Hoc illud Evangelicum, Tollat crucem suam, & loquatur me.

8. *Genes. 19. Issachar vidit requiem, quod esset bona, & terram quod optima, & supposuit humerum suum ad portandam fascisque est tributis seruiens.* Ambrosius de Benedictionibus Patriarcharum cap. 6. Subiecit, inquit, humerum suum ad laborandum, subiciens se cruci, ut nostra peccata portaret.

9. *Leuit. 16. Offeret hircum viventem, & posita utraque manu super caput eius conſpiciatur omnes iniquitates filiorum Israel, & delicta atque peccata, quæ imprecans capiti eius emittet illum per hominem paratum in desertum. Portabitque hircus omnes iniquitates eorum in terram solitariam.* Cyrillus lib. 9. contra Iulianum optime in hircio emissario Christum intelligit peccata nostra portantem. libro autem 10. super Leuiticum, & de Christo, sed longe diuerso modo, Augustinus 18. contra Faustum cap. 6. & lib. questionum super Leuit. c. 55.

10. *Exod. 37. Possit altare portari.* Leo Papa serm. 4. de Passione Domini, Crux Christi sacramentum veri & prænuntiati habet altaris.

11. *Esai. 46. Ego feci, ego feram, ego portabo, & saluabo.*

12. *Esai. 53. Propter scelera populi mei ductus est ad sepeliendum.* Hoc iuxta septuaginta refert de Christo crucem baiulante Iustinus in colloquio. Athanasius De Incarnat. Verbi. Prosper de prædict. p. 2. c. 21.

13. *Hierem. 11. Minimus lignum in panem eius.* Mirabile est quanto consensu sancti partes hunc locum explicent de cruce in posita Christo. Tertullianus 3. lib. contra Marcionem. Cyrillus lib. 2. aduersus Iudæos, capite 20. & in expositione Symboli. Athanasius De Incarnatione Verbi. Hieronymus in Hieremiam. Prosper de Prædictionibus diuinis in parte 3. capite 20. Gregorius Papa in Ezechielem homilia 6. Excepto autem tanto mysterio, sensum libere dicebat ut doctissimus Iohannes Bos esse hunc cibum eius toxico misceremus, ut pereat. Solent etiam veneno edulia infici, ut incautos insectentur.

IESVS A PIIS MULIERIBVS DEPLORATVS,
fletumque longè alium denuntians.
Cap. XXIX.

I. **L**uc. 23. Sequebatur autem illum multa turba populi, & mulierum, quæ plangebant & lam entabantur eum. Conuersus autem ad illas Iesus dixit, Filie Hierusalem, nolite flere super me, sed super vos ipsas flere, & super filios vestros: quoniam ecce venient dies, & cætera.

1. 2. Reg. 1. Filie Israel super Saul flete, qui vestiebat vos coccino in delicijs, qui præbebat ornamenta aurea cultui vestro. Accommodari spiritualiter potest Christo morienti.

2. Thren. 3. Defecit gaudium cordis nostri: versus est in luctum choros noster. Cecidit corona capitis nostri: vae nobis quia peccauimus. Propterea maustum factum est cor nostrum. Ideo contenebrati sunt oculi nostri. Propter montem Sion, quia disperisit. Talia piæ feminæ de Christo, quæ si aptè & grauitè pronuntientur, mirabile est quem fletum & quàm pias lacrymas cætui Christiano, exciter.

3. Ose. 10. Et dicent montibus, Operite nos, & collibus. Cadite super nos. Hæc ipsa est Christi comminatio, Luc. 23.

4. Ezech. 5. Pro eo, quod sanctum meum violasti in omnibus offensionibus tuis, ego quoque confringam, & non parcet oculus meus, & non miserebor. Et faciam in medio tui, quod non feci, & quibus similia ultra non faciam propter omnes abominationes tuas. Ideo patres comedent filios suos in medio tui, & filij comedent patres suos, & faciam in te iudicia, & ventilabo omnes reliquias tuas in omnem ventum. In obsidione Hierosolymæ, atque vltima captiuitate populi Iudaici sub Tito impleta sunt hæc in vindictam sceleratissimæ necis Christi. lege Eusebium.

IESVS CVM LATRONIBVS DVCTVS
& crucifixus. Cap. XXX.

I. **L**uc. 23. Ducebantur & alij duo nequam cum eo, vt interficerentur. Et crucifixerunt latrones, vnum à dextris, & alterum à sinistris.

1. Esai. 53. Et cum sceleratis reputatus est. Hoc ipse Christus de se

se Lucæ 22. Marcus de ipso ca. 15. Prosper de Prædictionibus p. 3. cap. 22.

2. Genes. 39. Tradidit Ioseph in carcerem, vbi vini Regis custodiebantur. De qua re sic Prosper p. 1. de Prædict. diuin. c. 28. Neque illud à sacramento Dominicæ passionis esse estimo alienum, quòd duo Pharaonis spadones cum eo in illa passione detrusi sunt: vt trium crucifixorù quodammodo numerus suppleretur. Augustinus serm. 81. de tempore, Omnes pene actus Ioseph Christi typum præferunt.

I E S V S I N C R V C E S V S P E N S V S .
Cap. XXXL

I. **L**UC. 23. Et postquam venerunt in locum, qui vocatur Caluarie, ibi crucifixerunt eum.

1. Num. 21. Fecit Moyses serpentem æneum, & posuit eum pro signo, quem cum percussi aspicerent, sanabantur. Ipse Dominus Ioan. 3. Cyrillus de Incarnat. Vnigeniti c. 14. Tertull. 3. lib. contra Marc. Iustinus in Tryphone. Ambrosius serm. 55. Augustinus 12. contra Faustum cap. 30.

2. Exod. 29. Incendes super altare in holocaustum odorem suauissimum in conspectu Domini, quia oblatio eius est: sumēsque pectusculum, eleuatumque coram Domino sanctificabis, & in partem tuam cedit. Cyrill. lib. 4. in Leuit. Anselmus in speculo c. 13.

3. Psal. 140. Elenatio manuum mearum sacrificium vespertinum. Aug. Hoc de Christo dicitur, quia in cruce animam deposuit. Cyprian. lib. 2. ad Quirinum cap. 20.

4. Psal. 21. Foderunt manus meas & pedes meos: dinumerauerunt omnia ossa mea. Merito inter præclarissimas prophetias hæc numeratur à patribus. Athanas. de Incarnat. Verbi. Iustin. in 2. apolog. & in colloquio. Tertull. 3. contra Marcion. August. 12. cont. Faust. cap. 43. Chrys. in demonstrat. quòd Christus sit Deus. Basil. in psal. 21.

5. Zachar. 12. Et aspicient ad me, quem confixerunt. Ioannes Apostolus c. 19. sui Euangelij. Cyprianus 2. aduer. Iud. c. 20. Vnde liquet ante D. Hieronymum innotuisse Ecclesie aliam translationem à septuaginta diuersam, & veritati Hebraicæ conformem. Sic etiam legit & recitat Euseb. lib. 8. cap. 4.

6. Zachar. 13. Et dicetur ei, Quid sunt plage istæ in medio manuum tuarum? Et dicet, His plagatus sum in domo eorum, qui diligebant me. Ecclesia in missa plagarum. Rupertus in Zachar. lib. 5. eleganter. Euseb. lib. 8. cap. 4.

7. Deut.

7. Deut. 28. *Erit vita tua pendens ante te, & non credes ei.* Qui superficiem literæ inspicit, iudicat ineptè hoc Christo crucifixo attribui, cum sermo illic esse videatur de pauore, quo vitam propriam tanquam pereuntem Iudæi essent intuituri. Verum admirabilis consensus Patrum merito obtinet, vt altissimum ibi prophetiæ spiritum agnoscamus. Quod qui dubitat, legat Irenæum lib. 4. c. 23. Athanasium de Incarnat. Verbi, Leonem serm. 2. de Passione Domini, Cyprianum lib. 2. aduersus Iudæos cap. 20. & in expositione symboli, maxime vero Augustinum lib. 16. contra Faustum c. 22. vbi ex professo refellit hæreticum illum eiusmodi prophetiam irridentem, docens eum fuisse verissimū sensum Mosis.

8. Cantic. 7. *Dixi, Ascendam in palmam, & apprehendam fructus eius.* Tertull. 3. cont. Marcionē. Cyprianus in serm. de Pass. Dñi.

9. Zachar. 3. *Ecce lapis quem dedi coram Iesu: super lapidem vnum septem oculi sunt. Ecce ego calabo sculpturam eius, ait Dominus omnipotens, & auferam iniquitatem terræ illius in die vna.* Hieronymus. Cyprianus 2. adu. Iudæ. c. 16. Rupertus in Zachar. lib. 2.

10. Habac. 3. *Cornua in manibus eius, ibi abscondita est fortitudo eius: ante faciem eius ibit mors: & egredietur Diabolus ante pedes eius.* Cyprian. in serm. de Pass. Domini, & lib. 2. c. 20. August. 18. de Ciui. cap. 32.

11. Gen. 49. *Catulus leonis Iuda: ad prædam fili mi ascendisti, requiescens accubuisti vt leo, & quasi leona.* Aug. 12. cont. Faust. cap. 42. Cyprian. de Pass. Domini. Athanas. quæst. 102.

12. Ibidem. *Ligans ad vineam pallium suum, & ad vitem ò fili mi asinam suam. Lauabit in vino stolam suam, & in sanguine vux palliū suum.* Iustinus fuse in Apolog. 1. Irenæus lib. 4. cap. 23. August. 12. cont. Faustum c. 42. Athanas. quæst. 103. & 104. quisquis is Athanasius fuerit.

13. Iob 16. *Tenuit ceruicem meam, confregit me, & posuit me sibi quasi in signum. Circundedit lanceis suis, conuulnerauit lumbos meos: non pepercit, & effudit in terram viscera mea. Conscidit me vulnere super vulnus.* Ac mox infra. *Hæc passus sum absque iniquitate manus meæ, cum haberem ad Deum mundas preces. Terra ne operias sanguinem meum, neque inueniat in te locū latendi clamor meus.* Egregia de Christi passione & sanguine prophetia. Recole quæ de Iob monuimus supra cap. 8.

14. Psal. 39. *Sacrificium & oblationem noluisti: corpus autē aptasti mihi. Holocaustum & pro peccato non postulaisti. Tunc dixi, Ecce venio.* Paulus 10. cap. ad Hebræos interpretans hunc locum, Sanctificati, inquit, sumus per oblationem corporis Iesu Christi.

15. Exod. 12. *Edent carnes agni assas igni.* Sanctus Iustinus

nus in colloquio Tryphonis ita, Quòd agnus totus affari iubetur, crucifigendum Christum significabat: siquidem agnus ille in crucis formam expansus affatur. Hæc Iustinus.

16. *Genes. 22. Abraham edificauit altare, & desuper ligna composuit: cumque alligasset Isaac filium suum, posuit eum in altari super struem lignorum: extenditque manum, & arripuit gladium, vt immolaret filium suum.* Ambros. lib. de Abraham cap. 8. Aug. 3. lib. contra Maximinum c. 19. & c. 26. & serm. 71. de Tempore.

17. *Exod. 17. Cum leuaret manus Moyses, vincebat Israël: Aaron autem & Hur sustentabant manus eius ex vtraque parte. Et factum est, vt manus illius non lassarentur, vsque ad occasum Solis: fugauitque Iosue Amalech.* Valde commendant & celebrant mysterium crucis in manibus Mosis leuatis Iustinus in colloq. Cyprian. 2. aduers. Iudæos c. 21. & serm. de Pass. Domini, Irenæus lib. 4. c. 56. Tertull. 3. contra Marcionem, Augustinus 12. lib. cont. Faustum cap. 30. Ambros. serm. 56.

18. *Esai. 53. Propter scelus populi mei percussus est eum.* Totum caput illud Euangelistæ potius, quàm Prophetæ videtur de Christi passione & morte, vt etiam D. Augustinus scripsit.

IESVS IN CRUCE IRRISVS A SACERDOTIBVS,
à militibus, à latronibus, à prætereuntibus, à
populo. Cap. XXXII.

I. **M** *Atth. 27. Prætereuntes autem blasphemabant eum, mouentes capita sua, & dicentes, Vah qui destruis templum Dei, & in triduo illud reedificas: salua te ipsum, si filius Dei es, descende de cruce. Similiter & principes sacerdotum illudentes cum scribis & senioribus dicebant, Alios saluos fecit, se ipsum non potest saluum facere. Si Rex Israël est, descendat nunc de cruce, & credimus ei: confidit in Deo, liberet eum nunc si vult. Dixit enim quia filius Dei sum. Id ipsum & latrones, qui crucifixi erant cum eo, improperebant ei.*

II. *Luc. 23. Illudebant autem ei & milites.*

I. *Sap. 2. Circumueniamus iustum, quia inutilis est nobis, & contrarius est operibus nostris, & impropereat in nos peccata legis, & diffamat in nos peccata discipline nostræ. Promittit se scientiam Dei habere, & filium Dei se nominat. Factus est nobis in traductionem cogitationum nostrarum: grauis est nobis etiam ad videndum: quoniam dissimilis est alijs vita illius. Tanquam nugaces estimati sumus*

sumus ab illo, & abstinet se à vijs nostris, tanquam ab immunditijs; & præfert nouissima iustorum, & gloriatur patrè se habere Deum. Videamus ergo si sermones illius veri sunt, & tentemus, quæ ventura sunt illi, & sciemus quæ erunt nouissima eius. Si enim est verus filius Dei, suscipiet illum de manibus contrariorum. Contumelia & tormento interrogemus eum, vt sciamus reuerentiam eius, & probemus patientiam illius. Morte turpissima condemnemus eum: erit enim respectus ex sermonibus illius. Hæc cogitauerunt, & errauerunt: excæcavit enim eos malitia eorum. Prophetica hæc verba de nece Christi & impijs vocibus Iudæorum prosequuntur sancti Patres. Cyprianus lib. 2. aduers. Iudæos cap. 14. Augustinus 17. de Ciuit. cap. 20. & lib. 12. cont. Faustum cap. 44. Prosper de Prædic. p. 1. cap. 26. Ecclesia in offic. passionis.

2. Psal. 21. Ego autem sum vermis, & non homo, opprobrium hominum & abiectio plebis. Omnes videntes me, deriserunt me, locuti sunt labijs, & mouerunt caput. Sperauit in Domino, eripiat eum: saluum faciat eum, quoniam vult eum. Iustin. in 2. Apolog. & in colloq. Tertull. contra Iudæos. Basil. Mirabile prorsus etiam verba sapientiæ & psalmi huius in Christum pendentem ab impijs Iudæis vsurpata. Vide Eusebium lib. 10. cap. 8.

3. Psal. 68. Saluum me fac Deus, quoniam intrauerunt aquæ vsque ad anikiam meam: infixus sum in limo profundi, & non est substantia: veni in altitudinem maris, & tempestas demersit me. Laboraui clamans, rauca factæ sunt fauces meæ: defecerunt oculi mei, dum spero in Deum meum. Multiplicati sunt super capillos capitis mei, qui oderunt me gratis. Confortati sunt qui persecuti sunt me inimici mei iniuste: quæ non rapui, tunc exolvebam. Aug. Cassiod. Ecclesia in offic.

4. Ibidem, Tu scis improprium meum, & confusionem meam, & reuerentiam meam. In conspectu tuo sunt omnes, qui tribulant me. Improperium expectauit cor meum, & miseriam. Et sustinui, qui simul contristaretur, & non inueni. Ecclesia.

5. Psal. 108. Et ego factus sum opprobrium illis: viderunt me, & mouerunt capita sua. Adiuna me Domine Deus meus: saluum me fac secundum misericordiam tuam. Et sciant quia manus tua hæc, & tu Domine fecisti. eam. Maledicent illi, & tu benedices: qui insurgunt in me confundantur. Irenæus lib. 4. cap. 66. Eutym. Aug.

6. Psal. 88. Tu vero repulisti & despexisti, distulisti Christum tuum. Euertisti testamentum serui tui: profanasti in terra sanctuariū eius. Destruixisti omnes sepes eius: posuisti firmamentum eius formidinem. Diripuerunt eum omnes transeuntes viam: factus est opprobrium vicinis suis. Euseb. lib. 4. cap. 20.

7. Psal.

7. Psal. 70. *Tanquam prodigium factus sum multis, & tu adiutor fortis. Ne proicias me in tempore senectutis, cum defecerit virtus mea, ne derelinquas me. & cetera.*

8. Iob. 19. *Manus Domini tetigit me. Quare persequimini me, sicut Deus, & carnibus meis saturamini?* Gregorius.

9. Iob. 6. *Vtinam appenderentur peccata mea, quibus iram merui, & calamitas, quam patior, in statera. Quasi arena maris hac grauior appareret. Vnde verba mea dolore sunt plena. Quia sagittæ Domini in me sunt, quarum indignatio ebibit spiritum meum: & terrores Domini militant contra me.* Rupertus lib. 1. de sapientia cap. 18. hanc stateram fuisse crucem, vbi latè tractat hunc locum de Christo. Ansel. in speculo cap. 15.

10. Thren. 2. *Plauserunt super te manibus omnes transeuntes viam: sibilauerunt, & mouerunt caput super filiam Hierusalem, Hæcine est vrbs, dicentes, perfecti decoris, gaudium vniuersæ terræ? Aperuerunt super te ora omnes inimici tui: sibilauerunt & fremuerunt dentibus, & dixerunt, Deuorabimus: en ista est dies quam expectabamus: inuenimus, vidimus.* Hieronymus refert ad eos, qui in cruce pendentem Dominum irriserunt Matth. 27. sed per accommodationem.

11. Psal. 30. *Factus sum tanquam vas perditum, quoniam audiui vituperationem multorum commorantium in circuitu.* Cassiod.

12. Genes. 9. *Noë nudatus & irrisus à Cham.* Cyprianus episto. lib. 2. epist. 3. Augustinus lib. 12. contra Faustum c. 23. egregiè. Christum in cruce nudatum & ludibrio habitum.

VESTES IESV DIVISÆ MILITIBVS.

Cap.

XXXIII.

1. IOAN. 19. *Milites ergo cum crucifixissent eum, acceperunt vestimenta eius, & fecerunt quatuor partes, unicuique militi partem, & tunicam. Erat autem tunica desuper contexta per totum. Dixerunt ergo adinuicem, Non scindamus eam, sed sortiamur de illa, cuius sit. vt impleretur scriptura dicens.*

1. Psal. 21. *Ipsi verò considerauerunt & inspexerunt me: diuiserunt sibi vestimenta mea, & super vestem meam miserunt sortem.* Iustin. in 2. apolog. Tertull. contra Iudæos. Euse. lib. 10. c. 8.

2. Genes. 37. *Nudauerunt Ioseph tunica talari & polymita.* Prosper de prædict. par. 1. cap. 26. Augustinus serm. 81. de tempore.

TITVLVS IESV CRVCIFIXI.

Cap. XXXIV.

I. **I**oan. 19. Scripsit autem & titulum Pilatus, & posuit super crucem. Erat autem scriptum, Iesus Nazarenus Rex Iudeorum. & post non nulla. Respondit Pilatus, Quod scripsi, scripsi.

1. Psal. 53. Ne corrumpas tituli inscriptionem. Iuxta septuaginta ita extat. Vbi Augustinus agnoscit prophetiam de tituli crucis inscriptione non ablata. Pulchre autem dicit, Titulus de titulo. quia titulus psalmi continet mysterium tituli crucifixi. eodem modo philosophatur super Psalmum 55. & hunc sequutus Cassiodorus in utroque loco.

IESVS PRO CRVCIFIGENTIBVS ORANS.

Cap. XXXV.

I. **L**VC. 23. Iesus autem dicebat, Pater dimitte illis: non enim sciunt quid faciunt.

1. Esai. 53. Ipse peccata multorum tulit, & pro transgressoribus rogauit. Hieronymus hic. Marinar. lib. 2. Iuxta septuaginta, Propter iniquitates eorum traditus est.

2. Hierem. 18. Recordare, quod steterim in conspectu tuo, vt loquerer pro eis bonum, & auerterem indignationem tuam ab eis. Ecclesia in officio passionis.

3. Psal. 108. Pro eo vt me diligere, detrahebant mihi: ego autem orabam. Eccles. in offic. pass.

4. Iob. 42. Ite ad seruum meum Iob, & offerte holocaustum pro vobis: Iob autem seruus meus orabit pro vobis: faciem eius suscipiam, vt non imputetur vobis stultitia. Hierony. hæc de Christo.

Ex oppositis. Genes. 4. Vox sanguinis fratris tui Abel clamat ad me de terra. 2. Paral. 24. Zacharias cum moreretur (occisus in templo) ait, Videat Dominus & requirat. Matth. 22. Vt veniat super vos omnis sanguis iustus, qui effusus est à sanguine Iusti Abel vsque ad sanguinem Zacharie. Paulus verò ita se opponit Heb. 12. Testamenti noui mediatorem Iesum, & sanguinis aspercionem, melius loquentem, quàm Abel.

IESVS LATRONI SALVTEM POLLICENS.
Cap. XXXVI.

LUC. 23. Et dicebat ad Iesum, Domine memento mei, cum fueris in regno tuo. Et dixit illi Iesus, Amen dico tibi, hodie mecum eris in paradiso.

1. Zachar. 13. In illa die erit fons potens domui David, & habitantibus Hierusalem, in ablutionem peccatoris & menstruatæ. Supra lib. 5. c. 2.

2. 1. Reg. 22. Conuenerunt ad David omnes qui erant in angustia constituti, & oppressi ære alieno, & amaro animo: & factus est eorum princeps.

3. Iudic. 11. Congregati sunt ad Sephte viri inopes & latrocinantes, & quasi principem sequebantur. Augustinus lib. quæst. in Iudic. cap. 49.

IESV MATER IUXTA CRUCEM STANS.
Cap. XXXVII.

IOAN. 19. Stabant autem iuxta crucem Iesu mater eius, & soror matris eius Maria Cleopha, & Maria Magdalene.

II. Luc. 2. Tuam ipsius animam pertransibit gladius.

1. 2. Reg. 21. Crucifixerunt eos in monte coram Domino. tollens autem Respha filia Ara cilicium substravit sibi supra petram. Erat hæc mater crucifixorum: laudatur autem in scriptura, quòd à patibulis filiorum non recesserit.

2. Genes. 21. Abiecit Agar puerum subter vnam arborem, qua ibi erat. Et abiit, seditque è regione procul quantum potest iacere arcus: dixit enim, Non videbo morientem puerum. Et sedens contra eleuauit vocem & fleuit. Et huius materna viscera apparent, quòd sitientem ac morientem puerum deserere quidem non sustinuit, sed videre præ doloris magnitudine non poterat.

3. 2. Macha. 7. Supra modum autem mater mirabilis, & bonorum memoria digna, quæ pereuntes septem filios sub vnius diei tempore

conspiciens bono animo ferebat propter spem quam in Deo habebat, repleta sapientia, & femineæ cogitationi masculinum animum inferēs. Mirabilis plane constantia matris Machabæorum, sed longe admirabilior matris Iesu, quæ stetit legitur, idest firmiter atque inconcussa adfuisse filio patenti: idque iuxta crucem. Nam noti eius plærique à longe positi spectabant. Potest verò oratio Machabææ Mariæ congruere, sed alio sensu. Verba sunt hæc.

4. 2. Macha. 7. *Fili mi miserere mei, quæ te in utero nouem mensibus portavi, & lac triennio dedi & alui. Peto nate ut aspicias ad celum, & ad terram, & ad omnia quæ in eis sunt.* Christus enim in cruce caelestia & terrestria pacificauit.

5. Psal. 19. *Exaudiat te Dominus in die tribulationis: protegat te nomen Dei Iacob. Mittat tibi auxiliū de sancto: & de Sion tueatur te. Memor sit omnis sacrificij tui: & holocaustum tuum pingue fiat. Tribuat tibi secundum cor tuum: & omne consilium tuum confirmet. Letabimur in salutari tuo, & in nomine Dei nostri magnificabimur. Impleat Dominus omnes petitiones tuas. Nunc cognoui quoniam saluum fecit Dominus Christū suum. Exaudiat illum de celo sancto suo.* Beatus Augustinus totum hunc psalmum Christo in cruce patienti ab Ecclesia cani docet: nec dissimilis est interpretario Hieronymi. Itaque sancta Virgo omnium maximè hæc precata iuxta crucem intelligi recte potest: eoque intellectu magnam habent verba psalmi dulcedinem.

6. 2. Paralip. 29. *Erant in officio suo, donec completeretur holocaustum.* Nō dubium quin sanctissima mater, cuius animam gladius pertransiuit, sacrificium filij pro salute hominum pio studio commitata sit.

IESVS MATREM DISCIPULO
commendans. Cap. XXXVIII.

I. IOAN. 19. *Sum vidisset ergo Iesus matrem & discipulū stantem, quem diligebat, dicit matri suæ, Mulier, ecce filius tuus. Deinde dicit discipulo, Ecce mater tua. Et ex illa hora accepit eam discipulus in sua.*

1. Genes. 3. *Et vocauit Adam nomen vxoris suæ Euam, eo quòd mater esset cunctorum uiuentium.* In Ioanne omnes Mariam in matrem à Iesu nobis datam accepimus. Epiphani. hæref. 78. Arhanas. in serm. de sancta Deipara.

2. Tob. 4. *Cum acceperit Deus animam meam, corpus meum sepeli, &*

li, & honorem habebis matri tue. omnibus diebus vite eius; memor enim esse debes quæ & quanta pericula passa sit propter te. Et nobis hæc in Ioanne dicta existimemus de honore sanctissimæ matris, & gratitudine in eius beneficia.

TENEBRÆ IESU PATIENTE.

Cap. XXXIX.

1. **M**atth. 27. A sexta autem hora usque ad horam nonam tenebræ factæ sunt super vniuersam terram.

1. Zachar. 14. Et erit dies vna, qua nota est Domino: non dies neque nox, & in tempore vesperi erit lux. Theodoretus interpretatur de tenebris in passione Domini offusis. eodem modo Cyprianus in exposit. Symboli late. Euseb. lib. 10. dem. 7. & lib. 6. c. 18.

2. Amos 8. Et erit in die illa, dicit Dominus, occidet Sol in meridie, & tenebrescere faciam terram in die luminis. Irenæus lib. 4. cap. 66. dicit esse expressam prophetiam de Christo in cruce posito & Sole obscurato. idem Tertullianus aduer. Iudæos. idem Cyprianus lib. 2. aduers. Iudæos cap. 23. & in expositione symboli. idem Hieronymus in c. 27. Matthæi. Euseb. lib. 10. dem. 6.

3. Hierem. 15. Occidit ei Sol, cum adhuc esset meridies. Irenæus & hoc commemorat lib. 4. c. 66. & Cyprianus lib. 2. cap. 23. & Hieronymus in 27. Matthæi.

4. Genes. 9. Bibensque vinum Noe inebriatus est, & nudatus in tabernaculo suo. Quod cum vidisset Cham pater Chanaam (verenda scilicet patris sui esse nudata) nuntiauit duobus fratribus suis foras. At vero Sem & Iaphet pallium imposuerunt humeris suis, & incedentes retrorsum, operuerunt verenda patris sui: faciesque eorū auerse erāt, & patris virilia non viderunt. Rupertus lib. 4. in Genes. cap. 38. Cyprian. epist. 3. lib. 2. Aug. 12. cont. Faust. cap. 23. Solem dicit Hieronymus in 27. Matthæi, retraxisse radios suos, ne aut pendentem Dominū videret, aut impij blasphemantes illius luce fruerentur. Itaque videtur Sol populi Iudaici, quem scriptura vocat Chanaam propter scelera, impudentiam detestatus, velum expandisse super nudum Dominum suum & patrem omnium.

I E S V S S E D E R E L I C T V M A P A -
tre exclamans. Cap. XXXX.

I. **M** *Atth. 27. Et circa horam nonam, clamavit Iesus voce magna dicens, Eli Eli lama sabachthani? hoc est, Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me?*

1. *Psal. 21. Deus Deus meus, respice in me; quare me dereliquisti. Psalmus ipse Euangelium est passionis Christi, cuius proinde initium in cruce consecrauit, ut bene differit Euseb. lib. 10. c. 8.*

2. *Iob. 30. Comparatus sum luto, & assimilatus sum fauillæ & cineri: clamo ad te, & non exaudis me: sto, & non respicis me. Mutatus es mihi in crudelem, & in duritia manus tuæ aduersaris mihi. Iob & nomine & factis Christum patientem significare sæpenumero monet Gregorius, lib. 1. moral. c. 25. lib. 2. c. 22. lib. 3. cap. 11. lib. 6. c. 1. lib. 17. cap. 1. Rupertus quoque lib. 2. de Spiritu sancto operibus cap. 3. & 10.*

3. *Iob. 19. Ecce clamabo vim patiens, & nemo audiet: & vociferabor, & non est qui iudicet.*

4. *Psal. 87. Quia repleta est malis anima mea, & vita mea inferno appropinquauit. Aestimatus sum descendantibus in lacum: factus sum sicut homo sine adiutorio inter mortuos liber. Et infra, Super me confirmatus est furor tuus: & omnes fluctus tuos induxisti super me. Longe fecisti notos meos à me: posuerunt me abominationem sibi. Traditus sum & non egrediebar: oculi mei languerunt præ inopia. Clamaui ad te Domine tota die: expandi ad te manus meas. Eutymius, Augustinus, Origenes, & reliqui totum psalmum exponunt in morte Christi, Cyprianus quoque 2. aduers. Iud. c. 20.*

5. *Thren. 3. Ego vir videns paupertatē meam in virga indignationis tuæ. Me minauit & adduxit in tenebras, & non in lucem. & cetera. & infra, Tetendit arcum suum, & posuit me sibi quasi in signum ad sagittam. Ecclesia Christo accommodat in officio passionis.*

6. *Iob. 16. Posuit me sibi quasi in signum: circumdedit me lanceis suis. Hæc omnia illud præferant, quod Paulus tantopere admiratur, & ac merito, Proprio filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illud. quod qui cogitat, bene de Christo crucifixo cogitat.*

IESVS SITIENS ACETO POTATVS.

Cap. XXXXI.

I. IOAN. 19. Postea sciens Iesus quia omnia iam consummata sunt, vt consummaretur scriptura, dicit, Sitio. Vas ergo erat positum aceto plenum: illi autem spongiam plenam aceto, byssopo circumponentes, obtulerunt ori eius.

II. Mat. 27. Et dederunt ei bibere vinum cum felle mixtum. Diuersum quidem hoc est ab eo quod narrat Ioannes. Nam Mattheus de potionem myrrhata oblata ante crucifixionem loquitur: Ioannes de aceto in spongia libato in cruce pendenti. Sed quia prophetiae vtrunque attingunt, vno loco coniunximus.

1. Psal. 68. Et dederunt in escam meam fel, & in siti mea potauerunt me aceto. Quam prophetiam impletam tunc dicit Ioannes. Tertullian. in lib. contra Iudeos. Hierony. in 27. c. Mat. Leo in serm. 4. de Passione Domini.

2. Deu. Fel draconum, vinum eorum. Cyprianus in exposit. Symboli. Leo serm. 4. de pass. Domin. Hieronym. in 27. Mat.

3. Psal. 21. Aruit tanquam testa virtus mea: & lingua mea adhaesit faucibus meis: & in puluerem mortis deduxisti me. Euf. lib. 10. dem. 8. fufe.

4. Hierem. 2. Quomodo conuersa es in amaritudinem vinea alienae? Rupertus 4. lib. in Genes. c. 38. Hieronym. in 27. Mat.

IESVS CONSUMMANS OMNIA.

Cap. XXXXII.

I. IOAN. 19. Cum ergo accepisset Iesus acetum, dixit, Consummatum est.

1. Dan. 9. Septuaginta hebdomades abbreviate sunt super populum tuum, & super urbem sanctam tuam, vt consummetur prauaricatio, & finem accipiat peccatum, & deleatur iniquitas, & adducatur iustitia sempiterna, & impleatur visio & prophetia, & vngatur sanctus sanctorum. De hoc supra lib. 5. c. 2. & lib. 8. c. 26.

2. Ibidem. In medio hebdomadis deficiet hostia & sacrificium. Diximus non nihil in libello nostro secundo de Nouissimis temporibus.

3. Num.

3. Num. 35. Debuerat enim profugus vsque ad mortem Pontificis in vrbe residere. Postquã autem ille obierit, homicida reuertetur in terram suam. Gregor. in Ezech. homil. 6. Cyrillus in collectaneis ex Deuteron. 15. egregiè.

4. Iona. 1. Et tulerunt Ionam, & miserunt in mare: & stetit mare à feruore suo. Augustin. epist. 49. quæst. 6. & Euangelic. quæstion. lib. 1. cap. 7. & 18. de ciuit. cap. 44. De consummatione veteris testamenti in sanguine Christi, latè Apostolus ad Hebræos cap. 8. 9. & 10.

IESVS ANIMAM PATRI COMMENDANS.

Cap. XXXXIII.

I. **L**uc. 23. Et clamans voce magna Iesus ait, Pater in manus tuas commendo spiritum meum.

1. Psal. 30. In manus tuas commendo spiritum meum.

2. Iona. 2. Circudederunt me vsque ad animam, abyssus vallauit me, pelagus operuit caput meum. Ad extrema montium descendi, terra vectes concluserunt me in æternum. Et subleuabis de corruptione animam meam, Domine Deus meus. Cum angustiaretur in me anima mea, Domini recordatus sum, vt veniat ad te oratio mea ad templum sanctum tuum. Hieronymus de Saluatoris morte exponens, affert illud, Veni in altitudinem maris, tempestas demersit me. Et illud, In manus tuas Domine commendo spiritum meum.

IESVS PRO NOBIS MORTEM GVSTANS.

Cap. XXXXIV.

I. **I**oan. 19. Et inclinato capite tradidit spiritum.

II. **H**eb. 5. Qui in diebus carnis sue preces supplicationesque ad eum, qui possit illum saluum facere à morte, cum clamore valido & lacrymis offerens, exauditus est pro sua reuerentia. Et quidem cum esset filius Dei, didicit ex ijs que passus est obedientiam, & consummatus factus est omnibus obtemperantibus sibi causa salutis æternæ.

1. Esai. 53. Abscissus est de terra viuentium: propter scelus populi mei percussus eum. Et infra, Si posuerit pro peccato animam suã, videbit semen longæuum, & voluntas Domini in manu eius dirigetur

tar. Pro eo quod laboravit anima eius, videbit & saturabitur, in scientia sua iustificabit ipse iustus servos meos multos: & iniquitates eorum ipse portabit. ideo disperiam ei plurimos, & fortium diuidet spolia: pro eo quod tradidit in mortem animam suam.

2. Psal. 30. Defecit in dolore vita mea, & anni mei in gemitibus. Cassiodorus de Christo: longas & grauiissimas significat passiones.

3. Exod. 12. Immolabit agnum vniuersa multitudo filiorum Israel ad vesperam. Irenæus lib. 4. c. 23. ideo ad vesperam agnum immolari iustum, quod ea hora Christus emiserit spiritum.

4. Exod. 29. & Num. 28. Alterum verò agnum offeres ad vesperum per singulos dies iugiter. Christum quidem significat vterque agnus, & qui mane & qui vesperi occiditur: sed mane Christus gentibus traditus est, vesperi animam posuit.

OB MORTEM IESV PRODIGNA FACTA.

Cap. XXXV.

I. **M**AT. 27. Et ecce velum templi scissum est in duas partes à summo vsque deorsum, & terra mota est, & petre scissæ sunt, & monumenta aperta sunt.

1. Psal. 17. Circundederunt me dolores mortis, & torrentes iniquitatis conturbauerunt me. Dolores inferni circundederunt me: præoccupauerunt me laquei mortis. In tribulatione mea inuocaui Dominum, & ad Deum meum clamaui. Et exaudiuit de templo sancto suo vocem meam, & clamor meus in conspectu eius introiuit in aures eius. Commota est, & contremuit terra, fundamenta montium conturbata sunt, commota sunt, quoniam interest eius. Marinarius lib. 2. concordantiæ Christi & prophetarum.

IESVS MORTVVS GLORIFICATVS A

Genti libus Cap. XXXVI.

I **M**ARC. 15. Videns autem Centurio, qui ex aduerso stabat, quia sic clamans expirasset, ait, Verè hic homo filius Dei erat.

II. Mat. 27. Centurio autem, & qui cum eo erant custodientes lesum,

sum, viso terrę motu, & ijs quę fiebant, timuerunt ualde dicentes, Vere filius Dei erat iste.

1. Esai. 65. Quęsierunt me, qui ante non interrogabant: inuenerunt me, qui non quęsierunt me: dixi, Ecce ego, ecce ego, ad gentem quę non inuocabat nomen meum. Expandi tota die manus meas ad populũ incredulum & contradicentem mihi. Paulus Apostolus ad Rom. 10. explicat priorem testimonij huius prophetici partem de uocatione gentium, posteriorem de duritia Iudæorum. Iustinus in Tryphone. Chrysostomus in oratione, quod Christus sit Deus.

2. Psal. 17. Populus quem non cognoui seruiuit mihi: in auditu auris obediuit mihi. Filij alieni mentiti sunt mihi, claudicauerunt à semitis suis. Satis de hoc lib. 5. c. 4.

O B NECEM IESV IVDÆI COMPVNCTI.
Cap. XXXXVII.

I. **L**VC. 23. Et omnis turba eorum, qui simul ascenderant ad speculaculum istud, & uidebant quę fiebant, percutientes pectora sua reuertebantur.

1. Zachar. 12. Et aspicient me quem confixerunt: & plangent eum planctu, quasi super unigenitum: & dolebunt super eum, ut doleri solet in morte primogeniti. Ecclesia in officio passionis: tametsi Rupertus & Hieronymus ad diem iudicij magis referant.

2. Genes. 42. Et loquuti sunt adinuicem, Merito hæc patimur, qui a peccauimus in fratrem nostrum, uidentes angustiam animæ illius, dum deprecaretur nos, & non audiuius: idcirco uenit super nos ista tribulatio. E quibus vnus Ruben ait, Nunquid non dixi uobis, & non audistis me? En sanguis eius exquiritur.

NOTI IESV LONGE AB IP SO REMOTI.
Cap. XXXXVIII.

I. **L**VC. 23. Stabant autem omnes noti eius à longe, & mulieres, quę secutæ eum erant, hæc uidentes.

1. Psal. 87. Longe fecisti notos meos à me: posuerunt me abominationem sibi. Irenæus lib. 4. c. 66.

2. Psal. 37. Et qui iuxta me erant, de longe steterunt. Supra c. 8.

3. Iob. 19. Fratres meos longe fecit à me: & noti mei quasi alieni recesserunt à me. Supra eodem capite.

4. Thren.

4. Thren. 1. Longe factus est à me consolator, conuertens animam meam: facti sunt filij mei perditij, quoniam inualuit inimicus.

IESVS INTEGR RELICTVS.

Cap. 11.

I. IOAN. 19. Ad Iesum autem cum venissent, ut viderunt eum iam mortuum, non fregerunt eius crura. Facta sunt enim hæc, ut scriptura impleretur.

1. Exod. 12. Os non comminuetis ex eo.

IESV LATUS LANCEA PERCVSSVM EMISIT

sanguinem & aquam. Cap. L.

I. IOAN. 19. Sed vnus militum lancea latus eius aperuit: & continuo exiit sanguis & aqua.

1. Zachar. 12. Aspicient in quem transfixerunt. Prosper de Prædict. p. 3. cap. 25.

2. Zachar. 13. In illa die erit fons patens domui David, & habitantibus Hierusalem, in ablutionem peccatoris & menstruatæ. Rupertus in Zachariam, de aqua & sanguine lateris Christi.

3. Iob. 16. Lanceis suis conuulnerauit me. Ecclesia de Christo. Sed iuxta septuaginta. nam editio nostra aliter habet.

4. Genes. 6. Ostium arcæ pones ex latere. Ostium arcæ interpretatur Augustinus, latus Christi apertum. ita 12. contra Faustum, ca. 16. & alias sæpe.

5. Cant. 2. Columba mea in foraminibus petrae, in cauerna macei. Foramina plagas manum & pedum, cauernam vulnus lateris accipit B. Gregorius.

6. Esai. 12. Haurietis aquas in gaudio de fontibus Saluatoris.

7. Genes. 2. Fluuus egrediebatur de loco voluptatis ad irrigandum paradysum. Paradysum ecclesiam, locum voluptatis cor Christi, fluuium inde egredientem spiritum sanctificationis in aqua & sanguine, id est sacramenta, non male quidam accipiunt.

8. Genes. 2. Cumque obdormisset Adam, tulit Dominus vnam de costis eius, & repleuit carnem pro ea: & edificauit Dominus costam, quam tulerat de Adam, in mulierem. Mysterium Christi in cruce dormientis, atque inde productæ Ecclesiæ ex latere Domini,

4. Thren. 1. Longe factus est à me conso lator, conuertens animam meam: facti sunt filij mei perdit, quoniam inualuit inimicus.

IESVS INTEGR RELICTVS.

Cap. 11.

I. IOAN. 19. Ad Iesum autem cum venissent, vt viderunt eum iam mortuum, non fregerunt eius crura. Facta sunt enim hæc, vt scriptura impleteretur.

1. Exod. 12. Os non comminuetis ex eo.

IESV LATVS LANCEA PERCVSSVM EMISIT
sanguinem & aquam. Cap. 11.

I. Ioan. 19. Sed vnus militum lancea latus eius aperuit: & continuo exiuit sanguis & aqua.

1. Zachar. 12. Aspicient in quem transfixerunt. Prosper de Prædict. p. 3. cap. 25.

2. Zachar. 13. In illa die erit fons patens domui David, & habitantibus Hierusalem, in ablutionem peccatoris & menstruata. Rupertus in Zachariam, de aqua & sanguine lateris Christi.

3. Iob. 16. Lanceis suis conuulnerauit me. Ecclesia de Christo. Sed iuxta septuaginta, nam editio nostra aliter habet.

4. Genes. 6. Ostium arcæ pones ex latere. Ostium arcæ interpretatur Augustinus, latus Christi apertum. ita 12. contra Faustum, ca. 16. & alias sæpe.

5. Cant. 2. Columba mea in foraminibus petre, in cauerna maceræ. Foramina plagas manum & pedum, cauernam vulnus lateris accipit B. Gregorius.

6. Esai. 12. Haurietis aquas in gaudio de fontibus Saluatoris.

7. Genes. 2. Fluuus egrediebatur de loco voluptatis ad irrigandum paradysum. Paradysum ecclesiam, locum voluptatis cor Christi, fluuium inde egredientem spiritum sanctificationis in aqua & sanguine, id est sacramenta, non male quidam accipiunt.

8. Genes. 2. Cumque obdormisset Adam, tulit Dominus vnã de costis eius, & repleuit carnem pro ea: & edificauit Dominus costam, quam tulerat de Adam, in mulierem. Mysterium Christi in cruce dormientis, atque inde productæ Ecclesiæ ex latere Domini,

agnoscunt Gregorius in Ezech. homil. 6. & Augustin. lib. 12. contra Faustum c. 8. & tractat. 15. in Ioannem.

9. Esai. 48. Findetur petra, & fluet aqua. De Christo compuncto accipit Cyprianus epist. 3. lib. 2. & Hieronymus in Esaiam.

IESVS CONSUMMATVS CELERITER
Cap. LI.

- I. **M**ARC. 15. Pilatus autem mirabatur si iam obiisset, & accersito centurione, interrogavit eum, si iam mortuus esset.
1. Exod. 12. Et comedetis agnum festinantes: est enim Phasce, idest transitus Domini. Omnino est mirabile, quot & quanta in Christum perpetrata sint breuissimo tempore, idest non integro die. Mortem enim citā sine vllō lethali vulnere, sola dolorum magnitudine accersitam, ipse Præses Pilatus admiratus est. quod significat effus properatus agni. sicut vespertina immolatio, & integritas ossiū mysteria alia atque alia in Christi passione declarant.
2. Esai. 53. In humilitate iudicium eius sublatum est. Ita septuaginta, quos Lucas sequitur in Actis cap. 8. Cyprianus lib. 2. aduers. Iudæ. cap. 15. Chrysoftom. in demonstrat. quod Christus sit Deus, Vult autem Esaias Christo omne defensionis tempus defuisse, & præ ipsius humilitate ab impijs properatam esse causam atque transactam.

IESVS PER QVAM HONORIFICE SEPVLTVS.
Cap. LII.

- I. **M**ATH. 27. Accepto corpore Iesu, Ioseph inuoluit illud in sindone munda, & posuit illud in monumento suo nouo, quod exciderat in petra.
- II. Ioan. 19. Venit ergo Ioseph ab Arimathæa, & tulit corpus Iesu. Venit autem & Nicodemus ferens mixturam myrrhæ & alioës quasi libras centum. Acceperunt ergo corpus Iesu, & ligauerunt illud linteis cum aromatibus.
1. Esai. 11. Et erit sepulcrum eius gloriosum. Cyrillus, Hierony. Chrysoft. homil. 37. in Matth. & quod Christus sit Deus, latè.
2. Psal. 87. Posuerunt me in lacu inferiori, in tenebrosis, & in umbra mortis. Ecclesia in offic. pass. Chryf. supra.
3. Ibidem. Aestimatus sum cum descendentibus in lacum: factus sum

sum sicut homo sine adiutorio inter mortuos liber.

4. Esai. 53. Dabit impios pro sepultura, & diuitem pro morte sua. Cyprianus in exposit. Symboli, Augustinus homilia 36 in 10. tom. Alij de interitu Iudæorum intelligunt in vindictâ Christi mortis, vt Euseb. lib. 3. cap. 2. Tertull. contra Iudæos: Chryf. orat. 3. contra Iudæos.

5. Psal. 4. In pace in id ipsum dormiã & requiescã. Eccles. in offic.

6. Psal. 15. Caro mea requiescet in spe. Eccles. in offic.

7. Esai. 57. A facie malitia collectus est iustus, veniat pax, requiescat in cubili suo. Cyprian. in exposit. symb. Iustinus in colloquio.

8. Esai. 57. Erit in pace sepultura eius, & sublata de medio. Iuxta septuaginta. Iustin. in colloquio, & in 2. Apologeti. Cyprianus lib. 2. ad Quirinum cap. 14. Tertullian. 3. lib. cont. Marcionem.

9. Thren. 3. Lapsa est in lacum vita mea, & posuerunt lapidem super me. Cyprian. in expos. symboli. Hieronymus in Threnos.

IESV MORS PIE DEPLORATA A SVIS.

Cap. LIII.

I. **M** Attb. 27. Erat autem ibi Maria Magdalena, & altera Maria sedentes contra sepulcrum.

II. Luc. 23. Subsecuta autem mulieres, que cum eo venerant de Galilæa, viderunt monumentum, & quemadmodum positum erat corpus eius. Ex his euâgelicis verbis Ecclesia sumpsit illud, quod apertius canit, Mulieres sedentes ad monumentum, lamentabantur flêtes Dominum. Quarum pios gemitus & querelas non solû mēditari, sed & referre vt decet, magnum habet deuotionis incrementum.

1. Zachar. 12. Plangent eum plañtu super vnigenitum, & dolent super eum, vt doleri solet in morte primogeniti. In die illa magnus erit plañtus in Hierusalem, sicut plañtus Adadremion in campo Maggedon. Et plañget terra, familia & familia seorsim. Marinarius lib. 2. de lamentatione mulierum super Dominum.

2. 2. Paralip. 35. Perrexit Iosias vt dimicaret in campo Mageddo: ibique vulneratus à sagittarijs, dixit pueris suis, Educite me de prælio, quia oppido vulneratus sum. Et asportauerunt eum in Hierusalem, mortuusque est & sepultus in Mausoleo patrum suorum. Et vniuersus Iuda & Hierusalem luxerunt eum, Hieremias maxime: cuius omnes cantores atque cantatrices vsque in præsentem diem lamentationes super Iosiam replicant. Hieronymus in 12. cap. Zachariæ. Rupertus ibidem

3 Thren.

3. Thren. 5. Recordare Domine, quid acciderit nobis: intuerere & respice opprobrium nostrum. Hereditas nostra versa est ad alienos, domus nostra ad extraneos. Pupilli facti sumus absque patre: matres nostra quasi viduae. Apostoli & sanctae mulieres ita lamentari commodi cogitari possunt. Eodem modo.

4. Ibidem. Defecit gaudium cordis nostri: versus est in luctum chorus noster. Cecidit corona capitis nostri. *Vae nobis, quia peccauimus.* Propterea mastrum factum est cor nostrum: ideo contenebrati sunt oculi nostri: propter montem Sion, quia disperijt: vulpes ambulauerunt in eo. Eodem quoque sensu sequentia.

5. 2. Reg. 1. Montes Gelboe, nec ros nec pluuia veniat super vos, neque sint agri primitiarum: quia ibi abiectus est clypeus fortium, clypeus Saul, quasi non esset unctus oleo.

IESU MATER MARIA FILII MORTEM
dolens. Cap. LIV.

I. **L**VC. 2. Et tuam ipsius animam pertransibit gladius.

1. **L**Thren. 2. Cui comparabo te, vel cui assimilabo te filia Hierusalem? Cui exaquo te, & consolabor te virgo filia Sion? Magna est enim velut mare contritio tua: quis medebitur tui?

2. Ruth. 1. Ne vocetis me Noemi, idest pulchram: sed vocate me Maram, idest amaram: quia amaritudine valde repleuit me omnipotens. Egressa sum plena, & vacuam reduxit me Dominus. Cur ergo vocatis me Noemi, quam Dominus humiliavit, & afflixit omnipotens? Bonauent. in speculo B. Virg. c. 3. praclare.

3. Thren. 1. Quomodo sedet sola ciuitas plena populo? facta est quasi vidua domina gentium. Princeps prouinciarum facta est sub tributo. Plorans ploravit in nocte, & lacryma eius in maxillis eius. Non est qui consolatur eam. Accommodate ad Virginem.

4. Genes. 37. Vide utrum tunica filij tui sit, an non? Quam cum agnouisset pater, ait, Tunica filij mei est: fera pessima comedit eum, bestia deuorauit Ioseph. scissisque vestibus, indutus est cilicio, lugens filium sum multo tempore. Congregatis autem omnibus filiis eius noluit consolationem accipere: sed ait, Descendam ad filium meum lugens in infernum. Anselmus in suo speculo c. 14. attingit: quibusdam enim demptis optime Virgini accommodari potest, corpus filij lacerum atque cruentatum tenenti ac circumspectanti.

5. Thren. 1. O vos omnes qui transitis par viam, attendite & videte, si est dolor, sicut dolor meus: quia vindemiauit me Dominus, vt locutus est in die furoris sui.

6. 2. Reg. 18. *Contristatus itaque Rex ascendit cœnaculum portæ, & fleuit, & sic loquebatur vadens, Fili mi Absalom, Absalom fili mi: quis mihi tribuat ut ego moriar pro te? Absalom fili mi, fili mi Absalom.* Notum est, quemadmodum commemorari pronuntiarique debeat.

7. Thren. 2. *Hęcine est vrbs perfecti decoris, gaudium vniuerse terræ? Ad Virginem.*

8. 1. Reg. 4. *Et vocauit puerum, Ichabod, dicens, Translata est gloria de Israel, quia capta est arca Dei.* Et hic typus Mariæ plangentis.

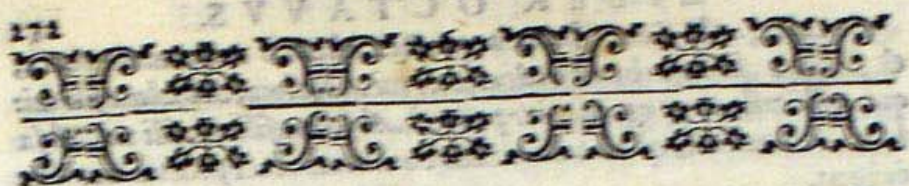
9. Thren. 1. *Posuit me desolatam, tota die mœrore confectam.*

10. Tob. 10. *Flebat igitur mater eius irremediabilibus lacrymis, atque dicebat, Heu heu me fili mi, lumen oculorum nostrorum, baculum senectutis nostræ, solatium vitæ nostræ, spem posteritatis nostræ omnia in te vno simul habentes, te non debuimus dimittere ire à nobis. Materna pietas satis elucet, atque orbitas.*

11. Iob. 19. *Spoliauit me gloria mea: abstulit coronam de capite meo. Destruxit me vndique, & pereo, & quasi euulsæ arbori abstulit spem meam.* Nequaquam improbandi sunt, qui huiusmodi voces Mariæ lugenti accommodant. Legat qui volet virum grauissimum Gregorium in Christo patiente suo. Quod si viciniora volet, adeat Anselmum, qui in lib. de Excellentia Virginis Mariæ cap. 5. ita scribit, eam alloquens, Quicquid crudelitatis inflictum est corporibus martyrum, leue fuit, aut potius nihil, comparatione tuæ passionis, quæ nimirum sua immenitate transfixit cuncta penetralia tua. Ac mox, Mortuus est, & ab oculis tuis, te spectante, sepulcro reclusus. Cætera silentio premo, penitus ignorans vbi vnde aliquid dicendum assumam, ex quo luctus tui modum ò pudicissima Virgo alicui proponere queam. Hęc Diuus Anselmus: atque huius iam libri finis sit.

FINIS LIBRI OCTAUI.

DE CHRISTO
REVELATO
LIBER NONVS.

PROOEMIUM.

OST enarratas Christi passiones, sequitur ut posteriores eius glorias, ut Petrus loquitur, contemplemur, quemadmodum & ab Apostolis predicantur, & predicta sunt à Prophetis. Hæ sunt Resurrectio, Ascensio, Effusio Spiritus sancti, Iudicium. De quibus vltimum hoc æquè in nouo atque vetere testamento futurum annuntiat: tria illa, exhibitæ nobis, antiquis predicta sunt. Quare dum de Iudicij mysterio agimus, visum est veteres & nouas scripturas ordine commemorare, nullis sanctorum Patrum commentationibus adhibitis, propterea quòd consonantia quidem sermonis perspicua, rei verò exhibitæ ostensio, oculis, non codicibus committenda sit. Erit enim cum omnia, ut predicta sunt, omnibus pateant. interim æquè futura omnes expectamus. Utinam digni habeamur, qui aliquando spectemus intrepidi, qui nunc timentes expectare iubemur.

IESVS RESVRGENS EX MORTVVS TERTIA
die, & suis apprens. Cap. I.

I. **M**ARC. 16. Surgens autem Iesus mane prima sabbathi, apparuit primo Mariæ Magdalene. Post hæc duobus ex his ambulanti- bus ostensus est in alia effigie. Nouissime recumbentibus illis vndecim apparuit.

II. I. Cor. 15. Christus resurrexit tertia die secundum scripturas, & visus est Cepha, & post hæc vndecim. Deinde visus est plusquam quingentis fratribus simul. Deinde visus est Iacobo, deinde Apostolis omnibus. Nouissime autem omnium tanquam abortiuo visus est & mihi.

1. Psal. 15. Prouidebam Dominum in conspectu meo semper, quoniam à dextris est mihi ne commouear. Propter hoc latatum est cor meum, & exultauit lingua mea, insuper & caro mea requiescet in spe. Quoniam non derelinques animam meam in inferno, nec dabis sanctum tuum videre corruptionem. Notas mihi fecisti vias vite replebis me iucunditate cum facie tua. Petrus hunc locum præclare explicat Actorum 2. Paulus quoque Actorum 13. Chrysof. in demonstrat. quod Christus sit Deus, Cyprianus lib. 2. aduers. Iudæos cap. 24. & in serm. de Passione Domini, & in expositione symboli.

2. Psal. 2. Filius meus es tu: ego hodie genui te. Paulus Apostolus de Christi resurrectione explicat Actorum 13. lege F. Ludouicum Leonem in 3. lib. de Nominibus Christi.

3. Esai. 55. Et dabo vobis sancta Dauid fidelia. Id quidem iuxta septuaginta, quod eodem in loco Paulus de Christi resurrectione interpretatur. Tertullianus 3. lib. contra Marcionem.

4. Ionæ. 2. Et præparauit Dominus piscem grandem, vt deglutiret Ionam. Et erat Ionas in ventre piscis, tribus diebus, & tribus noctibus. Et dixit Dominus pisci, & euomuit Ionam in aridam. Ipse Christus Matthæi 12. & rursus 16. ac Luc. 11. Irenæus lib. 3. cap. 22. & lib. 5. cap. vltimo. Augustinus epist. 49. quæst. 6.

5. Esai. 57. Et erit sepultura eius sublata de medio. Iuxta septuaginta. Iustinus in colloquio, Tertullianus in 3. contra Marcionem, de resurrectione Christi prædictum intelligunt.

6. Psal. 3. Ego dormiui & soporatus sum, & exurrexi, quia Dominus suscepit me. Cyprianus lib. 2. ad Quirinum cap. 24. & in expositione symboli Apostolici. Irenæus lib. 4. cap. 66. Iustinus in colloquio, & in 2. Apolog. Huius quoque scripturæ videtur mul-
M. m tis me-

tis meminisse Ioannes, cum loquitur de templo, hoc est corpore Christi excitato, cap. 2.

7. Psal. 56. *Laqueum parauerunt pedibus meis, & incuruauerunt animam meam. Foderunt ante faciem meam foueam, & inciderunt in eam. Paratum cor meum Deus, paratum cor meum. Cantabo & psalmum dicam. Exurge gloria mea, exurge psalterium & cithara. Exurgam diluculo.* Hæc vltima initium faciunt psalmo 107. quæ de Christi resurrectione Patres intelligunt, vbi non solum excitatio à mortuis, sed tempus etiam matutinum describitur.

8. Genes. 49. *Catulus leonis Iuda: ad prædam fili mi ascendisti, requiescens accubisti vt leo, & quasi leæna. quis suscitabit eum?* Iustin. in Tryphon. Augustin. 12. contra Faustum cap. 42. Athanas. quæstion. 102. Prosp. de Prædict. par. 3. cap. 30. Euseb. lib. 8. cap. primo.

9. Iudic. 14. *De comedente exiuit cibus, & de forti egressa est dulcedo. Quid dulcius melle? quid fortius leone?* Augustinus serm. 108. de tempore, *De comedente exiuit cibus, & de forti egressa est dulcedo, quid aliud significat, nisi resurgentem à mortuis?*

10. Ose. 13. *De manu mortis liberabo eos, de morte redimam eos: ero mors tua ò mors: morsus tuus ero inferne. Consolatio abscondita est ab oculis meis.* Philosophatur in hoc testimonio Paulus abunde 1. Corinth. 15. Gregorius Papa lib. 2. Moral. cap. 8. & homil. 22. in Euangelia. Leo & ipse Papa serm. 8. de Passione Domini. Augustin. serm. 156. de tempore.

11. Psal. 65. *Canticum psalmi Resurrectionis. Iubilate Deo omnis terra, psalmum dicite nomini eius, date gloriam laudi eius.* Cassiodorus de Christi Resurrectione interpretatur, Eutymius de resurrectione nostra à peccato, Augustinus de illius resurrectione & nostra pariter.

12. Psal. 138. *Tu cognouisti sessionem meam, & resurrectionem meam. Exurrexi, & adhuc sum tecum. Mirabilis facta est scientia tua ex me.* Ecclesia in Missa Paschæ. Prosper in psal. 138.

13. Psal. 40. *Tu autem Domine miserere mei, & resuscita me, & retribuam eis.* Hieronymus, Eutymius.

14. Nym. 10. *Cumque eleuaretur arca, dicebat Moyses, Surge Domine, & dissipentur inimici tui, & fugiant qui oderunt te à facie tua.* Arcam, Christi corpus supra docuimus.

15. Psal. 67. *Exurgat Deus, & dissipentur inimici eius, & fugiant qui oderunt eum à facie eius. sicut deficit fumus, deficient: sicut fluit cera à facie ignis, sic pereant peccatores à facie Dei. Et iusti epulentur & exultent in conspectu Dei, & delectentur in latitia.* Hilarius in hunc Psalmum sic, Resurrectionis nunc tempus optat, cum
Christus

Christus potestates triumphauit palam in semetipso. Eodem modo Hieronymus. Augustinus hic, iam factum est, exurrexit Christus, & dispersi sunt inimici eius Iudæi.

16. Esai. 27. *Mulieres venientes à spectaculo, venite & docete eā: non est enim populus habens intelligemiam.* Ita sane septuaginta. quod de viso à mulieribus Domino exponit Hieronymus lib. 18. in Esai. & Cyprianus in exposit. symboli.

17. Psal. 138. *Et dixi, Forsitan tenebræ conculcabunt me: & nox illuminatio mea in delicijs meis. Quia tenebræ non obscurabuntur à te: & nox sicut dies illuminabitur. sicut tenebræ eius, ita & lumen eius.* Gregorius, vel potius Ecclesia in benedictione illa præclarissima cerei Paschalis. Hilarius etiam ad Christum refert, sed paulo secus.

18. Genes. 41. *Protinus ad Regis imperium eductum de carcere Ioseph totonderunt, ac veste mutata obtulerunt ei. Et infra, Tulitque Pharao anulum de manu sua, & dedit eum in manu Ioseph, vestitque eum stola byssina, & collo torquem auream circumposuit: fecitque eum ascendere super currum suum secundum, clamante præcone, vt omnes coram eo genu flecterent, & præpositum esse scirent vniuersa terræ Aegypti. Dixit quoque Pharao ad Ioseph, Ego sum Pharao, absque tuo imperio non mouebit quisquam manum aut pedem in omni terræ Aegypti. Vertitque nomen eius, & vocauit eum lingua Aegyptiaca, Saluatorem Mundi.* Augustinus 12. contra Faustum cap. 28. Prosper de Prædict. p. 1. cap. 29. Anselmus in speculo cap. 14.

19. Psal. 29. *Quæ utilitas in sanguine meo, dum descendo in corruptionem? Nunquid confitebitur tibi puluis, aut annuntiabit veritatem tuam? Audiuit Dominus & misertus est mei: Dominus factus est adiutor meus. Conuertisti planctum meum in gaudium mihi: concidisti saccum meum, & circumdedisti me letitia, vt cantet tibi gloria mea & non compungat.* Cassiodorus de Resurrectione. Hieronym. hic, *Quæ utilitas in sanguine meo, si non surrexero?*

20. Dan. 6. *Eductus est Daniel de lacu, & nulla læsio inuenta est in eo, quia credidit Deo suo. Iubente autem Rege adducti sunt viri illi, qui accusauerunt Daniele, & in lacum leonum missi sunt ipsi, & filij, & uxores eorum.* Prosp. de Prædict. p. 2. c. 35.

21. Exod. 14. *Iamque aduenerat vigilia matutina, & ecce respiciens Dominus super castra Aegyptiorum per columnam ignis & nubis interfecit exercitum eorum.* In benedictione cerei Paschalis.

22. Psal. 117. *Lapidem quem reprobauerunt adificantes, hic factus est in caput anguli. A Domino factum est istud, & est mirabile in oculis*

oculis nostris. Hæc dies quam fecit Dominus, exultemus ex lætemur in ea. Ipse Christus Mat. 21. Petrus Act. 4. & 1. Petri 2. Ambros. ferm. 52. Augustin. ferm. 186.

23. Psal. 70. *Quantas ostendisti mihi tribulationes multas & malas, & conuersus uiuificasti me, & de abyssis terræ iterum reduxisti me.* Hieronym. de Resurrectione: Augustinus quoque, sed aliter.

24. Tob. 11. *Dicebat Tobias, Benedico te Domine Deus Israël: quia tu castigasti me, & tu saluasti me: & ecce ego video Tobiam fratrem meum.* Hoc ad B. Virginem accommodari potest.

25. Osee 6. *Viuificabit nos post biduum, die tertio resurgemus,* (siue ut habet nostra editio) *in die tertio suscitabit nos.* In signis prophetia, quam tractat Aug. 18. de Ciuit. c. 18. Prosp. de præd. p. 3. c. 29. Cyprianus lib. 2. cap. 25. & in exposit. symboli.

26. Psal. 95. *Dicite in gentibus, quia Dominus regnauit à ligno.* Ita septuaginta, quorū lectionem atque intelligentiam de regno Christi resurgentis per crucem acquisito celebrat Ecclesia in hymno, & alijs. Tertullianus late 3. contra Marcionem. Iustinus in 2. Apolog. idem in colloquio Tryphonis dicit, illud, A ligno, à Iudæis inuide esse erasum. Cassiodorus sic legit, & Leo Papa ferm. 4. de Pass. Domini.

27. Iudic. 16. *Dormiuit autem Samson vsque ad medium noctis, & inde consurgens apprehendit ambas portæ fores cum postibus suis & fera, impositasque humeris suis portauit ad verticem montis.* Pulchre Gregorius de Resurrectione Christi homil. 21. in Euang.

I E S V S A S C E N D E N S I N C A E L V M.
Cap. I I.

I. **M**ARC. 16. *Et Dominus quidem Iesus postquam locutus est eis, assumptus est in cælum, & sedet à dextris Dei.*

II. Luc. 24. *E duxit autem eos foras in Bethaniam, & eleuatis manibus suis benedixit eis. Et factum est, dum benediceret illis, recessit ab eis, & ferebatur in cælum.*

III. Act. 1. *Et cum hæc dixisset, videntibus illis eleuatus est: & nubes suscepit eum ab oculis eorum.*

I. Psal. 67. *Currus Dei decem millibus multiplex, millia lætantium, Dominus in eis in Sinai in sancto. Ascendisti in altum, cepisti captiuitatem, accepisti dona in hominibus.*

Refert

Refert atque interpretatur Paulus ad Ephes. 4. Prosp. de prædic. par. 3. cap. 31. Iustin. in colloquio. Ambros. serm. 62. Aug. serm. 183. de tempore. Leo serm. 2. de Pentecost. Gregorius homil. 29. in Euang.

2. Ibi. Iter facite ei qui ascendit super occasum: Dominus nomen illi. Greg.

3. Ibi. Regna terre cantate Deo: psallite Domino, psallite Deo, qui ascendit super celum cali ad orientem. Ecce dabit voci sue vocem virtutis: date gloriam Deo super Israël: magnificentia eius & virtus eius in nubibus. Hic Augustinus, In his verbis non intelligit Christum, qui eius resurrectionem ascensionemque non credit. Nec dissimilia Hilarius.

4. 4. Reg. 2. Cumque pergerent, & incedentes sermocinarentur, ecce currus igneus, & equi ignei diuiserunt utrumque. Et ascendit Elias per turbinem in celum: Eliseus autem videbat, & clamabat. Gregor. in homil. 29. in Euang. Cyprianus in serm. de Ascensione Domini.

5. Psal. 46. Ascendit Deus in iubilo, & Dominus in voce tube: psallite Deo nostro, psallite psallite: Regi nostro, psallite: psallite sapienter. Regnabit Dominus super gentes: Deus sedet super sedem sanctam suam. Iustin. in colloq. Chrysof. quod Deus sit Christus. Cyprian. in Expos. Symboli. Euseb. lib. 6. c. 2.

6. Genes. 5. Ambulauit Enoch cum Deo: & non apparuit, quia tulit illum Dominus. Gregor. in homil. de Ascensione.

7. Psal. 109. Dixit Dominus Domino meo, sede à dextris meis. Iustin. in 2. Apolog. & in Tryph. Cyprian. in expos. symb. Chrysof. quod Christus sit Deus.

8. Psal. 23. Attollite portas principes vestras, & eleuamini porte aternales, & introibit Rex gloria. Quis est iste Rex gloria? Dominus fortis & potens, Dominus potens in pralio. Ipse est Rex gloria. Dionysius Arcopagita c. 7. de Celest. Hierar. in ascensione Domini interpretatur: eodem modo Cyprianus aduersus Iudæos lib. 2. c. 26. Iustin. in Apolog. 2. & in Tryphone. August. serm. 178. de tempore.

9. Esai. 63. Quis est iste, qui venit de Edom, timetis vestibus de Bosra? iste formosus in stola sua, gradiens in multitudine virtutis sue? Dionys. 7. cap. de Celest. Hierar. August. serm. 187. de tempore. Iust. in Tryphon.

10. Mich. 2. Ascendet enim pandens iter ante eos, diuident & transibunt portam, & egredientur per eam, & transibit Rex eorum coram eis, & Dominus in capite eorum. Rupertus hic. S. Vincentius in suo sermone.

11. *Genes. 30. Nato Ioseph, dixit Iacob socero suo, Dimitte me, ut reuertar in patriam meam, & ad terram meam.* Alludit huc Eccles. in officio Ascensionis.

12. *Genes. 32. In baculo meo transiui Iordanem istum, & nunc cum duabus turmis regredior.* Rupertus in *Genesis* lib. 8. c. 3. & 4. pulchrè de Christi ascensione & cruce.

13. *3. Reg. 8. Et intulerunt sacerdotes Domini arcam fœderis Domini in locum suum, in oraculum templi, in sanctum sanctorum subter alas Cherubim.* Beda de Christi humanitate exaltata ad dexteram Patris. ita Glossa ordinaria.

14. *Psal. 8. Eleuata est magnificentia tua super cœlos.* Ecclesia in offic. Ascensionis. Cassiodorus. Gregorius homil. 29.

15. *Psal. 18. Exultauit ut gigas ad currendam viam, à summo cœlo egressio eius, & occursum eius usque ad summum eius.* Irenæus lib. 4. c. 66. Iustinus in colloquio. Gregorius homil. 29.

16. *Psal. 103. Pone nubem ascensum tuum.* Prosper in hunc psalmum visibiliter ait impletum in ascensione Domini. Ecclesia in officio eius dici.

17. *Psal. 17. Ascendit super Cherubim, & volauit, volauit super pennas ventorum. Et posuit tenebras latibulum suum.* Prosper de Prædict. par. 3. cap. 31. Cyprianus in exposit. Symboli. Euseb. lib. 6. cap. 1.

18. *1. Reg. 30. Quaecunque rapuerunt Amcleitæ, omnia reduxit Dauid. Et tulit vniuersos greges, & armenta, & minauit ante faciem suam. dixeruntque, Hæc est præda Dauid. Venit ergo Dauid in Siceleg, & misit dona de præda senioribus Iuda proximis suis dicens, Accipite benedictionem de præda hostium Domini.* Antecedentia huius historię Greg. Christo accommodat homil. 36. in Euang. & lib. 5. Moral. cap. 29.

19. *Deus. 32. Sicut aquila pronocans ad volandum pullos suos & super eos volitans.* S. Maximus in serm. de Ascensione. Ambrosius serm. 62.

20. *Iob. 39. Nunquid ad præceptum tuum eleuabitur aquila, & in arduis pones nidum suum.* Aquilam Christum scriptura vocat, ut Patres volunt.

IESVS PROMISSVM SPIRITVM SANCTVM
à Patre mittens, & discipulos dono cœlesti implens. Cap. III.

1. **A**CT. 2. Factus est repente sonus de cœlo tanquam aduenientis spiritus vehementis, & repleuit totam domum ubi erant

erant sedentes. Et apparuerunt illis dispersitæ linguæ tanquam ignis, seditque supra singulos eorum: & repleti sunt omnes Spiritu sancto, & cœperunt loqui varijs linguis, prout Spiritus sanctus dabat eloqui illis.

II. Ioan. 16. Si non abiero, Paracletus non veniet ad vos: si autem abiero, mittam eum ad vos. Cum autem venerit ille spiritus veritatis, docebit vos omnia. &c.

1. Ioel. 2. Et erit in nouissimis diebus, effundam de spiritu meo super omnem carnem: & prophetabunt filij vestri, & filie vestre: & iuvenes vestri visiones videbunt, & senes vestri somnia somniabunt. Et quidem super seruos meos & ancillas meas effundam de spiritu meo, & prophetabunt. Petrus Act. 2. Iust. in Tryph. Chrysof. in demonstrat. quòd Christus sit Deus.

2. Exod. 19. Cumque eduxisset eos Moyses in occursum Dei in loco castrorum, steterunt ad radices montis. Totus autem mons Synai fumabat, eo quòd descendisset Dominus Deus super eum in igne, & ascenderet fumus ex eo, quasi de fornace: eratque omnis mons terribilis. Et sonitus buccinæ paulatim crescebat in maius. Leo Papa serm. 1. de Pentecost. Cyprian. serm. de Spiritu sancto.

3. Deut. 4. Et accessistis ad radices montis qui ardebat vsque ad caelum, erantque in eo tenebræ, & nubes, & caligo: locutusque est Dominus ad vos de medio ignis. Vocem verborum eius audistis, & formam penitus non vidistis. Et Deut. 33. In dextera eius ignea lex. Rupertus 2. in Deut. c. 10. Ignea lex est ardentissima charitas. Gregor. homil. 30. in Euang.

4. Esai. 44. Effundam aquas super sitientem, & fluentia super aridam: effundam spiritum meum super semen tuum, & benedictionem meam super stirpem tuam. Et germinabunt inter herbas sicut salices iuxta præterfluentes aquas. Iste dicet, Domini ego sum. & ille vocabit in nomine Iacob, & hic scribet manu sua, Domino, & in nomine Israël assimilabitur. Ambros. lib. 1. de Spir. sanct. cap. 7. Greg. lib. 33. moral. cap. 5. Tertull. 4. cont. Marcion. Cyrillus hic 4. lib. in Esaiam.

5. Leuit. 23. Numerabitis ab altero die Sabbathi, in quo obtulistis manipulum primitiarum, septem hebdomadas plenas vsque ad alteram diem expletionis hebdomadæ septimæ, idest, quinquaginta dies: & sic offeretis sacrificium nouum Domino ex omnibus habitaculis vestris. Et vocabitis hunc diem celeberrimum atque sanctissimum. Cyprianus in serm. de Spiritu sanct. Hilarius in Hymn.

6. Leuit. 25. Sanctificabis annum quinquagesimum, & vocabis remissionem cunctis habitatoribus terræ. Ipse est enim Iubilans. Cyprian. ibidem.

7. Sophon.

erant sedentes. Et apparuerunt illis dispersitæ lingue tanquam ignis, seditque supra singulos eorum: & repleti sunt omnes Spiritu sancto, & cœperunt loqui varijs linguis, prout Spiritus sanctus dabat eloqui illis.

II. Ioan. 16. Si non abiero, Paracletus non veniet ad vos: si autem abiero, mittam eum ad vos. Cum autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnia. &c.

1. Ioel. 2. Et erit in nouissimis diebus, effundam de spiritu meo super omnem carnem: & prophetabunt filij vestri, & filie vestrae: & iuuenes vestri visiones videbunt, & senes vestri somnia somniabunt. Et quidem super seruos meos & ancillas meas effundam de spiritu meo, & prophetabunt. Petrus Act. 2. Iust. in Tryph. Chryst. in demonstrat. quod Christus sit Deus.

2. Exod. 19. Cumque eduxisset eos Moyses in occursum Dei in loco castrorum, steterunt ad radices montis. Totus autem mons Synai fumabat, eo quod descendisset Dominus Deus super eum in igne, & ascenderet fumus ex eo, quasi de fornace: eratque omnis mons terribilis. Et sonitus buccinae paulatim crescebat in maius. Leo Papa serm. 1. de Pentecost. Cyprian. serm. de Spiritu sancto.

3. Deut. 4. Et accessistis ad radices montis qui ardebat usque ad caelum, erantque in eo tenebrae, & nubes, & caligo: locutusque est Dominus ad vos de medio ignis. Vocem verborum eius audistis, & formam penitus non vidistis. Et Deut. 35. In dextera eius ignea lex. Rupertus 2. in Deut. c. 10. Ignea lex est ardentissima charitas. Gregor. homil. 30. in Euang.

4. Esai. 44. Effundam aquas super sitientem, & fluentia super aridam: effundam spiritum meum super semen tuum, & benedictionem meam super stirpem tuam. Et germinabunt inter herbas sicut salices iuxta præterfluentes aquas. Iste dicet, Domini ego sum. & ille vocabitur in nomine Iacob, & hic scribet manu sua, Domino, & in nomine Israël assimilabitur. Ambros. lib. 1. de Spir. sanct. cap. 7. Greg. lib. 33. moral. cap. 5. Tertull. 4. cont. Marcion. Cyrillus hic 4. lib. in Esaiam.

5. Leuit. 23. Numerabitis ab altero die Sabbathi, in quo obtulistis manipulum primitiarum, septem hebdomadas plenas usque ad alteram diem expletionis hebdomadae septimæ, idest, quinquaginta dies: & sic offeretis sacrificium nouum Domino ex omnibus habitaculis vestris. Et vocabitis hunc diem celeberrimum atque sanctissimum. Cyprianus in serm. de Spiritu sanct. Hilarius in Hymn.

6. Leuit. 25. Sanctificabis annum quinquagesimum, & vocabis remissionem cunctis habitatoribus terra. Ipse est enim Iubilæus. Cyprian. ibidem.

7. Sophon.

7. *Sophon. 3. Tunc reddam populis labium electum. Ut inuocent omnes in nomine Domini, & seruiant ei humero vno. Propter donum linguarum ad gentes missum.*

8. *Zachar. 12. In die illa ponam duces Iuda sicut caminum ignis in lignis, & sicut facem ignis in feno. Et deuorabunt ad dexteram & ad sinistram omnes populos in circuitu. Et habitabitur rursus Hierusalem in loco suo. Et saluabit Dominus tabernacula Iuda sicut in principio.* Rupertus lib. 5. in Zachariam de igne Spiritus sancti misso in Apostolos. Didacus Stunica Augustinianus bene explicat hunc totum locum.

9. *Iob. 23. Spiritus Domini ornavit celos.* Greg. homilia 30. in Euang. de die Pentecostes.

10. *Psal. 32. Verbo Domini caeli firmati sunt, & spiritu oris eius omnis virtus eorum.* De Apostolis Spiritu Dei roboratis, Greg. in homil. 30. in Euang. Augustinus in psal. 32. late.

11. *Psal. 103. Emittes spiritum tuum, & creabuntur, & renouabis faciem terrae.* Eccles. in offic. Pentecost. Prosper de diuinis praedict. p. 3. c. 31.

12. *Sap. 1. Quoniam spiritus Domini repleuit orbem terrarum, & hoc quod continet omnia scientiam habet vocis.* Ecclesia in offic. Pentecostes.

13. Quinquagesimo die ab egressione de Aegypto data est lex in igne in monte Synai. De qua re mirabiliter Philosophatur Augustinus 12. lib. contra Faustum ca. 30. & saepe alias. sanctus quoque Leo serm. 1. de Pentecost.

14. *Ezechie. 36. Adducam vos in terram vestram. & effundam super vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus inquinamentis vestris. Et dabo vobis cor nouum, & spiritum nouum ponam in medio vestri. Et auferam cor lapideum de carne vestra? & dabo vobis cor carneum. Et spiritum meum ponam in medio vestri, & faciam vt in praecipis meis ambuletis, & iudicia mea custodiatis & operemini. Et habitabitis in terra quam dedi patribus vestris. Et eritis mihi in populum, & ego ero vobis in Deum.* Augul. lib. 3. de Doctrin. Christiana cap. 34.

IESVS IN NOVISSIMO DIE MULTIS PRO-
digijs finem mundi antecedentibus cum maiestate
viuos & mortuos indicaturus.

Cap. IV.

1. **I**ob. 19. Scio quod redemptor meus viuit, & in nouissimo die de terra surrecturus sum. Et rursus circumdabor pelle mea, & in carne mea videbo Deum saluatorem meum: quem visurus sum ego ipse, & oculi mei conspiciuntur sunt, & non alius; reposita est spes mea in sinu meo.
2. Iob. 19. Fugite ergo a facie gladij, quoniam ultor iniquitatum gladius est, & scitote esse iudicium.
3. Iob. 31. Si contempsi iudicium subire cum seruo meo, & ancilla mea, cum disceptarent aduersum me. Quid enim faciam cum surrexerit ad iudicium Deus? Et cum quaesierit, quid respondebo illi?
4. Iob. 14. Sic homo cum dormierit non resurget, donec attetur calum non euigilabit, nec consurget de somno suo. Quis mihi hoc tribuat, ut in inferno protegas me, & abscondas me, donec pertranseat furor tuus, & constituas mihi tempus in quo recorderis mei?
5. Iob. 9. Deus cuius ira nemo resistere potest, & sub quo curuantur qui portant orbem. Quantus ergo sum ego ut respondeam ei, & loquar verbis meis cum eo? Qui etiam si habuero quippiam iustum, non respondebo, sed meum iudicem deprecabor. Si fortitudo queritur, robustissimus est; si aquitas iudicij, nemo audeat pro me testimonium dicere. Si iustificare me uolueris, os meum condemnabit me: si innocentem ostendero, prauum me comprobabit.
6. Psal. 49. Deus Deorum dominus locutus est, & vocauit terram. A solis ortu usque ad occasum: ex Sion species decoris eius. Deus manifeste ueniet, Deus noster, & non silebit. Ignis in conspectu eius exardescet, & in circuitu eius tempestas valida. Aduocauit calum de sursum, & terram discernere populum suum. Congregate illi sanctos eius, qui ordinent testamentum eius super sacrificia. Et annuntiabunt cali iustitiam eius, quoniam Deus iudex est.
7. Ibi. Existimasti inique quod ero tui similis. Arguam te, & statuum contra faciem tuam. Intelligite haec qui obliuiscimini Deum: nequando rapiat, & non sit qui eripiat.
8. Psal. 96. Ignis ante ipsum praecedet, & inflammabit in circuitu inimicos eius. Alluxerunt fulgura eius orbi terra: uidit & com-

N^o

mqta

mota est terra . Montes sicut cera fluxerunt à facie Domini , à facie eius omnis terra.

9. Psal. 9. *Parauit in iudicio thronum suum , & ipse iudicabit orbem terræ in æquitate, iudicabit populos in iustitia.*

10. Psal. 17. *Præ fulgore in conspectu eius nubes transierunt , grando , & carbones ignis . Et intonuit de celo Dominus , & Altissimus dedit vocem suam , grando , & carbones ignis . Et misit sagittas uas , & dissipauit eos, fulgura multiplicauit et conturbauit eos.*

11. Psal. 74. *Cum accepero tempus , ego iustitias iudicabo. liquefacta est terra , et omnes qui habitant in ea.*

12. Eccle. 3. *Vidi sub Sole in loco iudicij impietatem, et in loco iustitiæ iniquitatem . Et dixi in corde meo, Iustum et impium iudicabit Deus , et tempus omnis rei tunc erit.*

13. Eccle. 12. *Finem loquendi pariter omnes audiamus . Deum time, & mandata eius obserua : hoc est enim omnis homo. Et cuncta quæ sunt, adducet Deus in iudicium pro omni errato, siue bonum, siue malum sit.*

14. Sap. 4. 5. *Venient impij in cogitatione peccatorum suorum timidi , & traduent illos ex aduerso iniquitates ipsorum . Tunc stabunt iusti in magna constantia aduersus eos qui se angustiauerunt , & qui abstulerunt labores illorum . Videntes turbabuntur timore horribili , & mirabuntur in subitatione insperatæ salutis , dicentes intra se præ angustia gementes: Hi sunt, quos habuimus aliquando in derisum : ecce quomodo computati sunt inter filios Dei.*

15. Sap. 5. *Accipiet armaturam zelus illius , et armabit creaturam ad ultionem inimicorum . Induet pro thorace iustitiam , et accipiet pro galea iudicium certum: sumet scutum inexpugnabile equitatem ; acuet autem diram iram in lanceam , et pugnabit cum illo orbis terrarum contra insensatos . Ibunt directæ emissiones fulgurum, et tanquam à bene curuato arcu imbrium exterminabuntur, et ad certum locum insilient . Et à petrosa ira plene mittentur grandines , excandescent in illos aqua maris , et flumina concurrent duriter. Contra illos stabit spiritus virtutis, et tanquam turbo venti diuidet eos , et ad eremum perducet omnem terram iniquitatis illorum.*

16. Eccle. 18. *Ante iudicium interroga te ipsum, et in conspectu Dei inuenies propitiationem.*

17. Esai. 2. *Dies Domini exercituum super omnem superbum , et excelsum, et super omnem arrogantem, et humiliabitur . Et super omnes cedros Libani sublimes, et erectas , et super omnes quercus Bassan. Et super omnes montes excelsos, et super omnes colles eleuatos et super omnem turrim excelsam , et super omnem murum munitum . Et super omnes*

omnes naues Tharsis, & super omne quod visu pulchrum est. Et incuruabitur sublimitas hominum, & humiliabitur altitudo virorum, & eleuabitur Dominus solus in die illa. & idola penitus conterentur. Et introibunt in speluncas petrarum, & in voragines terræ à facie formidinis Domini, & à gloria maiestatis eius cum surrexerit percutere terram. Quiescite ergo ab homine, cuius spiritus in naribus eius est, quia excelsus reputatus est ipse.

18. Esai. 3. Stat ad iudicandum Dominus, & stat ad iudicandum populos. Dominus ad iudicium veniet cum senibus populi sui, & principibus eius.

19. Esai. 13. Dominus et vasa furoris eius vt disperdat omnem terram. Ululate, quia prope est dies Domini: quasi vastitas à potente veniet. Propter hoc omnes manus dissoluentur, et omne cor hominis contabescet et conteretur. Torsiones et dolores tenebunt, quasi parturiens dolebunt: vnusquisque ad proximum suum stupebit, facies contubusta vultus eorum. Ecce dies Domini veniet crudelis et indignationis plenus et iræ furorisque ad ponendam terram in solitudinem et peccatores perdendos de ea. Quoniam stellæ cæli et splendor earum non expandent lumen suum. Obtenebratus est Sol in ortu suo, et Luna non splendet in lumine suo. Et visitabo super orbis mala, et contra impios iniquitatem eorum.

20. Esai. 66. Ecce Dominus in igne veniet, & quasi turbo quadrigæ eius reddere in indignatione furorem suum, et increpationem suam in flamma ignis: quia in igne Dominus iudicabit, et in gladio suo ad omnem carnem, et multiplicabuntur interfecti à Domino.

21. Ibid. Et egredientur et videbunt cadauera virorum, qui peruaricati sunt in me. Vermis eorum non morietur: et ignis eorum non extinguetur: et erunt vsque ad satietatem visionis omni carni.

22. Hierem. 4. Ventrem meum, ventrem meum doleo, sensus cordis mei turbati sunt in me: non tacebo, quoniam vocem buccinæ audiuit anima, clamorem prælij. Contritio super contritionem vocata est, et vastata est omnis terra: repente vastata sunt tabernacula mea, subito pelles meæ. Vsq̄uequo videbo fugientem, audiam vocem buccinæ?

23. Hiere. 30. Vidi omnis viri manum super lumbum suum quasi parturientis, et conuersæ sunt vniuersæ facies in auruginem. Vḡ quia magna dies illa, nec est similis eius.

24. Ezech. 32. Et operiam, cum extinctus fueris, cælos, & nigrescere faciam stellæ eius: Solem nube tegam, & Luna non dabit lumen suum: omnia luminaria cæli mæerere faciam super te & dabo tenebras super terram tuam, dicit Dominus Deus, cum ceciderint vulnerati tui in medio terræ.

25. Ezech. 37. Ecce ego aperiam tumulos vestros, & educam vos de sepulchris vestris populus meus, & inducam vos in terram Israël, & scietis quia ego Dominus cum aperuero sepulchra vestra, & edu- xero vos de tumulis vestris populus meus, & dederò spiritum meum in vobis, & vixeritis, & requiescere vos faciam super bumentem vestram.

26. Ezech. 34. Ecce ego iudico inter pecus & pecus arietum & hircorum. Et saluabo gregem meum, & non erit ultra in rapinam, & iudicabo inter pecus & pecus.

27. Dan. 7. Aspiciebam donec throni positi sunt, & antiquus die- rum sedit: vestimentum eius candidum quasi nix, & capilli capitis eius quasi lana munda: thronus eius flamma ignis, rota eius ignis accen- sus. Fluvius igneus rapidusque egrediebatur à facie eius; millia mil- lium ministrabant ei, & decies millies centena millia assistebant ei: iudicium sedit, & libri aperti sunt. Aspiciebā propter vocē sermonum grandium, quos cornu illud loquebatur: & vidi quoddam interfecta esset bestia, & perisset corpus eius, & traditum esset igni ad comburen- dum.

28. Dan. 11. Et faciet iuxta voluntatem suam Rex, & eleuabitur, & magnificabitur aduersus omnem Deum, & aduersus Deum Deorum loquetur magnifica, & dirigetur, donec impleatur iracundia, perpe- trata quippe est definitio. Et Deum patrum suorum non reputabit: & erit in concupiscentijs feminarum, nec quenquam Deorum curabit, quo- niam aduersum omnia consurget. Et veniet in multitudine magna, vt conterat, & interficiat plurimos. Et figet tabernaculum suum in A- egypto inter maria super montem inchoyram & sanctum: & veniet vs- que ad summitatem eius, & nemo auxiliabitur ei.

29. Dan. 12. In tempore autem illo consurget Michaël princeps magnus, qui stat pro filiis populi tui: & veniet tempus quale non fuit ab eo ex quo gentes esse ceperunt vsque ad tempus illud. Et in tempo- re illo saluabitur populus tuus, omnis qui inuentus fuerit scriptus in libro. Et multi de his qui dormiunt in terra & puluere euigilabunt, alij in vitam eternam, alij in opprobrium vt videant semper.

30. Dan. 12. Vsque quo finis horum mirabilium? Et audiui vi- rum qui indutus erat lineis, qui stabat super aquas fluminis, cum ele- uasset dexteram, & sinistram suam in celum, & iurasset per viuentem in eternum, quia in tempus & tempora & dimidium temporis. Et tū completa fuerit dispersio manus populi sancti, complebuntur vni- uersa hæc. Et ego audiui, & non intellexi. Et dixi, Domine mi, quid erit post hæc? Et dixit mihi, Vade Daniel, quia clausi sunt signatique sermo- nes vsque ad presens tempus. Eligetur & dealbabuntur, & quasi ignis probabuntur multi: & impie agent impij, neque intelligent omnes im-

pij : porro docti intelligent. Et à tempore cum ablatum fuerit iuge sacrificium, & posita fuerit abominatio in desolationem, dies mille ducenti nonaginta. Beatus qui expectat & peruenit vsque ad dies mille trecentos triginta quinque.

31. Osee. 10. Et dicent montibus operite nos, & collibus cadite super nos.

32. Osee. 13. Et ego ero eis quasi leona, sicut pardus in via Assyriorum, occurrat eis quasi visa raptis catulis, & dirumpam interiora iecoris eorum, et consumam eos ibi, quasi leo bestia agri scindet eos.

33. Ioel. 1. A, a, a, diei; quia prope est dies Domini, & quasi vaflitas à potente veniet.

34. Ioel. 2. Canite tuba in Sion, ululate in monte sancto meo, conturbentur omnes habitatores terra: quia veniet dies Domini, quia prope est dies tenebrarum & caliginis, dies nubis & turbinis, quasi mane expansum super montes, populus multus & fortis. Similis ei non fuit à principio, & post eum non erit à generatione in generationem. Ante faciem eius ignis vorans: & post eum flamma exurens: quasi paradysus voluptatis terra coram eo, & post eum solitudo deserti, non est qui effugiat eum. Omnes vultus redigentur in ollam.

35. Ibid. A facie eius contremuit terra, moti sunt celi, Sol & Luna obtenebrati sunt, & stella retraxerunt splendorem suum. Et Dominus dedit vocem suam ante faciem exercitus sui. Quia multa sunt nimis castra eius & fortia & facientia verbum eius: magnus enim dies Domini & terribilis valde, & quis sustinebit eum?

36. Ioel. 3. Congregabo omnes gentes, & deducam eas in vallem Iosaphat; & disceptabo cum eis ibi super populo meo, & hereditate mea Israël, quos disperserunt in nationibus, & terram meam diuiserunt.

37. Ioel. 3. Consurgant & ascendant gentes in vallem Iosaphat, quia ibi sedebo, vt iudicem oēs gentes in circuitu. Mittite falces, quoniam maturauit messis: venite & descendite, quia plenum est torcular, exuberant torcularia, quia multiplicata est malitia eorum. Populi populi in valle concisionis, quia iuxta est dies Domini in valle concisionis. Sol & Luna obtenebrati sunt: & stella retraxerunt splendorem suum. Et Dominus de Sion rugiet, & de Hierusalem dabit vocem suam: & mouebuntur celi & terra, & Dominus spes populi sui, & fortitudo filiorum Israël.

38. Amos. 3. Leo rugiet: quis non timebit?

39. Amos. 5. Va desiderantibus diem Domini, ad quid eum vobis? dies Domini ista tenebra, & non lux. Quomodo si fugiat vir à facie leonis, & occurrat ei vsus: & ingredzatur domum, & innitatur manu sua super parietem, & mordeat eum coluber. Nunquid non tenebra

nebra dies Domini; & caligo, & non splendor in ea?

40. *Abdi. 1.* In die illa, dicit Dominus, perdam sapientes de Idu-mea, & prudentiam de monte Esau. & timebunt fortes tui à meridie, ut intreat vir de monte Esau.

41. *Mich. 1.* Ecce Dominus egredietur de loco suo, & descendet & calcabit super excelsa terra. Et scindentur montes, subter eum, & valles scindentur sicut cera à facie ignis, sicut aqua que decurrunt in praeceps.

42. *Nahum. 1.* Dominus emulato & vlciscens Dominus, vlciscens Dominus, & habens furorem, vlciscens Dominus in hostes suos, & irascens inimicis suis.

42. *Ibid.* Ante faciem indignationis eius quis stabit? & quis resistet in ira furoris eius? indignatio eius effusa est sicut ignis, & petrae dissolutae sunt ab eo.

43. *Haba. 3.* Audini & conturbatus est venter meus, à voce contremuerunt labia mea. ingrediatur putredo in ossibus meis, & subter me scateat, ut requiescam in die tribulationis, ut ascendam ad populum accinctum nostrum.

44. *Sophon. 1.* Iuxta est dies Domini magnus, iuxta est & veloc nimis: vox diei Domini amara, tribulabitur ibi fortis. Dies ira, dies illa, dies tribulationis & angustiae, dies calamitatis & miseriae, dies tenebrarum & caliginis, dies nebulae & turbini, dies tubae & clangoris super ciuitates munitas, & super angulos excelsos.

45. *Agg. 2.* Ego mouebo calum et terram, et subuertam solium regnorum, et conteram fortitudinem regni gentium.

46. *Zachar. 14.* Et egredietur Dominus et pugnabit aduersus gentes illas, sicut praeliatus est in die certaminis. Et stabunt pedes eius in die illa super montem Oliuarum, qui est contra Hierusalem ad orientem: et scindetur mons Oliuarum ex media parte sui ad orientem, et ad occidentem praeeruptu grandi valde: et separabitur medium montis ad Aquilonem, et medium eius ad meridiem. Et fugietis ad vallem montium eorum, quoniam coniungetur vallis montium vsque ad proximius et fugietis, sicut fugistis à facie terrae motus in diebus Ozia Regis Iuda. Et veniet Dominus Deus meus, omnesque sancti cum eo: et erit in die illa, non erit lux, sed frigus et gelu. Et erit dies una, que nota est, non dies neque nox: et in tempore vesperi erit lux.

47. *Malac. 4.* Ecce enim dies veniet succensa quasi caminus, et erunt omnes superbi, et omnes facientes impietatem stipulae, et inflammabit eos dies veniens, dicit Dominus exercituum, et non relinquent eis radicem et germen.

48. *Ibid.* Ecce ego mittam vobis Eliam prophetam, antequam veniat dies Domini magnus et horribilis, et conuertet cor patrum ad filios,

lios, et e-
ram anat

49. 2
re à Deo
non erit.

50. 2
nim, eos
vanum o
Euangel

51. M
be in test

52. Ib
seurabitur
virtutes
nis in cel
minis ve
mittere A
eius à qu

53. M
fuerunt a
Et nisi br
pter elec

54. L
sua gent
hominib
bi. Nam
nis venie

55. 16
dedit filii

56. 11
audient
bez vica
potestate
te mirari
audient
Elionem

57. 1
modum

58. 1
mortuor

59. 1
pignenti

lios, et cor filiorū ad patres eorum: ne forte veniam et percutiam terram anathemate.

49. 2. Machab. 7. Potius est ab hominibus morti datos spem spectare à Deo iterum ab ipso resuscitandos: tibi enim resurrectio ad vitam non erit. De Machabæis in ultimo agone positus.

50. 2. Machab. Bene et religiose de resurrectione cogitans: nisi enim, eos qui ceciderant, resurrecturos speraret, superfluum videretur et vanum orare pro mortuis. Hæc de veteribus libris sufficient, quibus Euangelica & Apostolica scripta consentiunt.

51. Mat. 24. Et prædicabitur hoc euangelium regni in vniuerso orbe in testimonium omnibus gentibus: et tunc veniet consummatio.

52. Ibid. Statim autem post tribulationem dierum illorum Sol obscurabitur, et Luna non dabit lumen suum, et stellæ cadent de cælo, et virtutes cælorum commouebuntur. Et tunc parebit signum filij hominis in cælo. Et tunc plangent omnes tribus terræ, et videbunt filium hominis venientem in nubibus cæli cum virtute multa et maiestate. Et mittet Angelos suos cum tuba et voce magna, et congregabunt electos eius à quatuor ventis, à summis cælorum vsque ad terminos eorum.

53. Marc. 13. Erunt enim dies illi tribulationes tales, quales non fuerunt ab initio creaturæ, quam condidit Deus, vsque nunc, neque fiet. Et nisi breuiasset Dominus dies, non fieret salua omnis caro: sed propter electos, quos elegit, breuiavit dies.

54. Luc. 21. Et erunt signa in Sole et Luna et Stellis, et in terris pressura gentium præ confusione sonitus maris et fluctuum, arescentibus hominibus præ timore et expectatione quæ superuenient vniuerso orbi. Nam virtutes cælorum mouebuntur, et tunc videbunt filium hominis venientem in nube cum potestate magna et maiestate.

55. Ioa. 5. Neque enim pater iudicat quenquam: sed omne iudicium dedit filio, vt omnes honorificent filium, sicut honorificant patrem.

56. Ibid. Amen amen dico vobis quia venit hora, quando mortui audient vocem filij Dei, et qui audierint viuent. sicut enim Pater habet vitam in semetipso, sic dedit et Filio vitam habere in semetipso: et potestatem dedit etiam iudicium facere, quia filius hominis est. Nolite mirari hoc: quia venit hora, in qua omnes qui in monumentis sunt audient vocem Filij Dei: & procedent qui bona fecerunt in resurrectionem vitæ, qui vero mala egerunt in resurrectionem iudicij.

57. Act. 1. Hic Iesus, qui assumptus est à vobis, sic veniet, quemadmodum vidistis eum euntem in cælum.

58. Act. 10. Ipse est qui constitutus est à Deo iudex viuorum et mortuorum.

59. Act. 17. Nunc Deus annuntiat hominibus, vt omnes vbique penitentiam agant: eo quòd statuit diem in quo iudicaturus est orbem in equi-

in equitate, in viro in quo stetit, fidem præbens omnibus iucitans eum à mortuis.

60. Rom. 2. Quicumque enim sine lege peccauerunt, sine lege peribunt; & quicumque in lege peccauerunt, per legem iudicabuntur.

61. Ibid. Testimonium reddente illis conscientia ipsorum, & inter se inuicem cogitationum accusantium, aut etiam defendentium, in die cum iudicabit Deus occulta hominum secundum Euangelium meum per Iesum Christum.

62. 1. Cor. 15. Ecce mysterium vobis dico: omnes quidem resurgemus, sed non omnes immutabimur. In momento, in istu oculi, in nouissima tuba (canet enim tuba) & mortui resurgent incorrupti, & nos immutabimur.

63. 1. Cor. 3. Vniuscuiusque opus manifestum erit: dies enim domini declarabit, quia in igne reuelabitur: & vniuscuiusque opus quale sit, ignis probabit.

64. 2. Cor. 5. Et ideo contendimus siue absentes siue presentes placere illi. Omnes enim nos manifestari oportet ante tribunal Christi, ut referat vnusquisque propria corporis, prout gessit, siue bonum, siue malum.

65. 1. Thess. 5. De temporibus autem & momentis, fratres, non indigetis ut scribamus vobis. Ipsi enim diligenter scitis, quia dies Domini, sicut fur in nocte, ita veniet. Cum enim dixerint pax & securitas, tunc repentinus eis superueniet interitus, sicut dolor in utero habenti, & non effugient.

66. 1. Thess. 4. Hoc enim vobis dicimus in verbo Domini, quia nos qui viuimus, qui residui sumus, in aduentu Domini non præueniemus eos qui dormierunt. Quoniam ipse Dominus in iussu & in voce Archangeli & in tuba Dei descendet de caelo, & mortui qui in Christo sunt resurgent primi: deinde nos qui viuimus, qui relinquimur, simul rapiemur cum illis in nubibus obuiam Christo in aëra, & sic semper cum Domino erimus.

67. 2. Thess. 2. Neque terreamini neque per spiritum, neque per sermonem, neque per epistolam tanquam per nos missam, quasi instet dies Domini. Ne quis vos seducat vlllo modo: quoniam nisi venerit discessio primum, & reuelatus fuerit homo peccati, filius perditionis, qui aduersatur & extollitur supra omne quod dicitur Deus, aut quod colitur, ita ut in templo Dei sedeat ostendens se tanquam sit Deus. Num retinetis quia cum adhuc essem apud vos hæc dicebam vobis? Et nunc quid detineat scitis, ut reueletur in suo tempore (nam mysterium iam operatur iniquitatis: tantum ut qui tenet nunc, teneat, donec de medio fiat) Et tunc reuelabitur ille iniquus: quem Dominus Iesus interficiet spiritu oris sui, & destruet illustratione aduentus sui eum, cuius est aduen-

aduentus secundum operationem Satanae in omni virtute, & signis, & prodigijs mendacibus, et in omni seductione iniquitatis ijs qui pereunt.

68. 2. Tim. 3. Hoc autem scito, quod in nouissimis diebus instabunt tempora periculosa, & erunt homines se ipsos amantes, cupidi, elati, superbi, & cætera; & voluptatum amatores magis quam Dei, habentes quidem speciem pietatis, virtutem autem eius abnegantes.

69. 2. Tim. 4. Corona iustitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die iustus iudex: non solum autem mihi, sed & ijs qui diligunt aduentum eius.

70. Heb. 9. Statutum est hominibus semel mori, post hoc autem iudicium.

71. Heb. 10. Voluntarie enim peccantibus nobis post acceptam notitiam veritatis, iam non relinquitur pro peccatis hostia, terribilis autem quedam expectatio iudicij & ignis amulatio, quæ consumptura est aduersarios. Horrendum est incidere in manus Dei viuentis. Quia iudicabit Dominus populum suum.

72. Iacobi. 5. Nolite ingemiscere fratres in alterutrum, ut non iudicemini. Ecce iudex ante ianuam assistit.

73. 1. Pet. 4. Tempus est ut iudicium incipiat à domo Dei. Si autem primum à nobis, quis finis eorum, qui non credunt Dei Euangelio? Et si iustus vix saluabitur, impius & peccator vbi parebunt?

74. 2. Pet. 3. Venient in nouissimis diebus in deceptione illusores iuxta proprias concupiscentiæ ambulantes, dicentes, Vbi est promissio aut aduentus eius? Ex quo enim patres dormierunt, omnia sic perseverant ab initio creaturæ. Vnum vero hoc non lateat vos charissimi, quia vnus dies apud Dominum sicut anni mille, & mille anni sicut dies vnus. Non tardat Dominus promissionem suam, sicut quidam existimant, sed patienter agit propter vos, nolens aliquos perire, sed omnes ad pœnitentiam reuerti. Adueniet autem dies Domini ut fur, in quo cæli magno impetu transient, elementa verò calore soluentur, terra autem & quæ in ea sunt opera exurentur. Cum igitur hæc omnia dissoluenda sint, quales oportet vos esse in sanctis conuersationibus, et pietatibus? Novos verò cælos et nouam terram, in quibus iustitia habitat, secundum promissum ipsius expectamus.

75. 1. Ioan. 2. Charissimi, nouissima hora est: et sicut audistis, quia Antichristus venit, et nunc Antichristi multi facti sunt.

76. Iudæ. 1. Angelos verò, qui non seruauerunt suum principatum, sed dereliquerunt suum domicilium, in iudicium magni diei vinculis aternis sub caligine reseruauit.

77. Apoc. 6. Et vidi cum aperuisset sigillum sextum, et ecce tremotus magnus factus est: et Sol factus est niger tanquam saccus cili-cinus, et Luna tota facta est sicut sanguis; et stellæ de cælo ceciderunt

super terram, sicut ficus emittit grossos suos cum à vento magno mouetur: et cælum recessit sicut liber inuolutus, et omnis mons et insula de locis suis motæ sunt: et reges terræ, et principes, et tribuni, et diuites, et fortes, et omnis seruus, absconderunt se in speluncis, et in petris montium, et dicunt montibus et petris, Cadite super nos, et abscondite nos à facie sedentis super thronum, et ab ira agni: quoniam venit dies magnus iræ ipsorum, et quis poterit stare?

78. Apoc. 10. Et Angelus, quem vidi stantem super mare, et super terram, leuauit manum suam ad cælum, et iurauit per uiuentem in secula seculorum. Quia tempus non erit amplius, sed in diebus septimi Angeli cum ceperit tuba canere, consummabitur mysterium Dei.

79. Apoc. 11. Ciuitatem sanctam calcabunt mensibus quadraginta duobus: et dabo duobus testibus meis, et prophetabunt diebus mille ducentis sexaginta amicti saccis. Et cum finierint testimonium suum, bestia, quæ ascendit de abyssu, faciet aduersus illos bellum, et vincet illos, et occidet eos. & cætera quæ prosequitur de Elia, & Enoch, & Antichristo, vsque ad cap. 14.

80. Apoc. 14. Et vidi alterum Angelum volantem per medium cælum, habentem euangelium æternum, vt euangelizaret sedentibus super terram, dicens voce magna, Timete Dominum, et date illi honorem, quia venit hora iudicij eius.

81. Apoc. 20. Et vidi thronum magnum candidum, et sedentem super eum, à cuius conspectu fugit terra, et cælum, et locus non est inuentus eis. Et vidi mortuos magnos et pusillos stantes ante thronum: et libri aperti sunt: et alius liber apertus est, qui est vitæ: et iudicati sunt mortui ex his quæ scripta erant in libris secundum opera ipsorum, et iudicatum est de singulis secundum opera ipsorum. Et infernus et mors missi sunt in stagnum ignis. Hæc est mors secunda. Et qui non inuentus est in libro vitæ scriptus, missus est in stagnum ignis. Et vidi cælum nouum, et terram nouam.

F I N I S.

INDEX

INDEX RERVM

QVAE IN HOC OPERE

CONTINENTVR.

A

ARON typum fuisse Christi. lib. 4. cap. 3. nu. 9.

Eiusdem virgam typum fuisse B. Virginis. lib. 6. cap. 1. nu. 7.

Abigail eiusdem Virginis figuram extitisse. ibid. num. 10.

Accommodatitius scripturae sensus quis. lib. 3. ca.

4. 5. & 14.

Aceto potatur Christus in cruce. lib. 8. cap. 41.

Accusatur falsi. lib. 8. cap. 18.

Adam typum Christi gessisse. non solum quod fuit sumptus de terra, & Christus de caelo; verum etiam in eo quo extitit Christo contrarius, nimirum in inobedientia & peccato. lib. 1. cap. 19.

Idem, ex cuius dormientis latere costam eripuit Deus, figura fuit Christi in cruce dormientis, è cuius latere fluxit Ecclesia. lib. 8. cap. 20.

Adoratur à Magis Christus. lib. 6. c. 5.

Aduentus eius in mundum multa nobis contulit bona. lib. 5. cap. vlt. nu. 1. 2. 3. 4. & seq.

Adulterari verbum Dei quis dicatu r. lib. 3. c. 1.

Aduocatus noster Christus apud Patrem. lib. 5. c. 6. & c. vlt. nu. 1.

Aegyptum petit. lib. 6. c. 7.

Affabilitas eius in homines. lib. 7. c. 5.

Agnus paschalis. lib. 7. c. 14. Assatur in modum crucis, ideoque figuram gessit Christi crucifixi. lib. 8. c. 31. nu. 15. & c. 44. nu. 3. &

O o 2 4. Festi-

I N D E X.

4. Festinanter comestus significat Christum celeriter in cruce morte consummatum. lib. eod. cap. 51. nu. 1.
- Alapa percutitur Christus. lib. 8. c. 9.
- Altare significare Christum. lib. 5. c. 6. nu. 8.
- Allegorizanda non esse omnia in scriptura. lib. 3. c. 15. & c. 18. Quis sit modus ac ratio allegorias ducendi, vdendum. c. 17. Plures allegoricos sensus vna eademque res admittere potest. ibidem.
- Ambrosius suis verbis elegantissime intermiscet scripturæ verba. lib. 3. cap. 6.
- Amor Christi in homines. lib. 7. cap. 5. In discipulos. cap. 14. Præ nimio amore ecstasim passus. ibid. nu. 6.
- Animam Patri commendat. lib. 8. cap. 43.
- Anselmus describit luctum B. Virg. super filio mortuo. lib. 8. c. 53.
- Apocrypha quæ sit scriptura, & quæ canonica, est Ecclesiæ iudicare. lib. 2. cap. 13.
- Apostoli plurimos veteris testamenti sensus reconditos explicarunt. lib. 1. cap. 19. Vocantur pastores. lib. 5. c. 3. nu. 6. Eorum doctrina in quo differat ab Euangelica. lib. 1. cap. 23. Vocantur stellæ. lib. 7. cap. 3. nu. 9.
- Ad Apostolatam vocati sunt pauperes & idiotæ. lib. 7. cap. 3. & ca. 8. num. 3. Post lotionem pedum consecrantur sacerdotes. eod. lib. c. 15. nu. 3. Spiritum sanctum recipiunt. lib. 9. cap. 3.
- Aquila prouocans pullos suos ad volandum similitudinem gerit cum Christo ascendente ad cælum. lib. 9. cap. 2. nu. 19. & 20.
- Arcam intus deauratam in scrip. vet. significasse Mariam Virginem. lib. 6. cap. 1. nu. 6. significasse Christum. lib. 9. cap. 2. nu. 13.
- Arithmeticæ Astrologiæ ac reliquarum artium liberalium cognitionem requiri ad sacrarum literarum cognitionem. lib. 2. ca. 8.
- Arius ex quo loco scripturæ asseruerit filium Dei esse creaturam. lib. 4. cap. 6. nu. 7. negauit filium esse Patri æqualem. ca. 7.
- Arianos per tendiculas Aristotelis esse conatos labefactare Ecclesiam Dei. lib. 2. c. 8.
- A fello vectus Christus Hierosolymam ingreditur. lib. 7. cap. 13.
- Auctorem esse rerum omnium Christum Iesum. lib. 4. c. 7.
- Augustinum dicere plures esse posse sensus literales vnius sententiæ scripturæ sacræ. lib. 3. c. 19. Hebraicas litteras ignorauit. lib. 2. c. 13. Septuaginta interpretationem acriter defendit. lib. 2. c. 18. Diuidit scripturam tripliciter. lib. 3. c. 15.
- Auroram surgentem apud Iob significare Virginem Dei matrem. lib. 6. c. n. 17.
- Auis captus apud Hieremiam thren. 3. significasse Christum. captum à Iudæis. lib. 8. c. 7.

I N D E X.

B.

- B**APTISMVS præfiguratur apud Zachariam Proph. lib. 5. cap. 2. num. 27.
 Barrabæ postponitur Christus. lib. 8. cap. 21.
 Beatitudo cælestis apud Ezech. & Esaiam. lib. 5. c. ult. n. 1. & 2. & 3.
 Benigne conuersatur cum hominibus Christus Iesus. lib. 7. cap. 5. peccatores excipit. lib. 7. cap. 7.
 Bernardus accommodat apposite sensum scripturæ qui est de Ioseph Patriarcha ad Iosephum sponsum B. Virginis. lib. 3. cap. 13. frequenter vitur sensu scripturæ per accommodationem, atque ita frequens est hac in re, vt quodammodo verbis scripturæ loqui perpetuo ac suum sensum exprimere videatur. lib. 3. cap. 6. laudat Ecclesiam quæ sanctis egregie accommodat sensum qui de alijs intelligitur ad literam. lib. 3. cap. 11. Inter fagos diuinam scripturam dedit. lib. 2. c. 4.
 In Bethleem natum Christum pauperem Regem. lib. 6. ca. 3. Blasphemus iudicatur. lib. 8. cap. 12.
 Biblia sacra esse difficilia. lib. 2. cap. 2. & 3. ad ea intelligenda requiri humilitatem, puritatem, & studium. ibidem. eorum sensum esse profundum. lib. 2. cap. 3. esse similia syluæ. lib. 2. cap. 3.

C

- C**ANONICA quæ sit scriptura esse penes Ecclesiam iudicare. lib. 2. cap. 13.
 Caput & corona Sanctorum Christus.
 Catholicos aliquando parum pios plures facere Rabbinos, quam scriptores Ecclesiasticos. lib. 2. c. 11.
 Cædrorum torrentem transit Christus. lib. 8. cap. 3.
 B. Cæcilie vt etiam alijs virginibus & martyribus optime accommodari orationem Iesu filij Sirach in sensu qui dicitur per accommodationem. lib. 3. cap. 7.
 Cherubim duo se mutuo aspicientes in scriptura quid significant. lib. 1. cap. 10.
CHRISTO ignorato scripturam sacram intelligi non posse. lib. 1. cap. 1. & 8. Ipsum esse obiectum, finem, & scopum sacre scripturæ. lib. 1. cap. 1. & 8. Doctrinam suam veteris testamenti testimonijs passim comprobauit. lib. 1. cap. 3. Eius morte firmatum esse nouum testamentum. lib. 1. cap. 14.
 Christia-

I N D E X.

- Christianos valde in fide confirmari ex vtriusque testamenti mutua collatione. lib. 1. cap. 7. plurimos similes esse Iudæis. cap. 16.
- Cœna vltima Christi. lib. 7. cap. 15.
- Concionatoribus plurimum confert vtriusque testamenti sententiarum mutua collatio. lib. 1. cap. 7. & 10. iisdem magnopere cōducit, vt quæ de Christo passim traduntur in scripturis, ea ipsi vnum in locum congesta habeant. lib. 1. cap. 11. Tunc recte verbum Dei tractare dicentur, quando omnia quæ dicunt ad Dei & proximi dilectionem dirigunt. lib. 3. cap. 1. Aliquando potius se quàm Christum prædicant. ibidem. Qualis debeat esse concionator verbi Dei habetur eodem loco ex S. Hieronymo & S. Paulo. Et ex instituto agit de hac re cap. 2. Apud hæreticos agens sensu debet vt literali ad eos conuincendos, apud populum autem fidelem sensu per accommodationem, qui maxime valet ad pietatem excitandam. lib. 3. cap. 8. Quomodo recte adhibere poterunt scripturam ad suum sensum explicandum. lib. 3. cap. 13. Veritatem vt fundamentum in verbo Dei tractando adhibere debent. lib. 3. cap. 3. Christum imitari eos oportet in corripiendo & arguendo populum. lib. 7. cap. 11. In sedulitate concionandi. lib. 7. cap. 12. nu. 9.
- Confessionem sacramentalem debere esse secretam. lib. 1. cap. 15.
- Consensum perpetuum scripturæ maximum esse argumentum veritatis illius. lib. 1. cap. 7.
- Consolatur Christus discipulos ad passionem properans. lib. 8. c. 1.
- Consummasse omnia morte sua. lib. 8. cap. 42.
- Cornelius Iansenius triplicem affert scripturæ sensum. lib. 3. cap. 9.
- Creationis verbum, cum dicitur in Prouerb. cap. 8. Dominus creauit me, quomodo intelligendum. lib. 3. c. 6.
- Crucem Christi in scriptura significatam per pennas, vt habetur Malachiæ 4. Et sanitas in pennis eius. lib. 5. cap. 2. nu. 30. per holocausti ligna. lib. 8. cap. 28. nu. 1. per principatum super humeros. nu. 2. per clauem David. nu. 3. per disciplinam pacis. nu. 4. per lignum per quod sit iustitia. nu. 5. per arboris rami. nu. 7. per altare. num. 10. per lignum ex eo quod dicitur Mittamus lignum in panem eius. nu. 13. De cruce Christi. prophetia lib. 5. cap. 2. nu. 22.
- Cruci affixus Christus. lib. 8. cap. 31. Figuratur in scrip. vet. per palmam. ibid. nu. 8. per lapideam cuius meminit Zacharias Proph. nu. 9. per pallium ligatum ad vineam. num. 12. per agnum paschalem. ibid. illuditur à sacerdotibus, militibus, latronibus, & populo. cap. 32.
- Curia Herodis eum spernit. eod. lib. cap. 20.

I N D E X.

D

- D**ANIELEM postulatam ad mortem a Satrapis contra Regis voluntatem, typum fuisse Christi à Iudæis contra voluntatem Pilati ad mortem postulati. lib. 8. c. 27.
- Dauidis nomine in scripturis sacris præsertim Prophetis Christus sæpe intelligitur. lib. 1. c. 22. lib. 4. c. 4. nu. 7. & lib. 5. c. 3. nu. 2. & c. 6. nu. 2. & 3. Ipsum clarissime omnium Prophetarum de Christo varicatum. ibidem, videlicet li. 1. c. 22. Eundem triginta annos natam regnare cœpisse, atque ita figurâ fuisse Christi Domini. lib. 6. c. 9. nu. 2. Ipsius à Ionatha discessum significasse Christi discessum à discipulis. lib. 8. cap. 1.
- Descriptio orbis facta ab Augusto Cæsare paulo antequam Christus nasceretur prædicta ab Aggæo Propheta. lib. 6. c. 2. nu. 10.
- Deuotionem ac pietatem excitare literas sacras, si exponantur in sensu per accommodationem. lib. 3. c. 8.
- Deum esse patrem nostrum ac sponsum, & nos esse eius hæredes. lib. 1. cap. 13.
- Deus Deus meus respice in me, psalmum hunc 21. impletum Christo existente in cruce & clamante se à patre derelictum. lib. 8. cap. 40. nu. 1.
- Dexteram Dei signare filium Dei. lib. 5. cap. 6.
- Diabolum intelligi per leonem. lib. 5. cap. 3. nu. 9. Eundem, ut homines decipiat, & in errorem inducat, Deum in suis operibus peruerse imitari. lib. 2. c. 11.
- Difficilem intellectu esse scripturam sacram. lib. 2. cap. 2.
- Dilectionem suam in discipulos ostendit Christus in vltima cæna. lib. 7. cap. 14.
- Discipulorum tristitia ex Christi absentia. lib. 8. cap. 1. Eum deserunt. cap. 8.
- Diuinitas Filij Dei contra Arium probatur multis scripturæ locis. lib. 4. cap. 7. per totum.
- Diuitijs ac rebus temporalibus affixi fideles similes sunt populo Iudaico. lib. 1. cap. 16. ut fuere plurimi ex illo populo perfectionem Christianam aliquo modo attingentes similes Christianis in perfectione Christiana.
- Doctoribus Ecclesiæ quorum celebramus officium, sæpe accommodari sensum scripturæ ab ipsa Ecclesia qui dicitur accommodationis. lib. 3. cap. 6.
- Doctorem nostrum esse filium Dei. lib. 4. cap. 1. & doctorem iustitiæ. ibidem. & nu. 5.

I N D E X.

Doctrina Christi cibus animæ. lib. 4. cap. 1. nu. 2.
 Dominum totius orbis esse Christum Iesum. lib. 4. cap. 4. & omni-
 potentem dominum. cap. 7.
 Dux noster Christus. lib. 4. cap. 1. nu. 3.

E

ECCLÉSIA ambulare dicitur coram Christo. lib. 4. ca. 3. nu.
 5. esse Christi regnum. lib. 4. cap. 4. in princ. & num. 5.
 item esse regnū Israel & domum Iacob. ibid. n. 1. Eius felicitas,
 & quot bona in ea habeamus. lib. 5. cap. vlt. nu. 3. 6. 9. 10. &
 11. Iudiciū certum ac infallibile de scriptura diuina esse penes
 eam. lib. 2. cap. 12. Eiusdē esse diiudicare quinam sit proprius
 ac verus scripturæ sacræ sensus. c. 13. & quænam sit legitima in-
 terpretatio. c. 14. Si quid decernat pro fide habendum, id nobis
 maxime vsui esse, vt eo ipso scripturas recte interpretemur si ad
 eum sensum omnia conuertamus. lib. 3. c. 21.
 Ecstasim passus Christus Dominus præ nimio amore. lib. 7. cap. 14.
 nu. 6.
 Eliam typum fuisse Io. Baptistæ. lib. 7. c. 1. nu. 4.
 SS. Ephrem ac Epiphanium sacras litteras Deo potius inspirante
 quam proprio labore intellexisse. lib. 2. cap. 4.
 Esaiam Prophetam floruisse eloquentia. lib. 2. cap. 8.
 Esther figuram fuisse matris Dei. lib. 6. cap. 1. num. 21. & 22.
 Euangelium explicationem esse quandam testamenti veteris. lib.
 1. cap. 2. comprobari lege veteri. lib. 1. cap. 3. Esse virgam virtu-
 tis Christi. lib. 4. cap. 4. num. 4. Quomodo prædicandum. lib. 3.
 cap. 1. In quo differat ab Apostolica doctrina. lib. 1. cap. 23.
 Euangelistas in sensu litterali scripturas citasse. lib. 3. cap. 9.
 Exemplar veritatis esse Christum Dei filium. lib. 5. cap. 5. & præ-
 cipue num. 3.

F

FIDES Christi legi veteri opponitur, lib. 4. cap. 2. num. 6. Ex
 ea viuunt iusti. lib. 5. cap. 7. num. 7.
 Fideles confirmantur magnopere ex vtriusque testamenti mu-
 tua collatione. lib. 1. cap. 7.
 Filium Dei vnigenitum esse Christum Dominum. lib. 4. cap. 6. Esse
 candorem lucis æternæ. lib. 4. cap. 6. nu. 6. Ex quo loco scripturæ
 peruerse collegerit Arius esse creaturam. ibidem nu. 7. & cap. 7.
 num. 19. Esse æqualem Patri, & ipsum Deum. lib. 4. cap. 7. nu.
 2. &

I N D E X

2. & 3. & seq. Item esse magnum Deum. num. 7.
 Flagellis cæsus Christus. lib. 8. cap. 22.
 Florem esse eundem de radice Iesse. lib. 6. cap. 2. num. 9.
 Fluminis impetus lætificat ciuitatem Dei &c. accommodatur
 hic psalmi versiculus appositæ B. Virgini. lib. 6. cap. 1. num. 24.
 Item fundamenta eius in montibus sanctis, &c. ibid. num. 23.

G

- G**EDEONEM, cum exiguo militum numero hostem ter-
 ruit, typum fuisse Christi Domini. lib. 5. cap. 1. num. 14.
 Gentium vocatio ad gratiam Euangelicam. lib. 5. cap. 2. num. 17. &
 cap. 4. num. 12. Eas hodie in nouo orbe mirabile Dei lumen ex-
 pertas. num. 14. & 15. Earum spes vnica Christus. lib. 5. cap. 4.
 per totum ex instituto. Easdem ad Christum conuertendi opti-
 mam rationem esse vtrunque testamentum simul collatum.
 lib. 1. c. 6. Christum mortuum glorificant.
 Geographia necessaria ad intelligentiam sacræ scripturæ. lib. 2.
 cap. 8.
 Germinis vocabulo quid significet scriptura. lib. 4. cap. 4. num. 6. &
 lib. 5. cap. 7. num. 10. 11. 12. &c.
 Gladio comparatur lex Dei. lib. 1. cap. 19.
 Gloriam sanctorum esse Christum. lib. 5. cap. 8.
 Gnostici hæretici vetus testamentum reiiciunt. lib. 1. cap. 5.
 Gratia Christi nos antiquæ legis onere leuatos. lib. 4. cap. 2. num. 1.
 Totius radicem esse ipsum Christum. lib. 5. cap. 7.

H

- H**ÆRETICI quidam Iudæis è diametro oppositi vetus te-
 stamentum repudiant. lib. 1. cap. 5. Hæreticos impudenter
 iactitare scripturam esse facilem intellectu ac cuius obuiam,
 proprioque sensu explicari à quouis posse. lib. 2. cap. 1. damnât
 philosophiam humanam. lib. 2. cap. 8. Vulgatam scripturæ edi-
 tionem irrident. ibidem. linguarum cognitionem, Græcæ præci-
 pue ac Hebraicæ arrogant. lib. 2. cap. 11. Conuincendi sunt
 sensu scripturæ literalis. lib. 3. cap. 8. & cap. 21.
 Hæredes nos esse Dei. lib. 2. cap. 13.
 Hebdomadas sexaginta completas in aduentu Christi. lib. 5. cap. 2.
 Hebræâ linguâ, si in aliam linguam conuertatur, non retinere ean-
 dem vim quam habet in proprio idiomate; quare eius cognitio
 conducit plurimum ad intelligentiam scripturarum. lib. 2. cap.

I N D E X.

10. Fuisse omnium primam, vocarique sanctam, in eaque scripturam editam esse canonicam, & quamvis eam corrumpere aliqui Rabbini conati fuerint, puram tamen Dei providentia à multis Catholicis conseruatam credendum est. lib. 2. ca. 16. Cùm ab ea aliquando dissenserint septuaginta interpretes, lib. 2. cap. 20.

Hebraicorum nominum interpretatio valet ad sensum allegoricum ex scriptura deducendum. lib. 3. cap. 17.

Hebræos plurima linguæ sanctæ falso affingere, vt nobis Christum eripiant, & Græcam Latinamq; linguam contemnere. lib. 2. cap. 11. Ijs fauent Catholici quidam parum pij, qui plus tribuunt

Rabbinis quam D. Hieronymo ac 70. interpretibus. ibidem.

Herodes paruulos occidit. lib. 6. cap. 7. alter vnâ cum exercitu Christum spernit. lib. 8. cap. 20.

B. Hieronymum Hebraicas literas optime calluisse, eas ignorasse

S. Augustinum. lib. 2. cap. 13. Eundem Hieronymum visum aliquando 70. interpretes reprehendisse. c. 16. quos acriter defendit Augustinus. c. 18. Nihil tamen se contra eos locutum fatetur. li. 2. cap. 20. vbi etiam causa redditur cur id fecerit. Idem Hieronymus aliquando ab Augustino reprehensus postea laudatur. li. 2. c. 18.

Hierosolymam a fello vectus Christus ingreditur, & magnifice excipitur. li. 7. cap. 13. Eius obsidio prædicta à Prophetis. li. 8. ca. 29. Afflictam, & ab Esaia deploratam, figuram fuisse B. Virginis dolentis super mortuum filium. cap. 34. num. 3.

Historiæ cognitio sacræ scripturæ intelligendæ utilis. lib. 1. cap. 8. nõ tamen omnino ei fidendum, sed prudenter agendum, cum sæpe comperiamus historicos errasse tum in annorum supputatione, tum in numerorum computatione. lib. 2. cap. 9.

Historicus scripturæ sensus idem qui literalis. lib. 3. cap. 4. Is semper vt fundamentum supponendus, deinde superedificandus tropologicus seu allegoricus. lib. 3. cap. 13.

Humiliter legendam esse sacram scripturam. lib. 2. cap. 2. & 3.

Hyssopum in scriptura veteri Christi sanguinem perfigurasse. li. 5. cap. 2. num. 4.

I

IACOB Ioseph filij sui tunicam sanguine tinctam agnoscentem figuram fuisse B. Virginis deplorantis filium mortuum. lib. 8. ca. 34. nu. 4. & lib. 5. cap. 3. num. 8. Eius nomine Christum intelligi. lib. 5. cap. 6. num. 2.

Idiotas aliquando diuino afflante Spiritu plura intellexisse ex diuinis

I N D E X

- nis literis, quam docti proprio labore ac studio vnquā intelligere potuerunt. lib. 2. ca. 4.
- Idiotas ad Apostolatū vocatos. lib. 7. cap. 3.
- Jeremias typus Christi. lib. 3. c. 6. lib. 8. c. 7. nu. 6. & c. 27.
- I E S V nominis sæpe mentionem fieri in veteri testamento. lib. 6. cap. 4.
- Imperium Christi super omnes gentes. lib. 5. c. 4. nu. 8.
- Indos mirabile lumen Christi expertos. lib. 5. c. 4. nu. 14. & 15.
- Infantes ab Herode propter puerum I E S V M occisi. lib. 6. c. 8.
- Infideles maxime coarguuntur ex scripturarum perpetua confessione. lib. 1. cap. 6.
- Innocens I E S V S iudicatur à Pilato, & tamen tradit eum Iudæorum voluntati. lib. 8. cap. 27.
- Interpretes sacræ scripturæ ab Ecclesia approbatos Spiritu sancto suggerente interpretatos. lib. 2. cap. 14.
- Interpretationum variarum scripturæ utilitas. lib. 2. c. 15.
- Interpretationem septuaginta etiam esse canonicam. li. 2. cap. 18.
- Qua ratione scripturam interpretati sint. ca. 19.
- Ioannem Baptistam præcurso rem, Christum annunciare. lib. 7. cap. 1.
- Ioanni Apostolo Christus in cruce existens matrem commendat. lib. 8. cap. 38.
- Iob figura Christi. lib. 8. cap. 40. nu. 2. Ipse patiens Christi patientis significationē quandam exhibuit. lib. 8. c. 8. nu. 11. & 12.
- Ionam in mare demissum eiusdem fuisse typum. lib. 5. ca. 2. nu. 19.
- Item in prædicatione sua ad Niniuen. lib. 7. cap. 2.
- Ioseph Patriarcham typum fuisse eiusdem. lib. 5. cap. 1. num. 3. Tringinta natus annos cum staret in conspectu Pharaonis eiusdem figuram fuisse. lib. 6. cap. 9. nu. 1. Eundem precibus Ruben fratris sui à morte liberatum, & tamen in cisternam missum præfigurasse Christum à Pilato quamuis inuito ad mortem iudicatum. lib. 8. ca. 27. Cum duobus regis ministris in carcerem missus figura fuit Christi ducti ad mortem vna cum duobus latronibus. lib. 8. cap. 30. Nudatus à fratribus tunica talari significauit Christum, cuius vestes diuisæ fuerunt militibus. cap. 33.
- Iosue non solum nomine, quod scriptura eum etiam vocat Iesum, significante id eius nomine, sed et ipsa figuram extitisse Christi. lib. 6. c. 4. nu. 1.
- Isaac sacrificandus figura eiusdē sacrificati in cruce. li. 8. c. 31. n. 16.
- Ex itinere fessus Christus inopia laborat. lib. 7. c. 12.
- Iubilæus annus apud Hebræos qui erat 55. significasse aduentum Spiritus sancti dies post Christi resurrectionem. lib. 9. c. 3.

I N D E X

- Judeos Christum ignorantem, sacram scripturam non intelligere, cuius ipse scopus est. lib. 1. c. 4. Cōtrarij eis sunt Gnostici alique hæretici, vt enim illi nouum, sic hi vetus testamentum repudiant. lib. 1. c. 5. eos confundendi optimam rationem esse vtriusque testamenti collationem. lib. 1. c. 6. negant Messiam filium esse Dei, vnam tantum personam in Deo admittentes. lib. 4. c. 6. in princ. & nu. 5. Christum persequuntur. lib. 7. c. 11. fuisse semper ab eo conuictos. ibid. nu. 9. ob necem eius compuncti sunt. lib. 8. c. 47. Ipsi tanquam genti puerili ac rudi magno Dei consilio præcepta quædam quodammodo puerilia data sunt. lib. 1. cap. 15. Euidentiſſima prophetia. Isaia, quæ est de Christi passione, facile conuincuntur. lib. 5. c. 2. nu. 5. Aliam etiam quæ est apud Hieremiam, qua etiam clarissime conuincebantur, eradere sunt ausi. lib. 8. cap. 10. num. 10. Tendunt insidias Christo. lib. 7. c. 12. iniurias ei inferunt. lib. 8. c. 19.
- Judas vendit Christum, eumque tradit. lib. 8. c. 5. & 6. penitentia ductus loqueo se suspendit. c. 15.
- Iudicij magnus dies. lib. 9. c. 4.
- Iugum Christi. lib. 4. c. 2. nu. 4.

L

- L**ABORE quæ parantur, ea diligentius custodiuntur. lib. 2. c. 2. requiri etiam laborem ac diligentiam præter mentis puritatem ad scripturas sacras intelligendas. lib. 2. c. 7.
- Laborat inopia Christus & labore itinerum fatigatur. lib. 7. c. 12.
- Lancea latus Christi transfixum. lib. 8. c. 50.
- Lapis angularis Christum in cruce præfiguratur. lib. 5. c. 2. nu. 25. & reprobatus ab ædificantibus, factusque in caput anguli eundem designat. c. 7. nu. 4. item lapis probatus apud Isaiam. nu. 2. & lapis apud Zachariam, n. 4. & ille qui abscessus fuit sine manibus. lib. 6. c. 1. nu. 41.
- Lapides sanctuarij apud Hierem. thren. 4. Apostolos denotant. lib. 8. cap. 13.
- Latinam scripturæ vulgatam editionem esse hodie certissimæ autoritatis, cum tamen & Græca & Hebraica sit etiam canonica. lib. 2. c. 16. & septuaginta. c. 18.
- Larrones ducti cum Iesu ad mortem. lib. 8. c. 30. Eorum vni pollicetur salutem. lib. 8. c. 36.
- Lectio scripturæ utilissima. lib. 1. c. 9. Psalmorum præcipue. c. 22. diligens ac frequens optima est regula ad scripturas intelligendas. lib.

I N D I E X

- das. lib. 3. cap. 21. oportet fiat cum animi puritate & humilitate.
 lib. 1. cap. 3. & 4.
 Legem veterem habere quasdam obseruationes & præcepta puerilia, & id miro Dei consilio factum. lib. 1. c. 15.
 Legis nomine communiter intelligi vetus testamentum. lib. 1. c. 17. sed magis proprie ea quæ à Mose scripta sunt. ibidem. comparatur gladio. lib. 1. cap. 19. Esse eius auctorem Christum. lib. 4. cap. 2. num. 11. eundem esse legislatorem ibidem. datam legem post 50. dies significasse aduentum Spiritus sancti super Apostolos die 50. post Christi ad caelos ascensionem. lib. 9. cap. 3. num. 13. Veterem declarari per nouam. gratiæ legem. lib. 1. cap. 2. & nouam vicissim per veterem. lib. 1. cap. 2. & 8. Eius translationem. in nouam. Prophetæ prædixerunt. lib. 4. cap. 2. num. 1.

Libri qui sint canonici esse Ecclesiæ diiudicare. lib. 2. c. 13.
 Limbum aperuit Christus sanguine suo, & inde patres eduxit. lib. 5. c. 2. nu. 26.

Linguarum cognitionem multum conducere ad intelligentiam. sacre scripturæ. lib. 2. c. 10.

Literalis sensus scripturæ quis. lib. 3. c. 4. quenam in scripturis eum maxime sensum ament. lib. 3. c. 16. eum quosdam Catholicos temerarios sibi arrogare, ac spirituales & mysticum patribus, immo quod maius est ipsi Christo & Apostolis tribuere, quasi non intellexerint verum literalem sensum. lib. 2. c. 14.

Lucernam Christi fuisse Ioannem Baptistam. lib. 6. c. 1. nu. 3.

M

MAGISTRVM verum esse filium Dei. lib. 4. c. 1.

Magos ab Oriente venisse, & Christum adorasse. lib. 6. c. 5.

Manna in scriptura veteri designare caelestem sapientiam, & diuinam scripturam. lib. 3. c. 19.

Manuerus Christus. lib. 7. cap. 5.

MARIAM matrem. Domini super omnes homines Deo gratam & nostre salutis administram electam diuinitus. lib. 6. c. 1.

Figurari in Apocalypsi per signum illud magnum quod apparuit in celo. lib. 6. cap. 1. nu. 9. Prophetiæ quæ de ea sunt in veteri testamento. ibidem. nu. 1. & seq. esse matrem viventium. nu. 4.

Mariam sororem Moysi eius figuram existisse. nu. 5. Sanctuarium & arcam intus deauratam eam significasse. nu. 6. item virgam Aaron. nu. 7. stellam Iacob. nu. 9. arcam Sion, & ciuitatem

David. nu. 12. domum quam edificauit Salomon. nu. 3. domum

Domini

INNE DEI XI

- Domini, nu. 14.** Thronum Salomonis, nu. 16. Auroram surgen-
 tem, nu. 17. & 18. per auroram confurgentem. Eius conceptio-
 nem immaculatam posse pio aliquo sensu colligi ex loco Iob. c. 1
 43. nu. 17. ibidem. Auroram confurgentem, pulchram vt Lunā,
 electā vt Solem n. 18. Eius figuram fuisse Iudith. n. 19. & 20.
 Esse fundamentum eius in montibus sanctis, nu. 23. tabernacu-
 lum Dei. 24. thronum eiusdem. nu. 26. domum quam sapientia
 ædificauit sibi, nu. 27. ferculum quod fecit Salomon, nu. 28. de-
 notari per sponsam cant. 4. nu. 36. hortum conclusum, fontem
 signatum, 36. per colubam vnicam, 37. montem in vertice mon-
 tium, nu. 4. montem à quo abscissus lapis sine manibus. lib. 6. c.
 1. nu. 41. per terram sanctificatam apud Zach. Proph. nu. 42. De
 ea dici per accommodationem quæ de eius filio dicta sunt in
 sensu literali. lib. 3. c. 6. & c. 11. natum ex ea filium Dei. lib. 6. c. 2.
 & natum in Bethleem. lib. 6. c. 3. eius purificatio in templo. c. 6.
 fugit in Aegyptum. c. 7. stat iuxta crucem filij. lib. 8. c. 37. Eius
 apud filij crucem stantis figuram exprimunt mulieres aliquot
 quæ præsentès fuerunt filijs extremo supplicio affectis. ibidem.
 Eam discipulo commendat filius crucifixus. c. 38. Ipsa in perso-
 na Ioannis nobis omnibus mater data. ibidem. nu. 1. dolet mor-
 tem filij. lib. 8. c. 54. Noemi eius dolentis figuram gessit. ibidem.
 nu. 2. quædam matris Tobie ei egregie accommodari possunt.
 lib. 9. c. 1. nu. 24.
Maxilla Christi alapa percussa. lib. 8. c. 8.
Mediatorem esse hominum. lib. 5. c. 6.
Meditationi verbi Dei ac rerum diuinarum plurimum prodesse
 vtrunque testamentum vnà collatum. lib. 1. c. 7.
Meditatio scripturæ prodest plurimum ad eius intelligentiam. lib.
 3. c. 21.
Mendacium verbo Dei admiscere esse maximum scelus. lib. 3. c. 3.
Messias verus, Christus Dominus. lib. 4. c. 5. & nomen hoc proprie
 de eo dici. ibidem.
Miraculis illustris Christus Dominus. lib. 7. c. 6.
Miseros ac pauperes à superbiorum calumnijs defendit. lib. 7. c. 8.
Montem in scriptura veteri supra verticem montium, & montem
 à quo abscissus est lapis sine manibus, significasse Deiparam vir-
 ginem. lib. 6. c. 1. nu. 4.
Moralis Philosophiæ præcepta peti optima ex Prouerb. Salom.
 lib. 3. c. 16.
Morales scripturæ sensus non esse per allegoriam exponendos, sed
 ad litteram. lib. 3. c. 16.
Mortis horrore tristis Christus. lib. 8. c. 2. eius reus iudicatur. c. 12.
 inno-

I N D E X

innocentem Pilatus contra suam voluntatem morti adiudicavit.
c. 19. gustat eum pro nobis. c. 44.

Mosis scripta proprie dici legem. lib. 1. c. 17. obscure loqui de Chri-
sto. c. 18. in ijs plurima de eo allegorice dici. c. 19. cui obscure
scripserit. ibidem. Prophetat potius rebus quam verbis. ibidem.
& quamuis plerumque obscure loquatur, habet tamen non nul-
la testimonia clarissima. lib. 1. c. 20. & lib. 4. c. 1. nu. 1. Ipso longe
clarius de Christo scripserunt prophete. lib. 1. c. 21. Eum in Ae-
gyptiorum scientijs addiscendis 40. annos posuisse. lib. 2. c. 8.
Mundi vniuersi Dominum esse Christum Iesum. lib. 4. c. 4.

N

NATVM Christum ex Maria virgine. lib. 6. cap. 2. & natum.
inter animalia. lib. 6. c. 2. nu. 7. & 8.

Naturas ac proprietates rerum perspectas habere valere ad sensum
allegoricum ex literis sacris excipiendum. lib. 3. c. 17.

Negat Christum Petrus. li. 8. c. 14. eundem negant suum regem Iu-
dæi. lib. 8. c. 26.

Noe nudatus à Cham & ludibrio expositus figura fuit Christi in
cruce nudati & irrisi à Iudæis & prætereuntibus. lib. 8. c. 32. Sem
& Iaphet, qui eum cooperuerunt, figurâ fuisse Solis, qui radios
abscondit ne quis Christum in cruce nudatum aspiceret. lib. 8.
c. 39. nu. 4.

Nomen **IESV** Christo puero imponitur octavo die. lib. 6. c. 2.
nu. 7. & 8.

Noti eius ab eo in crucem acto distant. lib. 8. c. 48.

OBEDIENTIA Christi inobedientiam Adami arguit. li. 1.
c. 19. De ea agitur sub figura Abraham. lib. 5. c. 4. nu. 4. Obe-
diens est parentibus, & silentium agit ab anno 12. vsque ad 30.

lib. 6. c. 9. obediens vsque ad mortem. lib. 7. c. 15.

Obscurum esse ac profundū alicuius loci scripturæ sensum differ-
re. lib. 2. c. 3.

Oratione ac pietate plus sanctos patres affecutos in intelligendis
scripturis, quam ingenij acumine. lib. 2. c. 4.

Orat afflictus Christus. li. 8. c. 4. Orat pro crucifigentibus. li. 8. c. 35.

Oriens dicitur. lib. 4. c. 1. nu. 7. & lib. 5. c. 7. nu. 5.

Oseam Prophetam cum meretrice coniugium inijsse vere, & non
allegorice. lib. 3. cap. 15.

I N D E X

P

- P**APAE & Ecclesiae esse diiudicare de doctrina alicuius an congruat cum fide Catholica. lib. 2.c. 12. & quamvis quantum ad personam suam sit imperitus & ignobilis, tamen quantum ad dignitatem & gradum ei in omnibus obediamus oportet. ibi dem. Omnes reges terrae ei subijciuntur. lib. 4.c. 4. nu. 7. & 8.
- Parabolas Evangelicas esse profundas & plenas sensu. lib. 2. cap. 3. eis vititur Christus in docendo. lib. 7.c. 9.
- Peradifum voluptatis, quem Dominus plantavit, B. Virginem figurasse. lib. 6.c. 1. nu. 3.
- Passionis Christi luculentissima propheta. lib. 5.c. 2. nu. 5. eius figuram fuisse Ionam in mare demissum. ibidem. ei accommodari recte quaedam scripturae loca ad excitandam pietatem. lib. 3. cap. 13.
- Pastorem animarum esse Iesum Christum. lib. 5.c. 2. num. 12. & ex instituto c. 12.
- Patris sapientiam esse eundem Dei filium. lib. 4.c. 6. In cruce exclamat se à Patre derelictum. lib. 8.c. 40.
- Patres ac doctores Ecclesiae scientia humana ac saeculari fuisse instructos. lib. 2.c. 8. eorum consensum in scripturis interpretandis habendum pro litterali scripturae sensu. lib. 3.c. 21.
- Pauli Apostoli scripta aliqua esse obscura & intellectu difficilia. lib. 2.c. 1. Videri eum etiam ad intelligendas scripturas sacras studium ac industriam adhibuisse. lib. 2. cap. 7. docuit ipse exemplis allatis in scriptura sacra nihil esse negligendum ne minimū quid. lib. 3.c. 22. doctrinam suam comprobare & confirmari voluit à Petro & reliqua Ecclesia Hierosolymis congregata. lib. 2. cap. 12.
- Pauperem & regem natum Iesum Christum in Bethleem Iuda. lib. 6.c. 3. n. 4. & seq. Pauperes & idiotas ad Apostolatū vocavit. lib. 7. ca. 3. Pauperes & miseros protegit à calumnijs superbiorum. lib. 7.c. 8. Pauperem denique vitam agit. c. 12. eos pascit. lib. 5.c. 3. nu. 4.
- Paxillum fixum in loco fideli apud Isaiam significasse Christum. lib. 5.c. 7. nu. 3.
- Peccatum hominem auertete à Deo. lib. 4. c. 1. nu. 4. originale significari per noctem, & sine eo fuisse conceptam B. Virginem aliqua ratione pje colligitur ex loco Iob. lib. 6.c. 1. nu. 17. eorum remissionem factam per Christi sanguinem. lib. 5.c. 2. condonari nobis intercessione Christi vt aduocati apud Patrem. li. 5.c. 6.

Perfo-

I N D E X.

- Personam vnam tantum in diuinis Iudæi agnoscunt. lib. 4. c. 6. nu. 5. Ecclesiasticum saltem agnoscere duas. ibidem. num. 12.
- Petrus negat Christum, & ab eo benigne aspicitur. lib. 8. c. 14.
- Pharisæi ac scribæ pauperes deprimebant, quos Christus defendit. lib. 7. c. 8. Christus eos reprehendit. c. 10. significantur in scriptura per tauros. ibidem. Christum persequuntur vera docentem & corripientem vitia. c. 11.
- Philosophiæ cognitionem requiri ad scripturarum intelligentiam. lib. 2. c. 8. Vanam esse sine scientia Dei. ibidem. aliquando exulasse ab Ecclesia, & nunc denuo in integrum restitutâ, ibidem. eam damnari ab hæreticis.
- Pilatus ostendit Iesum populo. lib. 8. c. 24. Eum cum sciret innocentem, contra voluntatem suam morti adiudicat. c. 27.
- Pœnitentia sanatos portat Christus in humeris. lib. 5. c. 7. nu. 6. ijs prædicat regnum cælorum. lib. 7. c. 1.
- Pontificem esse Christum. lib. 4. c. 4.
- Præcepta rudia, ac quædam etiã quodammodo puerilia Iudæorum genti data. lib. 1. cap. 15. & cur vocentur à Deo non bona. lib. 4. c. 2. nu. 2.
- Prophetam verum esse Christum Dominum. lib. 4. c. 1. Prophetas prædixisse legis veteris translationem in nouam ac meliorem Christi legem. lib. 4. c. 2. nu. 1. eos Spiritu sancto dictante scripsisse. lib. 2. c. 7. Prophetias de Christo semper in nouo testamento referri in sensu literali. lib. 3. c. 10. clarissima de Christi passione. lib. 7. c. 11. num. 5.
- Psalmos Dauidicos omnium vberrime prædicare Christum. lib. 1. c. 18. & 22. Eorum lectio homini Christiano vtilissima, nec vlla frequentior in Ecclesia Dei. cap. 22. Eorum intellectus thesauros aperit inestimabiles. ibidem. Decimum septimum sub nomine Salomonis de Christo intelligi. lib. 4. c. 4. nu. 10. & octogimum octauum sub nomine Dauidis intelligi de eodem. n. 11.
- Puritate opus esse ei qui cupit intelligere scripturas. lib. 2. c. 3. & 4. & ex professo cap. 6.

R

- R**ABBINIS plus nimio à quibusdam Catholicis in scripturarum interpretatione tribui. lib. 2. cap. 11. Eos scripturas Hebraice scriptas vitiasse. ca. 16. item interpretationem septuaginta. cap. 20. quamuis à plerisque doctis integre seruatæ sint. Radicem totius gratiæ & iustitiæ esse Iesum Christum. lib. 5. cap. 7. item radicem de terra sitienti apud Esaiam. lib. 6. c. 1. num. 10.

I N D E X

Redemptorem mundi per sanguinem suum constitutum Christum Dominum. lib. 5. cap. 2.

Regem Israelis, ac totius orbis esse eundem. lib. 4. cap. 4. natum regem, sed pauperem in Bethleem Iuda. lib. 6. cap. 3. nu. 4. & seq.

Reges ab Oriente venisse, & eum adorasse. cap. 5. nu. 2. & 3. Regem suum esse negant Iudæi. lib. 8. cap. 26. Regem non habemus nisi Cæsarem, vbi in scriptura veteri fuit prædictum. lib. 8. cap. 26. nu. 3. 4. 5. & 7.

Regnum Dei reperiri in scriptura veteri, non regnum cælorum. li. 4. cap. 4. nu. 11. Quomodo illud violenti rapere dicantur. ibid. nu. 6. Esse sempiternum. ibidem. nu. 2. Prædicat illud penitentibus Christus. lib. 7. cap. 1.

Resurgit ex mortuis Christus tertia die, & suis apparet. lib. 9. ca. 1. Rota intra rotam, quam vidit Ezechiel Propheta, quid significet. lib. 1. cap. 10. & cap. 17.

SACERDOTE M esse Christum. lib. 4. cap. 3. Apostolos sacerdotes post lotionem pedum consecratos. lib. 7. cap. 15. Sacerdotij veteris in nouum translatio. lib. 4. cap. 3. num. 3. Sacrificij crucis figuræ. lib. 8. cap. 31. Vetera nouum significabant. lib. 1. cap. 19.

Salomonis regnum typum regni Christi fuisse. lib. 4. cap. 4. nu. 13. eum fuisse typum eiusdem. lib. 4. cap. 5. nu. 7. eiusdem templum quod impleuit gloria Domini, domum quam ædificauit 13. annis, & thronum de ebore quem vestiuit, significasse gloriosam Virginem Dei matrem. lib. 6. cap. 1. nu. 13. 14. 15. & 16.

Saluatorem populi esse Christum Dominum. lib. 5. cap. 1.

Salutis nostræ administram B. Virginem. lib. 6. cap. 1.

Samson eratis oculis ludens in conuiuio typum gerebat Christi illusi à Iudæis. lib. 8. cap. 14.

Sanctorum caput & corona Christus. lib. 5. cap. 7. Eorum gloria idem. cap. 8.

Sanctuarium in scrip. vet. figurasse B. Virginem. lib. 6. cap. 1. nu. 6. Sanguine suo pretioso Christum Iesum mundi vniuersi delicta obliterasse. lib. 5. cap. 2.

Sapientiam Patris esse eius filium. lib. 4. cap. 6. & lib. 5. c. 2. nu. 29.

Scripturam sacram Christo ignorato intelligi non posse. lib. 1. cap.

1. Eius obiectum finem ac scopum esse eundem. ibidem, & cap.

15. Eiusdem sententias in vnum collatas admirabilem afferre vtilitatem ac gustum. lib. 1. cap. 7. 10. & 11. Earum veritatem

maxime

I N D E X.

maxime indicari ex illarum consensu. lib. 1. cap. 7. Eas interpretandi probatissimum modum esse vnius scripturæ locum ex alio explicare, vt Euangelia plurima explicantur per prædictiones Prophetarum. lib. 1. cap. 8. Eius sententias varias & hinc inde spartas ad certa loca & capita redigere facere plurimum & ad memoriã, & ad inueniendi facilitatem. lib. 1. cap. 10. Quæ methodus seruanda scripturæ studiosis. lib. 1. cap. 23. Esse faciles falso iactitare hæreticos. lib. 2. cap. 1. Eius vulgaram editionem à Catholicis omnino retinendam. cap. 9. contemni ab hæreticis. cap. 16. Quinam sit eius legitimus ac verus sensus esse Ecclesiæ diiudicare. lib. 2. cap. 12. & 13. item quæ sit legitima interpretatio esse eiusdem Ecclesiæ decernere. lib. 2. cap. 14. Eiusdem esse auctoritatis Latine scriptam, vt fuit Græce & Hebraice scripta. lib. 2. cap. 14. & ex instituto per totum cap. 15. Triplici genere tractari posse, per triplicem scilicet sensum. lib. 3. cap. 4. Minime licere vt quis eam ad vsum prophanum: nec contra res prophana, vt sunt carmina poetarum gentilium, Christo ac rebus sacris adaptati debent. lib. 3. cap. 12. Quomodo autem quisque eam vtiliter ad suum vsum adhibet, habetur eodẽ in loco, & cap. seq. Recte intelligi ab hominibus Spiritu Dei plenis. lib. 3. c. 17. Nihil in ea negligendum, immo ne iota quidẽ aut vnus apex leuiter prætereundus. lib. 3. cap. 22.

Sensum scripturarum literalem quosdam Catholicos sibi arroganter assumere, & mysticum ac spiritualem Patribus attribuere, quasi Patres eum non assecuti fuerint ex Hebrææ linguæ ignorantia. lib. 2. cap. 11. Sensus scripturæ triplex. lib. 3. cap. 4. & 5. In sensu qui dicitur per accommodationem licere aliquid immutare, quod non licet in literali. lib. 3. cap. 7. Literales plures vni idem sacre scripturæ dictum habere posse. lib. 3. cap. 10. & per totum cap. 19. neque inde aliquid incommodum sequi, vnum tamen esse principale & maxime intentum. Sensum hunc triplicem alio modo partitur Hieronymus, alio Augustinus. lib. 3. cap. 14. Sensus omnes, si à pietate non abhorreant, esse recipiendos: & licet eos omnes scriptor non prouiderit, omnes tamen credendum est esse à Spiritu sancto prouisos: & quod magis est, si aliquis error vitio librariorum irrepserit, id etiam Spiritu sancto prouidente factum, vt patet in lectione quam retinet Ecclesia, Sitiuit anima mea ad Deum fontem viuum, cum Græca & Hebraica legant, Fortem viuum. lib. 3. c. 21. Literalem sensum inuestigandi in scripturis optimam viam esse earum frequentem lectionem, vnius loci cum alio collationem, vel vnius ex alio interpretationem. lib. 3. cap. 21.

I N D E X.

Septuaginta interpretum scripturam canonicam esse. lib. 1. ca. 18.
eam allegasse Apostolos & Euangelistas. ibidem.

Sepultus perhonorifice Christus. lib. 8. cap. 52.

Seraphim illi duo qui arcam testamenti tegebant quid significant.
lib. 1. cap. 7.

Silentium seruat Christus Dominus ab anno 12. ætatis vsque ad 30.
lib. 6. cap. 9.

Sol occidit Christo patiente. lib. 8. cap. 39. Retraxit radios, ne eum
videret patientem. ibidem. nu. 4.

Sitit in cruce. lib. 8. cap. 41.

Spes vnica gentium idem. lib. 5. cap. 4.

Spiritus vtriusque testamenti vnus atque idem est. lib. 1. cap. 15.
Do dictante Prophetas scripsisse. lib. 2. cap. 7. & interpretes ab
Ecclesia receptos eodem suggerente interpretatos. lib. 2. cap.
14. item septuaginta interpretes. lib. 2. cap. 20. De Spiritu sancto
conceptum Iesum Dei filium. lib. 6. cap. 2. Eo misso in Aposto-
los innumeras gentes ad Euangelicam doctrinam confluxisse.
lib. 7. cap. 4. Post resurrectionem descendit super Apostolos. lib.
9. cap. 3. significatur aqua. ibidem. nu. 4. & 14. igne. nu. 8.

Spinis coronatur Christus. lib. 8. cap. 23.

Sponsum ornatum corona, & sponsam ornatam monilibus suis
apud Isaiam 61. cap. significasse Christum. lib. 5. cap. 7. num. 11.

Spiritus appetitus Christus. lib. 8. cap. 14.

Stellam Iacob B. Virginem figurasse. lib. 6. cap. 1. nu. 9.

Superbos scribas reprehendit Christus. lib. 7. cap. 10. Ab eorum ca-
lumnijs protegit pauperes. lib. 7. cap. 8.

T

TABERNACVLVM quod sanctificauit Altissimus, vt ha-
betur in psalmo 45. significasse B. Virginem. lib. 6. c. 1. nu. 24.

Tacet ad omnia sibi obiecta Christus. lib. 8. cap. 19.

Tauros in scriptura significare Phariseos. lib. 7. cap. 10.

Templum nostrum, in quo preces nostras ad Deum fundimus, ef-
se Iesum Christum.

Tenebræ factæ Iesu patiente. lib. 8. cap. 38.

Theodorum monachum scripturam non tam proprio studio quam
animi puritate didicisse. lib. 2. cap. 4.

Theologiæ famulam esse Philosophiam. lib. 2. cap. 8.

Thesauros scripturæ esse copiosos. lib. 10. cap. 9. & 10.

Terram sanctificatam apud Zachariam Proph. cap. 2. significasse
B. Virginem. lib. 6. cap. 1. nu. 42.

I N D I E X.

- Testamentum vocatur sacra scriptura, eo quod sit pactum quoddam inter Deum & homines. lib. 1. cap. 12. & pactum speciale quo tanquam filij adoptiui hæredes constituimur Dei, cohæredes autem Christi. cap. 13. Vetus diuidi in legem & Prophetas. cap. 17. alio modo in legem, Prophetas, ac Psalmos. cap. 18. Eiusdem Christus & Apostoli plurimos arcanos sensus ac mysteria explanarunt. lib. 1. cap. 19. Eiusdem in nouum translationem prædixerunt Prophetæ. lib. 4. cap. 2. nu. 1. Nouum Christi morte firmatum. lib. 1. cap. 14. Vetus ac nouum in quo conueniât, & in quibus discrepent. lib. 1. cap. 15. Esse vtriusque eundem finem, formam vero diuersam, & quod illud ad paucos, hoc ad totum genus humanum extendatur, illud temporale, hoc æternum. cap. 16. Hoc superueniente illud dissolutum fuit. Habent quandam similitudinem hæc duo testamenta cum homine, in quo est vetus & nouus homo. lib. 1. cap. 16. Testamenti æterni conditorem esse Christum. lib. 4. cap. 2.
- Testes falsi Christum accusant. lib. 8.
- Titulus cruci affixus cur Hebraice, Græce, & Latine scriptus. lib. 2. cap. 16. Agitur de eo. lib. 8. cap. 34.
- Torrentem Cedron transit Christus. lib. 8. cap. 4.
- Triginta annorum ætatis Christi numerus in veteri scripturæ prædictus. lib. 6. cap. 9. Item triginta argentei quibus fuit venditus. lib. 8. cap. 5.
- Tristes Apostoli ex discessu Christi. lib. 8. cap. 1.
- Tristis Christus horrore mortis. lib. 8. cap. 2.
- Turbæ multæ eum audiendi gratia sequuntur. lib. 7. cap. 4.

V

- V**ERBA sacra scripturæ plerunque esse plana, sensum vero profundum ac intellectu difficilem. lib. 2. cap. 3.
- Verbum Dei quomodo prædicandum. lib. 3. c. 1. fructificat in Ecclesia. lib. 7. c. 4. nu. 3. quis illud adulterari dicatur. lib. 3. ca. 1.
- Verbi diuini ineffabilis generatio quomodo potest dici creatio, vt intelligatur illud Prou. 8. Dominus creauit me. lib. 3. cap. 6. Verbum diuinum. lib. 4. cap. 6.
- Veritatem scripturarum maxime indicari ex perpetuo illarum consensu, quoniam sibi per omnia constant. lib. 1. cap. 7. Veritatis viam esse Christum. lib. 5. cap. 5. Ea vt fundamentum in verbo Dei tractando adhibenda. lib. 3. cap. 3.
- Vestes Iesu crucifixi diuisæ militibus. lib. 8. cap. 33.
- Viam veritatis esse Christum. lib. 5. cap. 5.

Vinum

I N D E X.

Vinum felle mixtum bibisse in cruce. lib. 8. cap. 41.
Virgam Aaron, quæ germinavit, & floruit, signasse B. Virginem.
lib. 6. cap. 1. nu. 7. item virgam Iesse. lib. 6. cap. 2. nu. 9.
Vita æterna Christus Iesus. lib. 5. cap. 3.
Vocatio Apostolorum. lib. 5. cap. 3.
Voluntatem Patris Christus per omnia & in omnibus adimplevit.
lib. 7. cap. 16. nu. 4.
Vulgatam scripturæ editionem esse infallibilis veritatis. lib. 2. cap.
14. Latinam hodie esse certissimæ auctoritatis. lib. eod. cap. 16.
& quamvis Græca & Hebræa etiam canonica sint, Latinam ta-
men videri certiorẽ & incorruptiorẽ. ibidem.
Vulnus pectoris Christi à milite lancea patefactum figuratum in
scriptura nomine fontis. lib. 8. cap. 50. nu. 2. & 6. ostio arcæ. nu.
3. costa Adam. nu. 8. reliqua manuum pedumque foraminibus
in petrà. nu. 5. fluuio paradisi. nu. 7.

F E N I S.

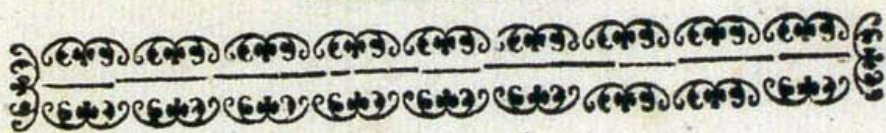

REGESTVM

☼ ABCDEFGHIKLMNOPQRSTUVWXYZ, AaBb
Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq.

Omnes sunt duerniones.

ROMAE

*Apud Iacobum Ruffinellum ,
M. D. XC.*